

23
Egz. 4

ZARZĄD GMINY KSIĄŻKI

STUDIUM
UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY

KSIĄŻKI

(PROJEKT)

Załącznik
do uchwały nr *XXVII/106/2001*
Rady Gminy w Książkach
z dnia *12. czerwca 2001r.*

Toruń – 2000 rok

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu

Zgodnie z art. 4 ust. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (tj. Dz. U. z 1996 r. nr 13, poz. 74 z późn. zmianami) określenie polityki przestrzennej na obszarze gminy należy do zadań własnych gminy. Przez „politykę przestrzenną” należy rozumieć działalność mającą na celu wypracowanie warunków realizacji określonej strategii rozwoju wraz z instrumentacją jej wdrożenia.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym sporządzającym Studium jest Zarząd Gminy.

Zarząd Gminy:

Przewodniczący: **mgr inż. Mieczysław Husarz**
Członkowie : Mirosław Daśko
 Jadwiga Kordowska
 Jerzy Urbański

Zespół autorski :

inż. HENRYK SZKUTA,
mgr inż. TOMASZ HENRYK SZKUTA,
mgr ARTUR WOJCIECH SZKUTA.

Biuro Projektów i Usług Techniczno – Organizacyjnych Budownictwa.

PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUG I INICJATYW GOSPODARCZYCH „SZKUTA” SA. w
Toruniu, ul. Legionów 52 /9, telefony: 6-552-783; 6-551-598; 6-752-311. REGON: P-
0057205

SPIS TREŚCI

	Strona	
1.	Wstęp – informacje ogólne	5
2.	Uwarunkowania rozwoju gminy	9
2.1.	Charakterystyka gminy	9
2.1.1.	Ogólna charakterystyka gminy	9
2.1.2.	Budowa geologiczna	9
2.1.3.	Rzeźba terenu	9
2.1.4.	Wody powierzchniowe	10
2.1.5.	Szata leśna	12
2.1.6.	Klimat	12
2.1.7.	Użytkowanie terenu	12
2.1.8.	Ochrona środowiska przyrodniczego	14
2.1.9.	Synteza uwarunkowań środowiska przyrodniczego.	16
2.1.10.	Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego	16
2.2.	Uwarunkowania kulturowe rozwoju gminy	17
2.3.	Uwarunkowania demograficzno - społeczne	30
2.3.1.	Struktura procesów demograficznych	30
2.3.2.	Ludność woj. kujawsko – pomorskiego	30
2.3.3.	Struktura ludności gminy	31
2.4.	Uwarunkowania zewnętrzne, krajowe i regionalne	34
2.4.1.	Elementy środowiska przyrodniczego o znaczeniu ponadlokalnym	35
2.4.2.	Postulaty studium zagospodarowania przestrzennego województwa	35
2.5.	Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy	37
2.5.1.	Uwarunkowania rozwoju osadnictwa	37
2.6.	Uwarunkowania rozwoju infrastruktury technicznej	40
2.6.1.	Drogi	40
2.6.2.	Komunikacja autobusowa	42
2.6.3.	Kolej	42
2.6.4.	Sieć wodociągowa	42
2.6.5.	Oczyszczanie ścieków	42
2.6.6.	Gospodarka odpadami stałymi	42
2.6.7.	Elektroenergetyka	43
2.6.8.	Gazownictwo	44
2.6.9.	Ciepłownictwo	45
2.6.10.	Telekomunikacja	45
2.6.11.	Radiafonie	46
2.7.	Uwarunkowania rozwoju funkcji gospodarczych	46
2.7.1.	Rolnictwo	46
2.7.2.	Przemysł, drobna wytwórczość i rzemiosło	47
3.	Kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy	47
3.1.	Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego	47
3.2.	Kierunki ochrony i kształtowania środowiska kulturowego	49
3.2.1.	Stanowiska archeologiczne	49
3.2.2.	Wsie o zachowanym układzie i zabudowie o wartościach kulturowych	49
3.2.3.	Zespoły pałacowo - parkowe	49
3.2.4.	Obiekty sakralne	49
3.2.5.	Obiekty techniki i kultury materialnej	50
3.2.6.	Obiekty architektury i budownictwa	50
3.3.	Funkcje gminy	50
3.3.1.	Hierarchia sieci osadniczej gminy	50
3.3.2.	Warianty rozwoju ludności	50
3.3.3.	Struktura funkcjonalno – przestrzenna	51
3.4.	Zakładane docelowe standardy obsługi mieszkańców	52
3.4.1.	Rozwój mieszkalnictwa	52
3.4.2.	Infrastruktura społeczna w prognozach na 2010 r.	52
3.5.	Rozwój komunikacji	54
3.6.	Kierunki zagospodarowania przestrzennego	55
3.6.1.	Ogólne zasady polityki i kier. zagospodarowania przestrzennego gminy	55
3.6.2.	Obszary wyłączone z zabudowy	55
3.6.3.	Obszary przeznaczone do zabudowy	56
4.	Obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania jest obowiązkowe	56
4.1.	Określenie obszarów	56
4.2.	Ustalenia szczegółowe	57
5.	Wnioski	57
5.1.	Wnioski do planu zagospodarowania województwa	57
5.2.	Wnioski dla innych podmiotów	57
6.	Część formalno – prawna i piśmiennictwo	58
6.1.	Część formalno - prawna	58
6.2.	Piśmiennictwo	59
6.3.	Normy prawne	59
6.4.	Dokumenty formalno prawne	60
7.	Mapy poglądowo – tematyczne	61

1. WSTĘP – INFORMACJE OGÓLNE

1.1. Przedmiot i cel sporządzenia studium

Przedmiotem opracowania jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy...”, zwane dalej „Studium”.

Opracowanie obejmuje obszar gminy w granicach administracyjnych, zgodnie z art. 6, pkt. 7. ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest nowym rodzajem opracowania wprowadzonym do systemu planowania ustawą z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym. W ustawie tej zawarty jest obowiązek uchwalenia studium gminy przed końcem 1999r.

Zgodnie z art. 6 ust. 7 studium nie jest przepisem gminnym i nie może stanowić podstawy prawnej do wydawania decyzji administracyjnych. Jest rodzajem wstępnego opracowania planistycznego do sporządzania planów miejscowych. Ustawa nie ustala ściśle formuły tego opracowania, odmiennie niż to ma miejsce w przypadku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niemniej jego ustalenia są wiążące dla Zarządu i Rady Gminy realizujących przyjętą w nim politykę przestrzenną poprzez m.in. opracowywanie i uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Celem studium jest określenie warunków i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy dla tworzenia polityki przestrzennej przez samorząd gminy. Studium uwzględnia cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego oraz uwarunkowania i kierunki rozwoju przestrzennego gminy jako całości. Studium umożliwi władzom gminy prowadzenie i wybór prawidłowej i racjonalnej polityki w zakresie zagospodarowania przestrzennego.

Aktualnie gmina dysponuje obowiązującym dla obszaru całej gminy planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy z 21.12.1988r. Zgodnie z art. 67 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym plan ten traci moc 31 grudnia 1999r. (ważność przedłużono zmieniając czas obowiązywania ustawy do 2002 r.) W tej sytuacji studium będzie jedynym dokumentem planistycznym obligatoryjnie sporządzonym dla obszaru całej gminy.

W myśl ustawy Zarząd Gminy sporządza studium uwzględniając ustalenia strategii rozwoju województwa i gminy zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa i gminy. W sytuacji braku takiego planu dla województwa kujawsko-pomorskiego, Zarząd Gminy może jedynie wykorzystać do prac opracowania studium są to „Diagnoza prospektywna stanu zagospodarowania przestrzennego województwa i gminny”, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego woj. toruńskiego z 1997 r.

Opracowanie sporządzone zgodnie z art. 6 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994r. ma na celu określenie polityki przestrzennej na obszarze gminy na tle uwarunkowań wynikających ze stanu środowiska przyrodniczego, kulturowego i dotychczasowego stanu zagospodarowania z uwzględnieniem przedsięwzięć i rozwiązań opartych na potencjale własnym gminy oraz zamierzeń rządowych określonych przez organy opiniujące studium.

Biorąc pod uwagę ochronę walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, wymogi ładu przestrzennego, poprawę warunków życia ludności, jak również walory ekonomiczne przestrzeni gminy oraz presję urbanizacyjną, studium określa najkorzystniejsze kierunki przekształceń i rozwoju przestrzennego gminy oraz wskazuje obszary, dla których realizacja wskazanych celów wymaga opracowań miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź innych opracowań szczegółowych.

Studium jest jedynym dokumentem planistycznym, który kształtuje politykę gospodarowania na obszarze gminy w dłuższych okresach czasu z zastrzeżeniem, że każdorazowa zmiana uwarunkowań powinna skutkować zmianą studium tak, aby było ono zawsze aktualną podstawą prac planistycznych. Studium stanowi zobowiązanie własne samorządu o charakterze strategicznym.

Podstawowymi zadaniami studium są:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy,
- stworzenie podstawy prawnej do koordynacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- promocja rozwoju gminy (marketing).

1.2. Zakres opracowania i podstawa prawna.

1.2.1. Materiały wejściowe

1.2.1.1. Materiały.

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” sporządzono w oparciu o następujące materiały:

- Inwentaryzację urbanistyczną gminy, wykonaną przez WBPP
- Ustalenia miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Podstawowe dane statystyczne miast i gmin za 1995 rok wg Urzędu Statystycznego w Toruniu,
- Informacje i materiały oraz dane uzyskane z Urzędu Gminy,

iny „..”.

stawy o

owania
awie tej

decyzji
awa nie
rowania
polityke

polityki
obszarze
Studium
rowania

zennego
a 1999r.
jedynym

twarte w
ujawsko
na stanu
rowania

na celu
lniczego.
rtych na

poprawę
i określa
ealizacja
racowan

gminy w
lium tak.
rządu o

ojem.

- Opracowanie fizjograficzne wstępne, wykonane przez „Geoprojekt” Warszawa – 1968 r..
- Uwagi i ukierunkowania dotyczące studium zawarte w piśmie Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Toruniu z upoważnienia Wojewody Toruńskiego.
- Informacje i materiały uzyskane w Wydziale Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu od Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody i Geologa Wojewódzkiego.
- Decyzja nr 1/96 Wojewody Toruńskiego o ustaleniu lokalizacji autostrady płatnej na terenie woj. toruńskiego, znak: GP. I. 7331/1/96 z dnia 10. XII. 1996 r..
- Wnioski i postulaty do studium zgłoszone przez zainteresowane urzędy i instytucje.
- Wnioski zawarte w protokółach odbytych konsultacji z udziałem Komisji Rad gminy – 2000 r..
- Informacje i materiały uzyskane z Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z siedzibą w Lysomicach – 1999 r..
- „Program Rozbudowy Obiektów Małej Retencji w gminie”, opracowanie WZM i UW w Toruniu – 1993 r..
- „Warunki Przyrodnicze Produkcji Rolnej woj. toruńskiego”, opracowanie IUNiG w Puławach – 1982 r..
- „Stan środowiska w woj. toruńskiego”, opracowanie PİOSiUW w Toruniu – 1996 r..
- Wypis z rejestru gruntów i wyrys z mapy ewidencyjnej w skali 1:5000 części wsi.
- Projekt techniczny „Kanalizacja sanitarna w Książkach etap II” -Plan realizacyjny opracowany przez MELBUD Toruń w 1991 r..

1.2.1.2. Obowiązujące plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Plany miejscowe sporządzone w trybie ustawy o planowaniu przestrzennym z dnia 12 lipca 1984 r.

Plany miejscowe sporządzone dla obszaru gminy w trybie ustawy o planowaniu przestrzennym z dnia 12 lipca 1984 r. są ważne do dnia 31. XII. 1999 r. (z zmianami wprowadzonymi przez Sejm w końcu 1999 r.).

Dotyczy to m. in. (miejscowego):

- planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy przyjętego uchwałą GRN w Książkach nr IV/14/88/ z 1988 r. i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Toruńskiego Nr 2 z dnia 21.12.1988 roku, którego aktualność została potwierdzona Uchwałą Rady Gminy Nr VI/45/90 z dnia 27.12.1990 r. i ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Woj. Toruńskiego nr 19/92 poz. 125.
- oceny aktualności w/w planu opracowana przez Wojewódzkie Biuro Planowania w Toruniu w grudniu 1994 r.
- zmiany planu dotyczącej budownictwa mieszkaniowego na gruntach PGR we wsiach Książki i Łopatki (Uchwała Nr XIX/115/92 z dnia 20.11.1992 r., ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Toruńskiego Nr 16/93 poz. 124)
- zmiany planu dotyczącej zabudowy mieszkaniowej we wsi Książki (Uchwała Nr XXXI/168/94 z dnia 26.05.1994 r., ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Toruńskiego w 1994 r.).
- częściowa zmiana planu miejscowego dotycząca wyłączenia z użytkowania rolniczego pod drogę gminną we wsi Książki (Uchwała Nr XXXI/174/94 z dnia 26.05.1994 r., ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Toruńskiego z 1994r.).
- zmiany miejscowego planu ogólnego dotyczącej budownictwa mieszkaniowego we wsi Książki (Uchwała Nr III/15/94 Rady Gminy z dnia 28.11.1994 r. Dz. Urz. Woj. Toruńskiego Nr 34/94 poz. 249).

Plany miejscowe obowiązujące długookresowo sporządzone w trybie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym / wg stanu na dzień 30 grudnia 1999 r. /:

- O przystąpieniu do zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy dot. przeznaczenia gruntu rolniczego na cele bud. mieszkaniowego jednorodzinne, przyjęta uchwałą nr XXII/101/98 Rady Gminy z dnia 23 lutego 1998 r. /Dz. Urz. Woj. Toruńskiego z 1998 r./.
- O przystąpieniu do zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gm. dot. budowy gazociągu wysokiego ciśnienia ze stacją redukcyjną I stopnia na terenie Książek przyjęty uchwałą nr XXII/100/98 Rady Gminy z dnia 23 lutego 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Toruńskiego z 1998 r.).
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Książki w części wsi Książki obejmującej teren pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne. Uchwała nr IV/23/98 Rady Gminy z dnia 29 grudnia 1998 roku /Dz. Urz. Woj. z 1999 r. Nr 36, poz. 269/.

1.2.2. Podstawa prawna

Podstawę opracowania stanowi art.6 ust.6 Ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. nr 15 z dnia 25 lutego 1999r., poz.139 z późniejszymi zmianami) i art.18 ust.2 pkt 15 Ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst Dz.U. Nr 13 z 1996r., poz. 74, z późn. zmianami) oraz Uchwała Nr IV/30/99 Rady Gminy z dnia 26 lutego 1999r. w sprawie przystąpienia do sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zarządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994 r. w sprawie rodzajów i wzorów dokumentów stosowanych w pracach planistycznych (M.P. nr 3, poz. 40 z dnia 30 stycznia 1995 r.).

Studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – jest natomiast jedynym obowiązującym opracowaniem obejmującym cały obszar gminy na podstawie którego następować będzie koordynacja działań i kolejność opracowań planów miejscowych.

1.3. Cele rozwoju gminy

W okresie od 29 III.2000 r. do 11. IV.2000 r. podczas warsztatów „FORUM” zespół ekspertów (reprezentantów gminy) wypracował podstawy strategii rozwoju gminy Książki na lata 2000 – 2010.

Na podstawie wykonanej analizy szans i zagrożeń rozwoju gminy wskazującej problemy mogące zahamować lub utrudniać rozwój gminy oraz stworzonych celów strategicznych Zespół określił katalog niezaspokojonych potrzeb. We współpracy z Zarządem, Radą Gminy i osobami zaangażowanymi w działalność społeczną i gospodarczą Książek została określona misja rozwoju gminy, cele strategiczne i cele szczegółowe. Następnie cele szczegółowe zostały zanalizowane i uszczegółowione przez określenie działań koniecznych do ich realizacji. Sformułowano 40 celów szczegółowych oraz 90 działań realizacyjnych. Stanowią one podstawę wykonania przyjętych czterech głównych celów strategicznych oraz generalnego celu kierunkowego - misji rozwoju gminy.

1.4. Cele strategiczne i działania dla rozwoju gminy przyjęte przez „FORUM”.

1.4.1. Cele - wizja rozwoju gminy Książki

Rozwój gminy zależy jest od podjęcia prób rozwiązania w szerszej skali zjawisk ujemnych (bezrobocia, spadku siły nabywczej ludności, spadku produkcji) i przejścia do aktywnej fazy kreowania rozwoju poprzez oparcie się na mocnych stronach i szansach tkwiących w miejscowym potencjale społeczno - ekonomicznym, powstała Strategia Rozwoju Gminy, określająca szczegółowo cele krótko, średnio i długookresowe i zawierająca zapis wizji rozwoju będący odpowiedzią na pytanie - kim chcą być jej mieszkańcy, jako gmina w roku 2010 ? I tak:

- gminą z dobrze rozwiniętym rolnictwem (produkcja roślinna, zwierzęca w tym bydło - produkcja mleka, mięsa itp.);
- nowoczesnym, technologicznie rozwiniętym ośrodkiem przetwórstwa rolno - spożywczego;
- dobrze zurbanizowaną (zwodociagowaną, skanalizowaną, z dobrą infrastrukturą drogowo - techniczną;
- posiadającą ludność ustawicznie się kształcącą i podnoszącą poziom do standardów europejskich;
- dającą szansę zatrudnienia wszystkim mieszkańcom w wieku produkcyjnym;
- bogatą w sensie materialnym i duchowym, żyjącą godnie, etycznie i kulturalnie;
- rozwiniętą pod względem turystyczno - gospodarczym (baza i usługi);
- estetyczną pod względem zabudowy urbanistycznej, zadbanej, czystą, zieloną, kolorową, ukwieconą;
- posiadającą bazę ochrony zdrowia, stwarzającą warunki rozwoju i zdrowego bytu rodzin;
- ekologicznie czystą, zachęcającą do osiedlania się, inwestowania i korzystania z walorów klimatycznych i turystyczno - rekreacyjnych;
- bezpieczną i życzliwą dla mieszkańców, gości i inwestorów;
- skonsolidowaną społecznie,
- identyfikującą własny rozwój z rozwojem gminy;

1.4.2. Cele polityki ekorozwoju gminy Książki

Elementy rozwoju gminy	Cele polityki rozwoju gminy (ekorozwoju)
Jakość środowiska	Poprawa, a przynajmniej nie pogarszanie: <ul style="list-style-type: none"> - jakości powietrza atmosferycznego; - jakości wód; - poziomu natężenia hałasu, - stanu zieleni towarzyszącej osadnictwu; - stanu powierzchni ziemi (gospodarka odpadami); - poziomu promieniowania jonizującego i niejonizującego.
Stan zdrowia społeczeństwa	Poprawa, a przynajmniej nie pogarszanie stanu zdrowia społeczeństwa poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - działalność profilaktyczną; - działalność leczniczą.
Konserwatorska ochrona przyrody	Zachowanie wartości przyrodniczych w ramach: <ul style="list-style-type: none"> - przestrzennych form ochrony; - gatunkowej ochrony roślin i zwierząt; - ochrony indywidualnej.
Racjonalna gospodarka zasobami	Racjonalna gospodarka: <ul style="list-style-type: none"> - energią; - wodą; - przestrzenią; - surowcami.
Proekologiczne kierunki rozwojowe	☐ Promowanie i rozwijanie funkcji zgodnych z predyspozycjami środowiska. ☐ Promowanie i rozwijanie form działalności najmniej uciążliwych środowisku. ☐ Kształtowanie racjonalnej struktury funkcjonalno - przestrzennej w nawiązaniu systemów ekologicznych.

1.4.3. Program działań strategicznych w sferach (ujęcie syntetyczne):

a) sfera produkcyjna:

Produkcja rolna. Produkcja przemysłowa. Kategoria	Działania
Produkcja rolna. Kategoria potrzeb podstawowych:	<p><u>Działania wymuszające w produkcji rolnej:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ ochrona zasobów gleb uprawnych. ☞ sytuacje niewykorzystania arealu produkcyjnego, powodującego wysokie straty. <p><u>Działania uznaniowe w produkcji rolnej:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ racjonalizacja obsługi oraz podnoszenie poziomu bazy magazynowej i przetwórczej; <p><u>Działania niezależne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ występują przy wysokim stopniu samoorganizacji i samoobsługi gospodarstw indywidualnych.
Produkcja rolna. Kryteria funkcjonowania systemów:	<ul style="list-style-type: none"> ☞ utrzymanie stanu gospodarstw produkcyjnych i ośrodków obsługi. ☞ niezbędne zasilanie w infrastrukturę techniczną (woda, łączność). ☞ dopływ kwalifikowanych kadr. ☞ właściwa organizacja produkcji i zbytu.
Kategoria rozwoju:	<ul style="list-style-type: none"> ☞ wykorzystanie istniejących możliwości produkcyjnych gleby i siły roboczej oraz potencjału wiejskiego systemu osadniczego. ☞ stymulacja rozwoju poprzez pogłębienie specjalizacji i rozbudowę przetwórstwa i przedchwalnictwa
Produkcja przemysłowa. Kategoria potrzeb podstawowych	<p><u>Działania wymuszające:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ powstają w sytuacji upadku starych i nierentownych zakładów. <p><u>Działania uznaniowe:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ odnoszą się do przemysłu opartego na lokalnych surowcach lub wysokiej technologii. <p><u>Działania niezależne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ dotyczą przemysłu sprywatyzowanego, drobnej wytwórczości i rzemiosła.
Kategoria funkcjonowania systemów:	<ul style="list-style-type: none"> ☞ działania związane z restrukturyzacją i prywatyzacją przemysłu, ze szczególnym uwzględnieniem zakładów wprowadzających nowe technologie i pracujących na eksport. ☞ działania usprawniające funkcjonowanie istniejących zakładów poprzez ich modernizację, wprowadzonych oszczędnych energetycznie i materiałowo oraz nieszkodliwych dla środowiska technologii. ☞ zasilanie wykwalifikowaną kadrą. ☞ zasilanie w urządzenia i sieci infrastruktury technicznej z zastosowaniem reżimów oszczędnościowych i efektywnościowych.

b) jak wyżej lecz sfera ekologiczna:

System obszarów chronionych. Kategoria	Działania
System obszarów chronionych. Kategoria potrzeb podstawowych:	<p><u>Działania wymuszające w systemie obszarów chronionych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ zlewnie wód chronionych. ☞ obszary ochrony specjalnej (uzdrowiska, obszary chronionego krajobrazu) ☞ parki i rezerwy przyrody (ochrona najwyższych walorów przyrodniczych) <p><u>Działania uznaniowe w systemie obszarów chronionych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ Tworzenie parków krajobrazowych. ☞ Obszar chronionego krajobrazu. ☞ Inne decyzje Zarządu Gminy.
Kryteria funkcjonowania systemów:	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Ochrona przyrody przed dewastacją; ☞ Łączenie obszarów chronionych w celu wzmocnienia ich odporności ekologicznej; ☞ Właściwe zagospodarowanie zlewni chronionych; ☞ Właściwa organizacja zarządzania i eksploatacji obszarów chronionych;
Kategoria rozwoju:	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Zabezpieczenie obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i wypoczynkowych, które w przyszłości mogą uzyskać odrębny status prawny; ☞ Tworzenie ekologicznego systemu obszarów chronionych w skali gminy i regionu; ☞ Podnoszenie jakości środowiska jako czynnika rozwoju społeczno – gospodarczego; ☞ Poprawa warunków życia ludności;
Kategoria potrzeb podstawowych w ochronie środowiska:	<p><u>Działania wymuszające:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ W sytuacjach grożących katastrofą ekologiczną, przede wszystkim w gospodarce wodnej i powierzchni ziemi; ☞ Eliminacja podczyszczonych ścieków z możliwości odprowadzenia do wód publicznych lub gruntu; <p><u>Działania uznaniowe:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☞ Dostosowanie jakości wody, czystości powietrza i zanieczyszczenia gleby do wymogów

	normatywnych (określonych odpowiednimi przepisami): <u>Działania niezależne:</u>
Kategoria funkcjonowania systemów:	⇒ Sprowadzają się do samoczynnych procesów odnowy biologicznej: ⇒ Utrzymanie sprawności i niezawodności działania systemów zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków, ⇒ Utrzymanie urządzeń zabezpieczających przed zanieczyszczeniem powietrza, ⇒ Ochrona gleby poprzez odpowiedni reżim agrotechniczny, ⇒ Racjonalizacja zużycia zasobów, przede wszystkim wody.
Kategoria rozwoju w ochronie środowiska:	⇒ Zapewnienie rezerw (zwłaszcza w gospodarce wodnej) poprzez zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wód i zwiększenie potencjału urządzeń; ⇒ Ochrona gleb o najwyższych wartościach; ⇒ Przejście na system gospodarowania wodą w rejonach wodno – gospodarczych.

c) sfera społeczna:

Obsługa ludności. Kategorie	Działania
Obsługa ludności. Kategorie potrzeb podstawowych:	<u>Działania wymuszające:</u> ⇒ edukacja, ⇒ zdrowie i opieka społeczna <u>Działania uznaniowe:</u> ⇒ kultura, ⇒ sport, ⇒ wypoczynek. <u>Działania niezależne:</u> ⇒ handel, ⇒ gastronomia, ⇒ rzemiosło i drobna wytwórczość.
Obsługa ludności. Kryteria funkcjonowania systemów:	⇒ utrzymanie substancji materialnej poprzez remonty i modernizacje, ⇒ usprawnienie działania poprzez uzupełnienie sieci obsługi i poprawę organizacji, ⇒ zasilanie w kwalifikowaną siłę roboczą, ⇒ wyposażenie w niezbędne urządzenia i sieć infrastruktury technicznej.
Obsługa ludności. Kategorie rozwoju:	⇒ zabezpieczenie rezerw pod infrastrukturę techniczną, ⇒ rozwijanie potencjału szkolnictwa, służby zdrowia, usług komunalnych, ⇒ intensyfikacja wykorzystania istniejącego zagospodarowania, ⇒ działania stymulujące i inicjujące dalszy rozwój.
Mieszkalnictwo. Kategorie potrzeb podstawowych	<u>Działania wymuszające:</u> ⇒ budownictwo komunalne związane z wyburzeniami, awariami i zaspokojeniem potrzeb ludności najsłabszej ekonomicznie. <u>Działania uznaniowe:</u> ⇒ budownictwo zakładów pracy, <u>Działania niezależne:</u> ⇒ budownictwo spółdzielcze i indywidualne, realizowane z funduszy własnych i kredytów bankowych
Mieszkalnictwo. Kategorie funkcjonowania systemów:	⇒ utrzymanie stanu posiadania poprzez remonty i modernizację istniejących zasobów, ⇒ zamiana mieszkań, korekta struktury mieszkań, budowa mieszkań zastępczych, ⇒ zasilanie terenów mieszkaniowych w infrastrukturę techniczną i społeczną.
Mieszkalnictwo. Kategorie rozwoju	⇒ tworzenie rezerw terenów uzbrojonych z uporządkowanym statusem prawnym, ⇒ wykorzystanie istniejących miejsc zamieszkania jako czynnika stymulującego tworzenie nowych miejsc pracy, ⇒ stymulowanie rozwoju przez tworzenie zasobów mieszkaniowych jako oferty rozwojowej.

2. Uwarunkowania rozwoju gminy

2.1. Charakterystyka gminy

2.1.1. Ogólna charakterystyka gminy Książki

Miejscowości składające się na gminę położone są w środkowo – zachodniej części Pojezierza Chełmińskiego, zwanego Ziemią Chełmińską, zwanego również Wysoczyzną Chełmińską. Wieś gminna ma następujące współrzędne geograficzne: 53° 18' szerokości północnej i 19° 04' długości wschodniej. W związku z tym najdłuższy dzień 21 czerwca, trwa 16 godzin i 45 minut, a najkrótsza noc 7 godzin i 15 minut. Układ odwrotny mamy w dniu 22 grudnia.

Oddziaływanie ośrodków ponadgminnych i sąsiadujących

Odległości wynoszą:

- od ośrodka wojewódzkiego m. Torunia – 60 km ,

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

Oddz
ludnc

10 ty
morei
Blizn
Kanał

zapoc
lat ter

Średn
od cz
pojaw

2.1.2

Budo
więks
najwy
kred
utwor
skaly
Powie
z okre
wierce
które
utwor

złodow
północ
bezpoś
obszar
złodow
młodszy
gliny i
wymie
akumu

2.1.3

Rzeźba
w obni
Najniż
dochod
zwany
wydłuż
wysocz
wysoko
W znac
dennej
subglac
Niszcz
denuda
stromyc
pod zab
ochrony
równow
2.1.4.
Obszar
północn
Bachę, t
Na terer

Przedsięb

- od ośrodka obsługi pomocniczej województwa m. Grudziądz - 30 km.
- od ośrodka obsługi uzupełniającej m. Brodnicy - 32 km.
- od ośrodka powiatowego m. Wąbrzeźna - 10 km.
- od m. Jabłonowo - 12 km.

Oddziaływanie tych ośrodków na gminę nie jest ograniczone i rozwiązuje problem dostępu do usług wyższego rzędu dla ludności i rolnictwa.

Ukształtowanie powierzchni ziemi na terenie gminy jest dziełem ostatniego zlodowacenia, które skończyło się około 10 tysięcy lat temu. Przeważa tu falista równina o średniej wysokości 100 m npm. Ukształtowana jest ona ciągami morenowych wznórz oraz rynnowymi jeziorami. Najwyżej położonymi punktami są wznórza na terenie Książek (124 m), Blizno (114 m), Osieczek (111 m) i najniżej na wysokości 90 m leży jezioro w Osieczku, parów w Lopatkach Polskich oraz Kanał Sieciński.

Z badań przeprowadzonych przez przyrodników (botaników) wynika, że przed rozpoczęciem intensywnego rolnictwa, zapoczątkowanego w średniowieczu, występowały w okolicach Książek lasy mieszane z przewagą buku i dębu. Jeszcze 150 lat temu skupiska drzew i krzewów, porastały część niektórych wsi.

Okolice Książek leżą w bydgoskiej dzielnicy klimatycznej, w której typową cechą jest wielka zmienność pogody. Średnia temperatura roczna wynosi 7,5° C. W czasie upalnych lat temperatura osiąga 39° C, a upalne dni mogą występować od czerwca do połowy września. W okresie bardzo mroźnych zim temperatura spada nawet do -35° C. Jesienne przymrozki pojawiają się na przełomie września i października, a wiosenne trafiają się nawet na początku czerwca.

2.1.2. Budowa geologiczna

Budowa geologiczna omawianego terenu jest bogata i różnorodna. Prawie wszystkie okresy geologiczne w mniejszym lub większym stopniu wpłynęły na budowę geologiczną terenu, najmłodszy jednak okres – czwartorzęd zaznaczył się najwyraźniej. Utwory czwartorzędowe, których miąższość dochodzi miejscami do 100 m pokrywają utwory trzeciorzędowe i kredowe. Ze względu na małą ilość wierceń utwory skalne budujące starsze podłoże są jeszcze słabo poznane. Najstarsze utwory stwierdzone na badanym obszarze to skały krystaliczne Platformy Wschodnioeuropejskiej. Na utworach tych zalegają skały paleozoiczne i mezozoiczne, wykształcone w postaci osadów mułowcowych, margli, wapieni i dolomitów. Powierzchnie podczwartorzędową bezpośrednio budują utwory, reprezentowane przez piaski, mulki ilaste, ily glaukonitowe z okresu kredowego oraz piaski z węglem brunatnym i ily pstry z okresu trzeciorzędowego. Stosunkowo duża ilość płytowych wierceń i liczne odkrywki dostarczyły sporo wiadomości na temat pochodzenia osadów najmłodszych, czwartorzędowych, które pokrywają cały omawiany obszar i związane są z działalnością lodolodu w plejstocenie. Reprezentują je głównie utwory lodowcowe w postaci glin morenowych, glazów, żwirów, piasków i ilów.

Najstarszymi utworami plejstocenu powszechnie występującymi na omawianym terenie są osady pochodzące ze zlodowacenia środkowopolskiego, wykształcone w postaci szarej i żwiżłej gliny zwałowej. Zawiera ona okruchy skal północnych, wkładki piasków, żwirów i ilów zastoiszkowych. Utwory zlodowacenia środkowopolskiego nie występują bezpośrednio na powierzchni, ukazują się tylko miejscami w głęboko wciętych w wysoczyznę dolinach. Na pozostałym obszarze pokryte są przez piaski i żwiry integracjału eemskiego, a także przez najlepiej zachowane utwory ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Utwory tego zlodowacenia reprezentowane są przez starszą, szarą piaszczystą glinę zwałową i młodszą – występującą bezpośrednio na powierzchni – glinę ciemnobrunatną, z większą zawartością materii ilastej. Obok gliny zwałowej utworami najczęściej występującymi na powierzchni wysoczyzny są piaski i żwiry zwałowe. Oprócz wymienionych wyżej utworów pochodzących z bezpośredniej akumulacji lodowca występują również osady związane z akumulacją wodnolodowcową reprezentowane głównie przez piaski sandrowe oraz piaski i żwiry teras dolinnych.

2.1.3. Rzeźba terenu

Rzeźba obszaru gminy jest dość urozmaicona. W kulminacjach pagórków morenowych wysokości przekraczają 133m npm. a w obniżeniach i rynnach nie przekraczają 95 – 97 m npm.

Najniżej położony punkt znajduje się w rynn timer jeziora Wielkiego i nie przekracza 89 m npm. Deniwelacje terenu gminy dochodzą prawie do 45 m. Charakterystycznym elementem rzeźby terenu gminy są trzy ciągi pagórków morenowych zwanych morenami wąbrzeskimi. Są to nieduże formy, nie przekraczające 25 m wysokości względnej. Pagórki mają często wydłużony zarys i zrastają się ze sobą tworząc nieregularne wały. Najbardziej powszechnym elementem rzeźby jest wysoczyzna morenowa falista występująca głównie w otoczeniu pagórków morenowych. Obejmuje ona falistość o wysokości 2 – 5 m i nachyleniach stoków 3 – 10 %.

W znacznych obniżeniach wytworzyły się równiny zastoiszkowe z zalegającymi w nich torfami. Na powierzchni moreny dennej falistej występują niezwykle liczne zagłębienia wytopiskowe. Znaczne urozmaicenie w rzeźbie gminy stanowią rynny subglacialne. W strefach krawędziowych tych rynien można zaobserwować proces niszczenia zboczy tzw. erozję gleb. Niszczenie gleb można powstrzymać jedynie przez zalesienie i zadrzewienie stromych krawędzi. Wynikiem tego denudacyjnego niszczenia jest łagodzenie zboczy i zasypywanie obniżeń. Proces ten przebiega powoli i tylko na wysokich i stromych zboczach przybiera niebezpieczne rozmiary. Tereny te, więc nie nadają się ani pod uprawę, ani też nie są korzystne pod zabudowę zwłaszcza większych obiektów. Dlatego też strefy krawędziowe o dużych wysokościach i spadkach wymagają ochrony ze względu na potencjalne zjawiska osuwiskowe. Niedopuszczalne są lokalizacje inwestycji zakłócających równowagę statyczną krawędzi erozyjnych.

2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne (uwarunkowania).

Obszar gminy położony jest w zlewni rzeki Osy. Prawie cały teren odwadniany jest przez kanał Sieciński, w kierunku północno – wschodnim do Lutryny, stanowiącej prawy dopływ Osy. Południowa część gminy odwadniana jest przez Dużą Bachę, także w kierunku Lutryny.

Na terenie gminy położonych jest 5 znacznych jezior. Największe z nich to jezioro Blizno (53,5 ha) i Wielkie (30,3 ha).

Lopatkach
2 133,60

Jeziora: Szenwaldzkie, Praczek i Łopatki nie przekraczają 10 ha powierzchni. Wody cieków i jezior są zanieczyszczone głównie przez rolnictwo (splyw nawozów i innych środków chemicznych ochrony roślin), należy ich wody doprowadzić przynajmniej do II klasy czystości. Znaczne obszary gminy zajmują zbiorniki retencji naturalnej w formie mokradła i torfowisk. Występują one na rozległych polaciach zastoisk oraz w dnach rynien i obniżen terenowych. Mokradła zasilane są zarówno przez wody opadowe, jak i przez wody gruntowe. Największe tereny retencji naturalnej zajmują mokradła położone na południe i północ od Książek.

Pierwotnie omawiany rejon musiał stanowić mozaikę żyznych gleb ornyczych występujących na wysoczyznach oraz jezior, torfowisk i bagien wypełniających kotliny o słabym odpływie lub wręcz pozbawionych odpływów powierzchniowych. Charakterystycznym dla niego musiał być również, niemal zupełny brak naturalnych łąk i pastwisk.

Prawdopodobnie dla pozyskania tych łąk już bardzo dawno rozpoczęto proces osuszania jezior i bagien przez pogłębienie przekopami naturalnymi połączeń między zastoiskami wodnymi. W miarę procesu osiadanania osuszonych złóż organicznych przekopy stawały się coraz głębsze. Obecnie nierzadko sięgają one 5-6m, a lokalnie nawet 10 m.

W ten sposób powstały: Kanał Sitno, Kanał, Kanał Bieniek, Struga Toruńska i szereg innych mniejszych cieków. Warto zauważyć, że dążenie człowieka do pozyskania nowych terenów pod uprawy w omawianym rejonie zakończyło się tylko częściowym powodzeniem. Osiadanie uzyskanych terenów w ślad za osuszeniem spowodowało, że obecnie znaczna część tych terenów nie posiada dostatecznego odwodnienia. Celowość dalszego pogłębiania odpływów staje się problematyczna. Prawdopodobnie ich rolę zastępować będzie w przyszłości odwodnienie mechaniczne. Takie odwodnienie planowane jest również w dolinie Kanału.

Charakterystyka Kanału

Klasycznym przykładem kanałów, których powstanie scharakteryzowano powyżej, jest Kanał. Ponad połowa jego długości przebiega w głębokim sztucznym przekopie o głębokościach dochodzących do 5 m. Druga część Kanału posiada głębokości rzędu 0,5 do 0,7 m, zupełnie nie wystarczające dla odwodnienia przyległych użytków zielonych. Użytki te (w większości praktycznie nieużytki) stanowią dno czaszy dawnego jeziora. Obecny kształt Kanału otrzymał prawdopodobnie jeszcze w ubiegłym wieku.

Kanał jest dopływem Dużej Bachy lewostronnego dopływu Lutryny. Ta ostatnia jest lewostronnym dopływem rzeki Osy, która uchodzi do Wisły kilka kilometrów poniżej Grudziądza. Zlewnia całkowita Dużej Bachy wynosi 113,7 km² z tego prawie 1/3 bo 33,7 km² przypada na Kanał, który łączy się z Dużą Bachą przez Jezioro Wielkie.

Tereny retencji naturalnej spełniają funkcję wodochronną i alimentacyjną dla cieków. Dlatego nie wskazane jest nadmierne osuszanie tych terenów. Należy je chronić przed skażeniem różnego rodzaju zanieczyszczeniami. W dnach rynien i obniżen występują zjawiska inwersji termicznej, dlatego nie nadają się one do zabudowy mieszkaniowej.

Charakterystyka większych jezior na terenie gminy:

➤ Jezioro Praczek:

a) <u>akwen:</u>	
-*powierzchnia lustra wody (89,5 m npm)	6,87 ha:
-*wysp – brak:	
-*głębokość średnia	0,55 m:
-*głębokość maksymalna	1,10 m:
-*kubatura	32890 m ³ :
-*długość maksymalna	388 m:
-*szerokość maksymalna	200 m:
-*obwód misy jeziora	1045 m:

b) roślinność wodna:

- / roślinność twarda	1,62 ha – 27,09 %:
- / roślinność miękka	1,42 ha – 23,74 %:
- / roślinność denną	2,94 ha – 49,17 %:

c) zlewnia jeziora:

=powierzchnia zlewni j. Praczek	5,50 km ² :
=w tym lasy	7,5 ha – 1,8 %:

➤ Jezioro Jaśmierzek:

a) <u>akwen:</u>	
=powierzchnia lustra wody	3,63 ha:

➤ We wsi Łopatki:

a) <u>akwen:</u>	
=powierzchnia lustra wody	8,79 ha:

➤ Jezioro Sznwaldzkie:

a) <u>akwen:</u>	
=powierzchnia lustra wody (89,8 m npm)	10,22 ha:
=wysp brak:	
=głębokość średnia	1,78 m:
=głębokość maksymalna	4,10 m:
=kubatura	176360 m ³ :
=długość maksymalna	520 m:
=szerokość maksymalna	220 m:

=o

b)E

=F

=F

c)Z

=F

=v

Długość
wypływ
pomiędzy
pietrzacz
Burdzaw
Powierz
Właścic

➤ W

a)E

=1

=1

=1

=1

=1

=1

=1

=1

Dorz Obiek

Obiekt

Zlewnia

obiekto

obserw

zielony

(grytka)

W wiel

występi

głębszy

89,95 c

obrzeży

Osiadań

obniżer

W pom

sie w g

powier

partie v

równie:

powier

Efekter

Istnieja

0,6 m.

jak prz

konserv

Pierwo

nie maj

➤ Je

Je

st

w

od

br.

pr.

gr

Sk

Gr

Przedsię

nieczyszczone
doprowadzić
z mokradel i
ła zasilane są
dla położone

oraz jezior,
rzeczniowych.

bagien przez
szonych ziół

zych cieków.
ikonczyło się
nie znaczna
w staje się
odwodnienie

iego długości
ła głębokości
w większości
nie jeszcze w

m rzeki Osy.
7 km² z tego

st nadmierne
ien i obniżen

=obwód misy jeziora	1300 m.
<u>b) roślinność wodna:</u>	
=powierzchnia roślinności twardej	1,36 ha – 13,79 %;
=powierzchnia roślinności miękkiej	2,68 ha – 27,10 %;
<u>c) zlewnia jeziora:</u>	
=powierzchnia zlewni j. Szynwaldzkiego	4,25 km ²
=w tym lasy	7,5 ha – 1,8 %.

Długość rowu (strumienia) łączącego jeziora – 400 m, szerokość na wypływie z j. Szynwaldzkiego 0,7 m, po 150 m od wypływu z j. Szynwaldzkiego przepływa przez podmokłe łąki wypływając się i przechodząc w bagno. Różnica poziomów pomiędzy jeziorami Praczką i Szynwaldzkim – 0,30 m. Na dopływach i odpływach z obu jezior nie ma żadnych urządzeń piętrzących. Odpływ nadmiaru wód utrudnia jedynie betonowy przepust o średnicy 100 cm pod drogą asfaltową Osieczek – Brudzawy. W związku z tym migracja ryb między jeziorami w górę i w dół nie jest niczym utrudniona.

Powierzchnia zlewni j. Szynwaldzkiego wchodzi w zakres powierzchni zlewni j. Praczką.

Właścicielem jezior Szynwaldzkiego i Praczką jest Gmina. Użytkownik: PZW

➤ Wielkie Jezioro:

a) akwen:

=powierzchnia zwierciadła (89,7 m npm)	30,2 ha;
=wysp brak;	
=długość maksymalna	1400 m;
=szerokość maksymalna	300 m;
=głębokość maksymalna	4,0 m;
=głębokość średnia	2,3 m;
=kubatura – objętość	701,5 tys. m ³ ;
=linia brzegowa misy jeziora	3300 m;
=położenie: szer. g.: 53° 17,8'; dług. g.: 19° 07,4', NE od miejscowości Osieczek.	

Dorzecze jezior: Lutryna – Osa – Wisła.

Obiekt - Blizienko:

Obiekt Blizienko stanowi dolną część rowu. Zlewnia tego cieku wynosi 17,4 km² w tym 3,6 km² zlewni jeziora Blizno. Zlewnia jest nie zalesiona i w ogromnej większości pokryta silnie urzeźbionymi gruntami ornymi. Bezpośrednio powyżej obiektu występuje w zlewni gytowisko (bagno) o powierzchni ok. 50 ha. Średnioroczne opady w zlewni wg stacji obserwacyjnej Wąbrzeźno wynoszą 527 mm. Kompleks Blizienko stanowi najbardziej rozległą i zwartą enklawę użytków zielonych w zlewni Kanału Sitno. Morfologicznie kompleks stanowi nieckę polodowcową wypełnioną osadami pojeziornymi (gryta, wapno łąkowe – kreda), a w wierzchnich warstwach przykryta torfami niskimi o średnim i silnym stopniu rozkładu. W wieloletnim procesie odwodnienia wierzchnia warstwa torfu uległa zagęszczeniu i zmurszeniu. Na analizowanym obiekcie występują kompleksy glebowe IIb, IIIb, i IIIc. Kompleksy te charakteryzują się umiarkowanym lub słabym podsiąkaniem z głębszych warstw profilu oraz dobrym napowietrzeniem strefy korzeniowej roślinności łąkowej. Rzędne terenu: 89,75 – 89,95 do 90,00 z ogromną przewagą rzędnych 89,75 – 89,95 m npm, powierzchnia terenu idealnie płaska (z pominięciem obrzeży).

Obecny stan gleb i ukształtowanie obiektu są wynikiem ponad stuletniego odwodnienia i użytkowania terenu. Osiadanie spowodowane zagęszczeniem masy torfowej oraz spaleniem warstwy wierzchniej doprowadziło do znacznego obniżenia i wyrównania powierzchni.

W pomiarach wykonanych w latach pięćdziesiątych dla potrzeb projektu melioracyjnego tego terenu rzędne obiektu wahały się w granicach 90,20 – 90,70 m npm z przewagą rzędnych 90,75 do 90,50 m npm. Oznacza to, że od tego czasu osiadanie powierzchni terenu kompleksu wynosiło średnio 0,5 – 0,6 m. Osiadanie to nie było równomierne. Najsprawniej odwodnione partie wyższe torfowiska osiadały intensywniej, a powierzchnie słabiej odwodnione np. potorfia – mniej. Silniej osiadały również podścielone kredą łąkową występującą na niewielkiej głębokości (poniżej 1 m). Różnice osiadania spowodowały, że powierzchnia większości potorfii prawie wyrównała się z powierzchnią łąk. Umożliwia to ich wykazanie.

Efektom osiadania powierzchni terenu jest też znaczne wypływanie rowów i pozbawienie obiektu należącego odpływu. Istniejące głębokości rowów i pozbawienie obiektu sprawnego odpływu. Istniejące głębokości rowów nie przekraczają 0,4 – 0,6 m, a dna przepustów występujących na rowach zbiorczych z reguły wystają ponad dno rowu o 5 do 15 cm. Działają one jak przelewy. Mimo to obiekt jest w całości użytkowany. Użytkowanie to jest możliwe tylko dzięki bardzo sprawniej konserwacji istniejącej sieci rowów.

Pierwotnie zaprojektowane skomplikowane nawodnienie obiektu szeregiem zastawek nie jest eksploatowane, ponieważ łąki nie mają wystarczającego odwodnienia nawet w okresach posusznych.

➤ Jezioro Blizno:

Jezioro Blizno posiada powierzchnię 53 ha. Zlewnia zasilająca jezioro określona została na 3,6 km², przy czym stwierdzenie trzeba, że kierunek odpływu z niektórych fragmentów tej zlewni jest trudny do ustalenia. Niecka jeziora jest wcieta w przyległy teren na głębokości 10 do 15 m. Jezioro nie posiada dopływów powierzchniowych. Jego zasilanie odbywa się głównie drogą filtracji wód gruntowych. Całe jezioro położone jest w obrębie wsi Blizienko. Wraz z brzegami stanowi ono wydzielone działki nr 5,6,17 o powierzchni całkowitej 57,78 ha. Do zachodniego brzegu jeziora przylegają grunty wsi Rywałd gm. Radzyń Chelmiński i Bursztynowo gm. Świecie nad Osa. Do wschodniego brzegu grunty wsi Blizienko i Blizno gm. Jezioro stanowi własność Skarbu Państwa w administracji Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Obecnie jezioro jest dzierżawione na podstawie 10 – letniej umowy przez Pana Andrzeja Osikę z Grudziądza. Poziomy jeziora w zależności od występującego przepływu, kształtować się mogą na rzędnych 95,72 w

okresach bardzo suchych, do 95,95 m npm w okresach spływów wiosennych. Objętość max jeziora wynosi 289500 m³. Pozwolenie wodno-prawne pozwala na pietrzenie wody o 0,20m do rzędnej 95,90 m npm oraz pobór wody z jeziora w ilości 100 000 m³/rok..

2.1.5. Szata leśna.

Lasy i grunty leśne zajmują tylko 29 ha w tym prywatne 25 ha, występują w niewielkich skupiskach. W typach siedliskowych przeważa las mieszany i ols.

Przewiduje się nieznaczne zwiększenie powierzchni lasów przez dolesienie słabych gleb w celu ochrony terenów osuwiskowych w strefach zboczowych rynien.

Program zwiększenia lesistości byłego województwa toruńskiego przewidywał zalesienie ponad 12000 ha gruntów, co pozwalało na zwiększenie lesistości do ok. 20%. Niepokojącym zjawiskiem jest to, że w większości jednostek o niskim wskaźniku lesistości następuje dalszy ubytek lasów. Gmina w okresie 1989 - 1996 należała do terenów o kurczącym się obszarze lasów (spadek o 1-5%). Tę tendencję należy powstrzymać i odwrócić.

Uzupełnieniem lesistości terenu są różne formy zadrzewień i zakrzewień. Z uwagi na niską lesistość gminy, zadrzewienia są bardzo ważnym elementem środowiska przyrodniczego, zwłaszcza dla terenów rolniczych. Szczególne preferencje mają zalesienia terenów nadjeziornych i nadrzecznych, stref wododziałowych, rejonów źródłiskowych i stref przydolinnych oraz zagrożonych erozją. Jest to jedyna metoda utworzenia stref czynnej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powierzchniowymi.

Realizacja zadań związanych z zadrzewianiem i zakrzewianiem znalazła się w kompetencji władz gmin. W tej działalności Urząd Gminy jest wspomagany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który dotuje zadrzewienia i zakrzewienia prowadzone przez gminę.

Zespół Projektowy wskazuje na potrzebę opracowania w trybie pilnym granicy rolno - leśnej gminy.

2.1.6. Klimat

Okolice Książek leżą w toruńskiej (bydgoskiej) dzielnicy klimatycznej, w której typową cechą jest duża zmienność pogody. Średnia temperatura roczna wynosi 7,3^o C. W czasie upalnych lat temperatura osiąga 39° C, a upalne dni mogą występować od czerwca do połowy września. W okresie bardzo mroźnych zim temperatura spada nawet do - 35° C. Jesienne przymrozki pojawiają się na przełomie września i października, a wiosenne trafiają się nawet na początku czerwca.

i okolice leżą w strefie najmniejszych opadów w Polsce. Na podstawie długoletnich obserwacji, prowadzonych w stacjach meteorologicznych w Toruniu, Kończewicach k/ Chelmży, Wąbrzeźnie i Swieciu ustalono, że średnia suma rocznych opadów wynosi 527 mm. Minimalne opady przypadają, z reguły, na luty, a największe na lipiec. Pokrywa śnieżna nie utrzymuje się długo. Jej średnia grubość wynosi 7 cm. Występują bardzo znaczne różnicowania w ilości opadów w poszczególnych latach. I tak w 1951 roku spadło zaledwie 312 mm, a w 1980 roku 843 mm, z czego w samym lipcu aż 520 mm. Serie lat z niewielkimi opadami powtarzają się, np. w latach 1920 -22, kiedy ustala żegluga na Wiśle.

Bywają więc lata katastrofalne dla rolnictwa z powodu suszy, jak też z powodu nadmiernych opadów.

Klimat charakteryzowany jest przez jego główne wskaźniki: temperaturę, opady i niedobory wilgoci, jest typowy dla rejonu województwa.

2.1.7. Użytkowanie terenu.

Gmina zajmuje powierzchnię 8 654 ha, z czego użytki rolne zajmują 7 613 ha, tj. 88 %, lasy i zadrzewienia 29 ha, wody 201 ha, nieużytki 286 ha, pozostałe 515 ha. Indywidualne gospodarstwa rolne wg stanu na koniec 1999 roku obejmowały powierzchnię 7263 ha w tym 6 751 ha użytków rolnych (w tym: grunty orne - 5 786 ha, sady - 58 ha, łąki - 723 ha, pastwiska trwałe - 337 ha, lasy i grunty leśne - 39 ha.).

W strukturze użytkowania gruntów gminy przeważały użytki rolne, które zajmowały 7 613 ha (88,2%) powierzchni gminy, niemalże bezleśnej. Z ogólnej powierzchni użytków rolnych tj. rolniczej przestrzeni produkcyjnej na grunty orne przypadło wówczas 6 565 ha (86 %), a na trwałe użytki zielone - 1 060 ha tj. 14 % w tym łąki trwałe - 723 ha, tj. 68,7 % ich powierzchni. Na terenie gminy nie występują gleby pod gruntami ornymi zaliczone do I i II klasy bonitacyjnej. Najliczniej występują grunty orne sklasyfikowane w III b - 42,2 % i IV a - 29,2 % klasie bonitacyjnej i z kolei dominują w powierzchni gruntów ornych w miejscowościach Blizno, Blizienko, Szeplinki, Zaskocz i Książki. Mniejsze znaczenie w produkcji rolniczej w warunkach omawianej gminy mają grunty orne zaliczone do klas bonitacyjnych: IV a - 12,4 %, V - 7,2 % i III a - 6,9 % powierzchni gruntów ornych. Grunty klasy VI zajmują jedynie 2,1 % powierzchni gruntów ornych gminy i nie mają większego znaczenia w produkcji rolniczej z wyjątkiem wsi Osieczek, gdzie stanowią 8,1 % powierzchni gruntów ornych.

Reasumując, grunty orne klas chronionych - klas III - IV zajmują aż 90,7 % ich powierzchni, z czego grunty orne klas III - 49,1 % ogólnej ich powierzchni.

W klasyfikacji bonitacyjnej trwałych użytków zielonych dominują łąki i pastwiska zaliczone do klasy IV, zajmowały 53,2 % ich powierzchni uzupełnione w 15,7 % użytkami zielonymi klasy III. Użytki zielone położone na gruntach słabych zaliczone do klas V - VI zajmowały 31,1 % ogółu powierzchni.

Stan z początku 2000 r.

Klasa bonitacyjna gruntów ornych	Powierzchnia gruntów ornych w [ha]	%
II	-	-
IIIa	457	6,96
IIIb	2821	42,97
IVa	1861	28,35
IVb	818	12,46
V	462	7,04
VI	146	2,22
VIz	-	-

Dane:
Walc
Rozp
użytk
oraz
gleba
glini
uwilg
podst
ornyc
spias
typu
wzglę
Kolej
obniż
podm
Wym.
w prc
gleb
użytk
gleby
główn
torfov
wodny
jakoś
78 %
w ty
miner
- słab
jedno
części
są tru
Na po
wodny
produł
1) C
gł
P
%
ur
P
oc
br
pi
nc
2) O
za
cz
pc
Za
mi
po
gli
gr
go
wa
lut
nal
bor
wy
gr
3) Ob
kor
Gł
stai
zak

i 289500 m³
y z jeziora w

Razem	6565	100
-------	------	-----

Dane: Urząd Gminy Książki, 2000 r.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

t. W typach
ny terenów

gruntów, co
ek o niskim
arczącym się

rzewienia są
rencyje mają
linnych oraz
yszczeniemi

działalności
ctóry dotuje

ość pogody.
występować
przymrozki

adzonych w
ednia suma
ywa śnieżna
i opadów w
lipcu aż 520

ya dla rejonu

ha, wody
obejmowały
i – 723 ha,

owierzchni
grunty orne
tj. 68,7 %
onitacyjnej.
dominują w
naczenie w
%, V – 7,2
ch gminy i
ni gruntów

te klas III –
ały 53,2 %
h zaliczone

Rozpatrując przydatność gleb gminy w aspekcie rolniczego ich wykorzystania większość z nich wykazuje wysoką wartość użytkową, wynikającą z ich skały macierzystej, położenia w terenie, stosunków wilgotnościowo – powietrznych, klimatu oraz zabiegów agrotechnicznych wykonywanych przez ludzi. Na terenie gminy większość gruntów ornych występuje na glebach w typie brunatnych, właściwych i brunatnych wylugowanych wytworzonych głównie z glin, piasków słabo gliniastych i luźnych oraz z piasków gliniastych. Gleby brunatne na ogół charakteryzują się dużą żyznością, właściwym uwilgotnieniem, za wyjątkiem tych położonych na stokach ulegających także erozji wodnej, sporą zasobnością w podstawowe składniki pokarmowe i dość dobrym stopniem kultury rolnej. Drugą istotną grupą gleb w strukturze gruntów ornych są gleby w typie pseudobielicowych z przewagą gleb plovych. Powstały z glin średnio – głęboko lub płytko spiaszczonych do piasków gliniastych lub z piasków gliniastych na ogół średnio – głęboko podścielonych gliną. Gleby tego typu tylko częściowo są w dobrej kulturze, pojawia się już zakwaszenie oraz wrażliwość na okresowe niedobory wilgoci ze względu na znaczną przepuszczalność wierzchnich warstw i słaby podsieć kapilarny.

Kolejnym, znaczącym typem gleb w gminie są czarne ziemie właściwe i zdegradowane, położone zazwyczaj w naturalnych obniżeniach terenowych w związku z czym wykazują wadliwe stosunki wilgotnościowo – powietrzne (są po prostu okresowo podmokłe). Omawiany typ gleb powstał z glin, ilów oraz piasków całkowitych podścielonych niekiedy gliną.

Wymagają regulacji stosunków wodno – powietrznych, co warunkuje pewne i wysokie plony. Przy omawianiu przydatności w produkcji rolniczej całej rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tj. wartości gleb pod użytkami rolnymi na warsońca gleb pod trwałymi użytkami zielonymi, zajmującymi 14% jej powierzchni. Z reguły gleby stanowiące siedlisko trwałych użytków zielonych są pochodzenia organicznego i w różnym typie, głównie torfowo – mulkowe, torfowe i murszowe. Są to gleby bagienne i podbagienne (murszowe) wytworzyły się w obrębie rozległych wytopisk, danych rynien. Występują głównie na terenie miejscowości Osieczek, Blizienko i Lopatki. Wśród gleb organicznych przeważają gleby murszowo – torfowe i torfowe, wytworzone z torfowisk niskich. Charakteryzują się średnią żyznością znacznie uzależnioną od warunków wodnych. W zależności od wartości użytkowej gleb trwałe użytki zielone podzielono na trzy kompleksy pod względem ich jakości. Na terenie gminy nie występują trwałe użytki zielone bardzo dobre i dobre, dominują natomiast średnie zajmujące 78 % ich powierzchni. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczone są do klas III i IV, występują głównie na glebach organicznych w typie torfowych, torfowo – mulkowych i murszowo – torfowych ale właściwie uwilgotnionych oraz na glebach mineralnych, głównie na czarnych ziemiach zbyt podmokłych dla gruntów ornych. Kompleks trwałych użytków zielonych 3z – słabych i bardzo słabych obejmuje 22 % ich powierzchni i zaliczonych do V i VI klasy bonitacyjnej. Są to na ogół laki jednokosne położone głównie na glebach torfowych o wysokim poziomie wód gruntowych, w związku z czym są okresowo, a częściej stale podmokłe. Ponadto wykazują znaczne zakwaszenie, co odbija się na jakości traw. Z uwagi na grzaskość gruntu są trudno dostępne dla pielęgnacji i zbioru sprzętem mechanicznym. Wymagają bezwzględnej regulacji gospodarki wodnej. Na podstawie poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, a w szczególności rzeźby terenu, litologii i warunków wodnych, a co za tym idzie klasy bonitacyjnej i kompleksów rolniczej przydatności gleb cała rolnicza przestrzeń produkcyjna, głównie w obrębie gruntów ornych podzielono na 3 obszary, a mianowicie:

- 1) Obszar o bardzo dobrych i dobrych glebach i szczególnie korzystnych warunkach dla produkcji rolniczej. Obejmuje gleby zaliczone do kompleksu 2-go (pszennego dobrego) i 4 –go (pszenno – żytniego rolniczej przydatności gleb, położone w terenie płaskim oraz niskofalnym o przewadze nachylen 5-10 %. Gleby tego obszaru zajmują około 64,5 % arealu gruntów ornych. Są to w zasadzie najlepsze w gminie gleby charakteryzujące się dużą żyznością, właściwie uwilgotnione, o odczynie obojętnym bądź zasadowym, dość zasobne w składniki pokarmowe (fosfor, potas, magnez). Poza tym wykazują uniwersalność, tzn. nadają się pod uprawę wszystkich w zasadzie roślin, ale też poparte odpowiednimi nakładami w postaci nawożenia mineralnego i organicznego. Omawiany obszar tworzą gleby w typie brunatnych wytworzonych z glin (głównie średnich) oraz pseudobielicowych powstałych z glin podścielonych piaskiem gliniastym mocnym. Według klasyfikacji bonitacyjnej zalicza się je do klas III a i III b. Przeważnie występują na terenie miejscowości Lopatki, Szczuplinki, Blizno, Osieczek i Zaskocz.
- 2) Obszar o glebach średnio – przydatnych i średnio korzystnych warunkach dla produkcji rolniczej. Obejmuje gleby zaliczone do kompleksu 3 –go (pszennego wadliwego) położone na stokach o nachyleniu powyżej 6°, w związku z czym podlegające w różnym stopniu erozji wodnej, w typie gleb brunatnych wytworzonych z glin. Z uwagi na swoje położenie w terenie gleby te narażone są na powierzchniowy spływ wody, co powoduje okresowe niedobory wilgoci. Zalecana jest uprawa roślin wieloletnich dobrze chroniących glebę przed erozją jak lucerna, koniczyzny lub ich mieszanek z trawami a także zakładanie sadów. W skład omawianego obszaru wchodzi również gleby okresowo podmokłe zaliczone do kompleksu 8-go (zbożowo – pastewnego mocnego), w typie czarnych ziem wytworzonych z glin i ilów, położone w zagłębieniach terenowych o słabym odpływie wód i związanym z tym wysokim poziomem wód gruntowych. Są to gleby z natury żyzne, ale zadawalające plony uzyskuje się tylko w latach suchych. Po regulacji gospodarki wodnej mogą być siedliskiem dla roślin o wysokich wymaganiach glebowych, jak buraki, pszenica warzywa. Poza tym obszar uzupełniają gleby zaliczone do kompleksu 5-go (żytniego dobrego), w typie gleb brunatnych lub pseudobielicowych wytworzonych z piasków gliniastych. Są okresowo za suche, zakwaszone i wymagają sporych nakładów w postaci nawożenia organicznego, mineralnego i starannej regulacji gospodarki wodnej. W klasyfikacji bonitacyjnej zalicza się je do klas IV a, IV b i niekiedy klasy V. Na terenie gminy gleby omawianego obszaru występują w miejscowościach: Lopatki, Szczuplinki, Osieczek, Brudzawki i Zaskocz, co stanowi około 22,4 % arealu gruntów ornych.
- 3) Obszar o glebach najsłabszych i mało korzystnych warunkach dla produkcji rolniczej. Obejmuje gleby zaliczone do kompleksu 6-go (żytniego słabego) i 7-go (żytniego najsłabszego) a także do 9-go (zbożowo – pastewnego słabego). Gleby są w typie brunatne wylugowane wytworzone z piasków luźnych lub słabo gliniastych, wykazują okresowe lub stale niedobory wilgoci ze względu na dużą przepuszczalność wierzchnich warstw. Słabo magazynują wilgoć, są zakwaszone i wykazują niski poziom kultury rolnej. Wymagają intensywnego nawożenia organicznego, mineralnego a

także nawodnienia. W zasadzie nieźle plonują w lata mokre. W klasyfikacji bonitacyjnej zalicza się je do klas V-VI. Omawiany obszar uzupełniają gleby bardzo lekkie, nadmiernie uwilgotnione z uwagi na swe położenie w obniżeniach terenu nieźle plonujące w lata suche. Wymagają regulacji gospodarki wodnej. W większości obszary gleb mało korzystnych dla produkcji rolniczej występują na terenie miejscowości i Osieczek, co stanowi 13,1 % ogółu gruntów ornych.

Przy ustalaniu uwarunkowań intensyfikacji produkcji rolnej jako procesu złożonego: produkcji roślinnej i zwierzęcej, rekonstrukcji rolnictwa, postępu produkcyjno – technicznego i ekologicznych form prowadzenia gospodarstw rolnych nowych form organizacji i zarządzania konieczne staje się wykorzystanie materiałów i licznych doświadczeń, analiz chemicznych i badań glebowych.

Jednym z wyżej wymienionych badań są badania dotyczące bonitacji gleb.

Powszechnie znana bonitacja gleb oparta jest na badaniu właściwości gleb ukształtowanych w wyniku procesu glebotwórczego.

Sama bonitacja nie daje właściwej charakterystyki gleb pod względem ich przydatności. Ponieważ przy klasyfikacji gruntów nie były uwzględnione właściwości gleb nabyte w wyniku długotrwałych zabiegów agrotechnicznych i innej działalności człowieka.

Charakterystyczną cechą gleb jest ich zróżnicowanie przestrzenne, aby więc właściwie wykorzystać przestrzeń produkcyjną, należy przestrzegać zasady „**Odpowiednia gleba pod odpowiednią rośliną**”.

Zaprezentowane podejście spowodowało, że zostały opracowane w przeszłości mapy glebowo – rolnicze dla obszaru całego kraju, dla województwa toruńskiego mapy takie wykonano do 1974 roku. Prace te polegały na przeprowadzeniu dodatkowych badań terenowych i analiz laboratoryjnych.

Obecna forma map glebowo – rolniczych to podkłady mapowe w skali 1:5000 wraz z częścią składową, którą stanowi aneks liczbowy i opisowy informujący szczegółowo o właściwościach i przestrzennym rozmieszczeniu gleb użytkowanych rolniczo.

Są wykorzystywane przez różnych specjalistów rolnictwa i pracujących na rzecz rolnictwa. Mapy te mają zastosowanie gospodarcze, a szczególnie w następujących celach (zagadnieniach):

- racjonalizacji produkcji roślinnej w obrębie gospodarstw rolnych, bowiem oprócz kompleksów przydatności informują użytkownika o możliwości poprawienia właściwości gleb co stanowi podstawę do takich zabiegów jak orki melioracyjne czy głębokie odkwaszanie.

Przy obecnej tendencji powiększania obszarów gospodarstw rolnych dają dobrą orientację w tworzeniu układu pól i stosowaniu uproszczeń w zmianowaniu.

Służba agronomiczna gminy może na podstawie map glebowych analizować poprawność w strukturach zasiewów, zawieraniu kontraktów produkcyjnych i nawożeniu gleb na obszarze gospodarstw i całej gminy,

- racjonalnego programowania gatunków i odmian roślin oraz rejonizacji upraw nasiennych,
- określeniu powierzchni gleb nadających się do intensywnego rozwoju rolnictwa,
- określeniu aktualnych i perspektywicznych potrzeb środków produkcji dla rolnictwa (nawozy, narzędzia i maszyny rolnicze) oraz ich prognozowania,
- określenia ew. potrzeb w nawadnianiu i meliorowaniu gruntów,
- wyznaczeniu terenów na cele nierolnicze,
- ochronie użytków rolnych i rekultywacji terenów zdewastowanych,
- lokalizacji inwestycji przemysłowych, oraz wszelkiego rodzaju budownictwa.

2.1.8. Ochrona środowiska przyrodniczego

Środowisko naturalne musi być chronione, gdyż jego zniszczenie zagraża zdrowiu i życiu człowieka. Niszczenie to jednak wciąż wzrasta szczególnie w wyniku ciągłego przyrostu liczby ludności, zabezpieczeniu jej warunków komunalnych, środków do życia poprzez rozwój rolnictwa i przemysłu. Niekorzystnym zmianom ulegają poszczególne elementy środowiska naturalnego: rzeźba terenu, wody, powietrze, a także giną poszczególne gatunki roślin i zwierząt. Istnieje pilna potrzeba zmniejszenia tego niebezpieczeństwa, co następuje, ale w stopniu niezadowalającym, bo na przykład stan zanieczyszczenia wód systematycznie wzrasta mimo stosowanej ich ochrony. Przykładem są jeziora na terenie gminy (żadne nie posiada I stopnia czystości wody). W celu ochrony i zagwarantowania właściwej opieki nad środowiskiem naturalnym tworzone są parki, rezerваты i pomniki przyrody.

Zasoby przyrodnicze na terenie gminy podlegające ochronie.

Wykaz pomników przyrody na terenie gminy – tabela:

Lp.	Gatunek	Piersńca w [cm]	Położenie – wieś i miejsce
1.	Dąb szypułkowy	437	Zaskocz, w parku w skupieniu dwóch drzew
2.	Jesion wyniosły	510	Zaskocz, w parku w skupieniu dwóch drzew
3.	Platan klonolistny	260	Zaskocz, w parku w skupieniu dwóch drzew
4.	Kłon pospolity	383	Zaskocz, w skupieniu dwóch drzew
5.	Dąb szypułkowy	385	Łopatki, mienie komunalne, w skupieniu dwóch drzew znajdujących się w zasięgu obszaru objętego ochroną konserwatorską zabytku budowlanego i parku podworskiego
6.	Dąb szypułkowy	330	Łopatki, usytuowanie jak wyżej.
7.	Buk pospolity	236	Łopatki, w parku – starodrzewu przy szkole podstawowej, mienie komunalne Gminy
8.	Iglicznia trójcierniowa –	76 - 182	Osieczek skupienie 121 szt. przy drodze powiatowej

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

Dane: U

Opis j PARI

1) Powi

2) Drze

> Je:

> Pl:

> Dę

> Kl

3) Opis

=> poza

mają

klon

=> Dwie

=> Miejs

wyjni

Inne

szkle

wyci

PARK

1) Powi

2) Zbior

3) Drzew

> Dą

> Dą

rosną n

założen

> Mę

rolnicze

4) Opis

-w zas

grabów,

owocow

występu

W wars

południu

szwedzk

PARK

1) Powi

2) Zbior

3) Drzew

> Bul

4) Opis

-park ch

skład dr

klon, sp

jesionu i

5) Inne c

czarnego

ZABY

1) Położ

2) W alei

3) Obwod

Parl

prawna i

ludności.

Wskazan

Przedsiębi

do klas V-VI.
w obniżeniach
ary gleb mało
ogółu gruntów

ji i zwierzęcej,
arstw rolnych
adczeń, analiz

yniku procesu

zy klasyfikacji
znych i inne

ać przestrzeń

e dla obszaru
eprowadzeniu

którą stanowi
użytkowanych

zastosowanie

przydatności
zabiegów jak

u układu pól i

ch zasiewów,

zia i maszyny

Niszczenie to
omunalnych,
ne elementy
Istnieje pilna
rzykład stan
miny (żadne
rodowiskiem

lujących się

ienie

aleja drzew		
-------------	--	--

Dane: Urząd Gminy, 1999r.

Opis parków wiejskich gminy Książki:

PARK PODWORSKI ZASKOCZ:

1) Powierzchnia geodezyjna: 3,18 ha;

2) Drzewa szczególnie wartościowe:

- Jesion wyniosły – obwód: 539 cm, wysokość: 23m, - pomnik przyrody;
- Platan klonolistny – obwód: 260 cm, wysokość 19 m, - pomnik przyrody;
- Dąb szypulkowy – obwód: 437 cm, wysokość 23 m, - pomnik przyrody;
- Klon pospolity – obwód: 385 cm, wysokość 18 m, - pomnik przyrody;

3) Opis drzewostanu:

➤ poza wymienionymi pomnikowymi drzewami występuje kilka skupisk: lip, grabów i dębów o mniejszych średnicach, lecz mających wiek parku, a także występują pojedynczo: modrzew, jesion, topola biała, osika, świerk pospolity, klon jawor i klon pospolity.

➤ Dwie aleje tworzą: w jednej kasztanowiec, w drugiej, mniejszej – grab.

➤ Miejscami kepowo występują samosiewy 2-10 letnie jesionu, klona, bzu czarnego, osiki oraz sztuczne nasadzenia jesionu wyniosłego i topoli włoskiej. W warstwie podszytu spotkać można śnieguliczkę, bez czarny, trzmielinę pospolitą.

Inne przykładowe cechy miejsca: ostatnio park został oczyszczony ze śmieci (stóg ze słomą, przyma obornika, śmieci, szkło, blacha, stare deski, gruz i in. Został także oczyszczony ze składowiska drewna opałowego, maszyn rolniczych i wycieku gnojówki pochodzących z gospodarstwa rolnego, które przylega do parku.).

PARK PODWORSKI ŁOPATKI (koło bazy ZGK Książki):

1) Powierzchnia geodezyjna: 1,36 ha;

2) Ziorniki wodne:

- a) istnieje na powierzchni 0,45 ha – bezodpływowy z rowem przelewowym;
- b) istnieje na powierzchni 0,10 ha – bezodpływowy z rowem przelewowym;

3) Drzewa szczególnie wartościowe:

- Dąb szypulkowy – obwód: 385 cm, wysokość: 25 m, - pomnik przyrody;
- Dąb szypulkowy – obwód: 330 cm, wysokość: 23 m, - pomnik przyrody;

rosną na terenie gruntu komunalnego – koło bazy ZGK w odległości ok. 100m od parku, jednakże w granicach starego założenia zieleni przydworskiej;

- Modrzew europejski - obwód: 189 cm, wysokość: 20 m, - proponowany pomnik przyrody.

4) Opis drzewostanu:

-w zasadniczej części prócz powierzchni stawu park składa się z drzew liściastych w wieku zbliżonym do wieku parku tzn. z grabów, klonów pospolitych, dębów szypulkowych, jesionów wyniosłych, lip oraz dwa modrzewie i kilka drzew owocowych. Poza tym w niewielkich ilościach występują nieco młodsze drzewa liściaste. W zadrzewionej części parku występują 2 – 7 letnie samosiewy bzu czarnego, graba, wiąza, lipy.

W warstwie pierwotnej krzewów występują: głóg jedno – i dwuszyjkowych, róża dzika, dereń, trzmielina i karagana. W południowej części młody drzewostan 0,03 ha składających się z topoli, osiki, graba, jesionu, dęba oraz jednego jarzabu szwedzkiego w wieku 12-20 lat. Na obrzeżach stawów spotkać można śnieguliczkę, wierzbę, głóg i kalinę koralową.

PARK PODWORSKI ŁOPATKI (przy szkole podstawowej):

1) Powierzchnia geodezyjna: 3,24 ha;

2) Ziorniki wodne: brak;

3) Drzewa szczególnie wartościowe:

- Buk pospolity – obwód: 236 cm, wysokość 23 m, - pomnik przyrody.

4) Opis drzewostanu:

-park charakteryzuje się jednolitym pokryciem drzewostanem równowiekowym, liściastym w wieku założenia parkowego. W skład drzewostanu wchodzi: lipa drobnolistna, klon pospolity, miejscami grab, sporadycznie dąb. W warstwie podszytu: klon, sporadycznie bez czarny na 80% powierzchni. Na obrzeżach pd. i zach. porost składa się z graba, wiąza, sporadycznie jesionu i dęba w wieku 10-20 lat.

5) Inne cechy parku (park został dokładnie oczyszczony ze śmieci, leżącego posuszu i ekspansywnych samosiewów bzu czarnego).

ZABYTKOWA ALEJA IGLICZNI TRÓJCIERNIOWEJ W OSIECZKU.

1) Położona jest na poboczach drogi powiatowej Brudzawy-Wąbrzeźno.

2) W alei znajduje się 121 drzew będących pomnikami przyrody.

3) Obwody mierzone na wysokości 1,30 m zawierają się w przedziale 71 a 182 cm.

Park podworskie występujące w miejscowościach: ZASKOCZ, ŁOPATKI, OSIECZEK, znajdują się pod ochroną prawną i nie mogą być przeznaczone na inne cele prócz pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej dla miejscowej ludności.

Wskazana jest rekonstrukcja i fachowa pielęgnacja tych obiektów.

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

Ciągi szpalerowe wzdłuż dróg lokalnych i cieków należy chronić przed degradacją. Mają one duże znaczenie dla środowiska, gdyż stanowią jedyną zieleni wysoką wśród bezleśnych pól i łąk, regulują na nich stosunki wodne oraz odgrywają duże znaczenie wiatrochronne dla niezalesionych terenów uprawnych. Obszary uprawne, na których występują gleby o klasach bonitacyjnych III – IV podlegają bezwzględnej ochronie przed użytkowaniem nierolniczym. Wody Kanału Sicińskiego i Dużej Bachy oraz jezior należy doprowadzić do II kl. czystości. Ujęcia wód podziemnych należy chronić przed skażeniem, a strefę ochrony zagospodarować zgodnie z przepisami „Prawa Wodnego”.

2.1.9. Synteza uwarunkowań funkcjonowania środowiska przyrodniczego

Obecnie teren gminy uznać należy za przekształcony antropogenicznie. Mimo sąsiedztwa Wąbrzeźna i Jabłonowa - jako potencjalnie istotnego źródła zagrożeń – poszczególne elementy środowiska przyrodniczego nie wykazują znacznych przekształceń. Tym niemniej z największych zagrożeń wymienić należy:

- brak lasów
- zagrożenia czystości wód powierzchniowych i podziemnych: głównie ze strony gospodarki komunalnej, rolnictwa i komunikacji,
- zagrożenia czystości powietrza ze źródeł położonych poza terenem gminy (w: Wąbrzeźnie, Jabłonowie), jak i źródłami zagrożeń położonymi na terenie gminy (kotłownie, paleniska domowe, zakłady produkcyjne, ruch drogowy i kolejowy),
- zagrożenia hałasem od linii komunikacyjnych drogowych i kolejowych oraz zakładów produkcyjnych.

2.1.10. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego.

Gmina Książki charakteryzuje się bardzo korzystnym położeniem geograficznym – w sąsiedztwie Wąbrzeźna, w centralnej części kraju, dorzeczu Wisły, przy głównych szlakach komunikacyjnych.

Na terenie brak kompleksów leśnych. Jeziora na terenie gminy (Pojezierze Chełmińskie) predysponują obszar do wykorzystania turystycznego i rekreacyjnego. Urodzajne gleby gminy (Ziemi Chełmińskiej) należą do najzasobniejszych w Polsce. Na terenie gminy występują duże zasoby czystych wód podziemnych. Najcenniejsze krajobrazowo i przyrodniczo tereny objęte są różnymi formami ochrony prawnej.

Należy jednak podkreślić, że stan środowiska przyrodniczego nie jest zadowalający. Nadmierne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego występuje szczególnie w największych ośrodkach miejskich z których emitowane są na tereny gmin (zagadnienia te podano na załączonych schematach uwarunkowań zewnętrznych rozwoju gminy). Nie w pełni uregulowana gospodarka ściekowa sprawia, że część zanieczyszczeń jest emitowana do środowiska bez oczyszczenia. Powoduje to zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności cieków i jezior. Zagrożone są ujęcia wody pitnej ze względu na brak izolacji powierzchni zbiorników.

Ujemny bilans hydrologiczny na terenie gminy przyczynia się do pogorszenia warunków życia i produkcji rolnej.

Retencja glebowo – gruntowa.

Zasoby wód podziemnych są głównym źródłem zaopatrzenia ludności gminy i gospodarki w wodę. Ocenia się że stanowią one około 80 % zasobów słodkiej wody na terenie gminy. Ogółem zasoby dyspozycyjne tych wód w gminie Książki stanowią ca 100 mm słupa wody w ciągu roku. Wielkość poboru szacowana jest na około 25 mm / rok. Ocenia się, że w sprzyjających warunkach, odpowiednie zabiegi agrotechniczne oraz retencja wód powierzchniowych mogą wpłynąć na zwiększenie zdolności retencyjnej gleby o około 20 – 50 mm.

Niewielka liczba budowli piętrzących i zbiorników ogranicza tworzenie zasobów dyspozycyjnych. Są to takie zasoby, które można pobrać w jednostce czasu bez zakłócenia ładunku przyrodniczo – hydrologicznego. Ustalono, że w gminie Książki zasoby dyspozycyjne wód płynących stwarzają możliwość uzupełnienia niedoboru opadów o około 100 mm. Wskaźnik zagospodarowania wód płynących wynosi 2-3 % przy średniej krajowej ok. 6%.

Optymalne byłoby zagospodarowanie 10 – 12 % wód odpływających strugami i kanałami. Wody rzeki Wisły (której dopływami są Lutryna – Osa, Struga Toruńska) – głównego rezerwuaru – mogą być wykorzystane po wykonaniu kaskady Dolnej Wisły. Dotyczy to szczególnie stopni wodnych w Ciechocinku, Solecu Kujawskim i Chełmnie. W ramach programu retencjonowania wód w byłym województwie toruńskim – w rozbudowie retencji dolinowej przewidziano stworzenie zbiorników wodnych oraz zachowanie istniejących mokradeł i podmokłości.

Retencja jezior, zbiorników wodnych, potorf, mokradeł i użytków ekologicznych jest realna. Analiza zebranych danych (w programie R.W.) i informacji wykazała, że istnieją duże możliwości zwiększenia naturalnej retencji omawianego obszaru gminy. Wizje terenowe obiektów wykazała realność wykorzystania jezior, stawów, zbiorników wodnych, mokradeł (podmokłości) w programie (który w formie szczegółowej dokumentacji technicznej magazynowania wód powierzchniowych). Na terenie gminy występuje ponad 6 obiektów, które mogą służyć retencjonowaniu wód. W ramach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy postuluje się zwiększenie powierzchni zalesionych poprzez zalesienie (nie zawsze najsłabszych użytków) niekorzystnie usytuowanych obszarów (krawędzi erozyjnych, zboczy przy zbiornikach wodnych gdzie deniwelacje przekraczają 10%, otoczenia istniejących mokradeł, torfi i podmokłości). Stan istniejący potwierdza wysoki stopień synantropizacji krajobrazu, a realizacja przedkładanego postulatu zadrzewień i zakrzewień stworzy możliwości uwzględnienia potrzeb ekologicznych na rzecz poprawy niekorzystnego bilansu wodnego gminy. Celem niniejszej pracy jest z jednej strony ustalenie strategicznych kierunków działań dla obszarów korzystnych i wskazanych do zwiększenia retencji, a z drugiej strony określenie ograniczeń wynikających z ochrony zasobów i zagospodarowania przestrzennego terenu.

Dla podkreślenia priorytetu inwestycji związanych z retencjonowaniem wód oraz kompleksowych i zintegrowanych działań Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w dniu 21. 12. 1995 r. zawarł Porozumienie. Zakłada ono koordynację działań oraz włączenie się wszystkich jednostek organizacyjnych, odnoszących korzyści, w przygotowanie, realizację i finansowanie przyszłych inwestycji, związanych z zachowaniem i odtwarzaniem naturalnych walorów środowiska przyrodniczego oraz retencji wód, poprzez budowę i modernizację urządzeń, służących do magazynowania wody w istniejących zbiornikach wodnych.

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

koord
zawa
podst
Woje
Ochr
Z do
plan
„Stu
obsz
osusz
wypo

Zasc
leśny
ze cz

2.2.

Śro

Boga
szans
Obse
zach
Jako
- nie
nawe
- prz
obsz
- utra
- zani

2.2.

Reko
dla t
Chetr
ogran
przep
Cala
zdjęci
przep
ekspe
Bada
proce:

Przedsię

aczenie dla
wodne oraz
i występują
dy Kanału
ronić przed

nowa - jako
znaczących

rolnictwa

), jak i
ruch

centralnej

obszar do
niejszych w
zyrodniczo

powietrza
reny gmin
egulowana
woduje to
vody pitnej

e stanowia
ie Książki
i się, że w
płynąć na

soby, które
zki zasoby
Wskaźnik

mi są
styczny
wym

danych (w
go obszaru
mokrądel
nia wód
W ramach
wierzchni
krawędzi
del, torfi i
postulatu
go bilansu
obszarów
z ochrony

ch działań
ej w dniu
jednostek
zanych z
z budowę

Dla realizacji wytycznych zawartych w „Porozumieniu” Rada i Zarząd Gminy winny powołać Zespół ds. koordynacji działań, związanych z retencjonowaniem wód na terenie gminy. Zadaniem zespołu będzie realizacja zaleceń zawartych w „Porozumieniu” oraz dopracowanie (uszczegółowienie) programu retencjonowania wód. Działania te stworzą podstawy do ubiegania się o dotacje celowe na sfinansowanie planu – programu, przede wszystkim z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, środków samorządowych gminy, środków budżetowych itp.

Z dotychczasowych doświadczeń (katowickiego, olsztyńskiego, i rzeszowskiego) wynika, że realizacja wymienionego planu korzystnie oddziałuje na zasoby ilościowe wód a także na ich jakość.

„Studium Zagospodarowania Województwa...” postuluje kształtowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych na obszarze gminy. Ponadto „Studium...” postuluje poprawę jakości wód na terenie gminy, zwłaszcza jezior, ochronę przed osuszeniem wszystkich terenów bagiennych i podmokłych oraz likwidację wszystkich punktowych źródeł zanieczyszczeń nie wyposażonych w urządzenia oczyszczające.

Zasoby glebowe, tym bardziej urodzajne, zagrożone są procesami erozji wietrznej i wodnej. Powierzchnia 29 ha terenów leśnych narażona jest na degradacyjne oddziaływanie otoczenia. Nie w pełni uregulowana gospodarka odpadami powoduje, że częściowo w sposób niekontrolowany przenikają do środowiska.

2.2. Uwarunkowania kulturowe rozwoju gminy

Środowisko kulturowe

Bogate dziedzictwo kulturowe gminy Książki poprzez umiejętne eksponowanie jego autentyzmu, indywidualności, stanowi szansę rozwoju gospodarczego, ekonomicznego oraz jej promocji.

Obserwowane do tej pory procesy społeczno-ekonomiczno-gospodarcze skłaniają do konkluzji, że zagrożenia dla zachowanej tkanki kulturowej są znacznie większe i silniejsze niż szanse na jej właściwe wykorzystanie i zagospodarowanie. Jako charakterystyczne przykłady można tu wymienić między innymi:

- nie dokończonych procesy reprivatyzacji lub brak finansowych możliwości ratowania przez właścicieli (dworów, pałaców nawet obiektów komunalnych...), skutkujące często tzw. pustostanami, powodującymi fizyczne zniszczenie obiektów,
- przekrój społeczno-ekonomiczny ludności zamieszkującej na podstawie przydziałów administracyjnych obiektów na obszarach gminy,
- utratę swojej pierwotnej funkcji w odniesieniu do niektórych obiektów zabytkowych,
- zanikanie tradycji kulturowych wynikające z przemian stylu życia.

2.2.1. Rys historyczny (stanowiska archeologiczne)

Rekonstrukcja pradziejów dla obszaru gminy uzależniona jest od stanu rozpoznania archeologicznego, a ogląd przeszłości dla tak małej powierzchni nie jest możliwy bez znajomości procesów osadniczych zachodzących na terenie Ziemi Chełmińskiej. Biorąc pod uwagę formę i cel Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy ograniczymy się do podania krótkiego kalendarium dla omawianego obszaru i prezentacji najciekawszych wyników przeprowadzonych tu badań wykopaliskowych.

Cała przestrzeń gminy przebadana została w trakcie wizji powierzchniowych prowadzonych w ramach „Archeologicznego zdjęcia Polski”. Ustalono wówczas wiele stanowisk archeologicznych o bardzo zróżnicowanej chronologii. W ślad za tym przeprowadzono szereg badań wykopaliskowych głównie na stanowiskach z epoki kamienia – neolitu. W latach 80-tych ekspedycje archeologiczne Instytutu Archeologii i Etnografii UMK w Toruniu i Muzeum w Grudziądzu dokonały badań. Badania te przyniosły wiele znaczących danych, które miały i mają w dalszym ciągu istotne znaczenie przy rekonstrukcji procesów kulturowych zachodzących na ziemi chełmińskiej (w neolicie).

Stanowiska archeologiczne

Miejscowość	Gmina	Nr stanowiska	Kultura	Chronologia
		13	późnego średniowiecza	
		14	późnego średniowiecza czasów nowożytnych	
		15		okres wpływów rzymskich
		16	lądzielska późnego średniowiecza	
Brudzawki		23	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza	
		17		epoka kamienia
		18		okres wpływów rzymskich
		19		okres wpływów rzymskich
		20		okres wpływów rzymskich
		21		okres wpływów rzymskich
		22		okres wpływów rzymskich
		23		okres wpływów rzymskich
		25		schyłkowy neolit
		26		
Blizienko		5	wczesnego średniowiecza	XII-XIII w.

Blizno		11	późnego średniowiecza .czasy nowożytne	halsztat/okres lateński
Blizno		12	późnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
Blizno		13	późnego średniowiecza, czasy nowożytne	okres wpływów rzymskich
Blizno		14	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza- czasy nowożytne	
Blizno		15	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza- czasy nowożytne	pradzieje
Blizno		16	późnego średniowiecza	
Blizienko		6	czasy nowożytne	pradzieje
Blizienko		7	pucharów lejkowych	
Blizienko		8	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza	epoka kamienia
Blizienko		9	późnego średniowiecza	epoka kamienia, halsztat/okres lateński
Blizienko		10	późnego średniowiecza- czasy nowożytne	
Blizienko		11	londzińska, amfor kulistych, czasy nowożytne	okres wpływów rzymskich
Blizienko		12	późnego średniowiecza- czasy nowożytne	pradzieje
Blizienko		13	późnego średniowiecza - czasy nowożytne	halsztat/okres lateński, okres wpływów rzymskich
Blizienko		14	późnego średniowiecza - czasy nowożytne	
Blizienko		15	łyżeczka	halsztat
Blizienko		16	wczesnego średniowiecza	halsztat/okres lateński, okres wpływów rzymskich
Blizienko		17	wczesnego średniowiecza . czasy nowożytne	
Blizienko		18	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza- czasy nowożytne	
Blizienko		19		pradzieje
Blizienko		20	późnego średniowiecza - czasy nowożytne	pradzieje
Blizienko		21		halsztat/okres lateński
Blizienko		22	późnego średniowiecza - czasy nowożytne	pradzieje
Blizienko		23	łyżeczka	halsztat
Blizno		17	późnego średniowiecza - czasy nowożytne	epoka kamienia, halsztat/okres lateński
Blizienko		24	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza- czasy nowożytne	
Blizno		18	londzińska pucharów lejkowych, wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Blizno		19		halsztat/okres lateński
Blizno		20		okres wpływów rzymskich
Blizno		21	późnego średniowiecza - czasy nowożytne	halsztat/okres lateński, epoka kamienia
Blizno		22		pradzieje
Blizno		23	późnego średniowiecza	epoka kamienia, pradzieje
Blizno		24		okres wpływów rzymskich
Blizno		25		halsztat/okres lateński, okres wpływów rzymskich
Blizno		26		okres wpływów rzymskich
Blizno		27	łyżeczka	halsztat
Blizno		28	łyżeczka	halsztat, okres wpływów rzymskich
Blizno		29		okres wpływów rzymskich
Blizno		30	późnego średniowiecza	halsztat/okres lateński

			-czasy nowozytne	
h	Blizno	31	późnego średniowiecza	pradzieje
h	Blizno	32	późnego średniowiecza -czasy nowozytne	okres wpływów rzymskich
	Blizno	33		pradzieje
	Blizno	34		halsztat/okres lateński
	Blizno	35		pradzieje
	Blizno	36		halsztat/okres lateński
	Blizno	37	późnego średniowiecza-czasy nowozytne	
	Blizno	38	wczesnego średniowiecza	
okres	Blizno	39	późnego średniowiecza	halsztat/okres lateński.okres wpływów rzymskich
	Blizno	40		epoka kamienia.okres wpływów rzymskich
	Blizno	41	lendzielska	
	Blizno	42		okres wpływów rzymskich
	Blizno	43	wczesnego średniowiecza	neolit.halsztat/okres lateński.okres wpływów rzymskich
es	Blizno	44		późny okres lateński
	Blizno	45	późnego średniowiecza	halsztat/okres lateński.okres wpływów rzymskich
	Blizno	46	pucharów lejkowych.amfor kulistych.wczesnego średniowiecza	halsztat/okres lateński.okres wpływów rzymskich
es	Osieczek	34		wczesny brąz
	Osieczek	35	pucharów lejkowych	
		1	późnego średniowiecza-czasy nowozytne	
		2	czasy nowozytne	
		3	czasy nowozytne	epoka kamienia
		4	późnego średniowiecza -czasy nowozytne	
	Osieczek	37	późnego średniowiecza -czasy nowozytne	
	Osieczek	38		neolit
	Zaskocz	33		halsztat/okres lateński
okres	Osieczek	39		
	Osieczek	40	wczesnego średniowiecza	IX w.
	Osieczek	41	wczesnego średniowiecza	
	Osieczek	42	pucharów lejkowych	pradzieje
	Osieczek	43		epoka kamienia
	Osieczek	44	wczesnego średniowiecza	X-XI w.
	Osieczek	45	wczesnego średniowiecza	wczesny brąz
	Osieczek	46		schyłkowy neolit
	Osieczek	47		Ha-La
	Osieczek	48		schyłkowy neolit.wczesny brąz
ka	Osieczek	50	czasy nowozytne	
	Osieczek	51	czasy nowozytne	
	Osieczek	52		radzieje
	Osieczek	53	wczesnego średniowiecza.późnego średniowiecza	XII-XIII w.
	Osieczek	54	wczesnego średniowiecza	
s	Osieczek	55		wczesny brąz
	Osieczek	56		wczesny brąz
	Osieczek	57		halsztat/okres lateński
	Osieczek	58		wczesny brąz.halsztat/okres lateński
	Osieczek	59		pradzieje
	Osieczek		pomorska	okres lateński
	Zaskocz	1	pucharów lejkowych	halsztat/okres lateński
	Zaskocz	2		halsztat/okres lateński

Zaskocz		3	wczesnego średniowiecza	XII-XIII w.
Zaskocz		4	KL	
Zaskocz		5		neolit
Zaskocz		6		halsztat/okres lateński
Zaskocz		7		epoka kamienia
Zaskocz		8		pradzieje
Zaskocz		9	późnego średniowiecza	schyłkowy neolit
Zaskocz		10		halsztat/okres lateński
Zaskocz		10		halsztat/okres lateński
Zaskocz		11	późnego średniowiecza	
Zaskocz		12		pradzieje
Zaskocz		13	KL, pucharów lejkowych	
Zaskocz		14	późnego średniowiecza	pradzieje
Zaskocz		15		schyłkowy neolit
Zaskocz		16		halsztat/okres lateński
Zaskocz		17		schyłkowy neolit
Zaskocz		18	pucharów lejkowych	halsztat/okres lateński
Zaskocz		19		halsztat/okres lateński
Zaskocz		20	późnego średniowiecza	
Zaskocz		21	późnego średniowiecza	
Zaskocz		22	późnego średniowiecza	
Zaskocz		23	późnego średniowiecza	
Zaskocz		24		halsztat/okres lateński
Zaskocz		25	późnego średniowiecza	
Zaskocz		26		wczesny brąz
Zaskocz		27		okres wpływów rzymskich
Zaskocz		28	pucharów lejkowych, amfor kulistych	okres wpływów rzymskich
Zaskocz		29	pucharów lejkowych	
Zaskocz		30		okres wpływów rzymskich
Zaskocz		31	późnego średniowiecza	
Zaskocz		32	wczesnego średniowiecza	XII
Zaskocz			pomorska	halsztat
Osieczek		14	późnego średniowiecza -czas nowożytny	
Osieczek		15		pradzieje
Osieczek		16	amfor kulistych	
Osieczek		17	wczesnego średniowiecza	X-XI w.
Osieczek		18	wczesnego średniowiecza	schyłkowy neolit-wczesny brąz
Osieczek		19	późnego średniowiecza -czas nowożytny	wczesny brąz
Osieczek		20		wczesny brąz
Osieczek		21		halsztat/okres lateński
Osieczek		22		pradzieje
Osieczek		23		pradzieje
Osieczek		24	lendielska	
Osieczek		25	pucharów lejkowych	okres wpływów rzymskich
Osieczek		26	pucharów lejkowych	schyłkowy neolit -wczesny brąz, okres wpływów rzymskich
Osieczek		27	późnego średniowiecza	
Brudzawki		1		halsztat/okres lateński
Brudzawki		2	wczesnego średniowiecza	
Osieczek		28		halsztat/okres lateński
Osieczek		29		halsztat/okres lateński
Osieczek		30		halsztat/okres lateński
Osieczek		31		schyłkowy neolit
Osieczek		32		schyłkowy neolit wczesny brąz
Osieczek		33	pucharów lejkowych	
Brudzawki		9	lendielska	
Brudzawki		10		halsztat/okres lateński
Brudzawki		11	lendielska	

Brudzawki	12		
Brudzawki	13		pradzieje
Brudzawki		lendielska	pradzieje
Brudzawki	16	lendielska	
Brudzawki	17	lendielska	
Brudzawki	4		
Brudzawki	3	pucharów lejkowych	halsztat/okres latenski.okres wpływów rzymskich schyłkowy neolit halsztat/okres latenski.okres wpływów rzymskich
Brudzawki	5		okres wpływów rzymskich
Brudzawki	6		epoka kamienia
Brudzawki	7	pucharów lejkowych.amfor kulistych	okres wpływów rzymskich
Brudzawki	8	lendielska	
Brudzawki	18	pucharów lejkowych	schyłkowy neolit.okres wpływów rzymskich
	5		epoka kamienia
	6	późnego średniowiecza	
	7		pradzieje
Brudzawki	19	lendielska	
Brudzawki	20		halsztat/okres latenski
	8		epoka kamienia
	9		
Brudzawki	21		neolit
Blizienko	25	wczesnego średniowiecza	
Blizienko	26	amfor kulistych	okres wpływów rzymskich
Blizienko	27	pucharów lejkowych	schyłkowy neolit
Blizienko	28		schyłkowy neolit.okres wpływów rzymskich
Blizienko	29		okres wpływów rzymskich
Blizienko	30	pucharów lejkowych	okres wpływów rzymskich
Blizienko	31	lendielska	
Blizienko	32		schyłkowy neolit
Blizienko	33		halsztat/okres latenski
Blizienko	34		schyłkowy neolit
Blizienko	35	późnego średniowiecza	pradzieje
Blizienko	36	późnego średniowiecza	
Blizienko	37		pradzieje
Blizienko	38	pucharów lejkowych	
Blizienko	39		pradzieje
Lopatki	1	pucharów lejkowych	okres wpływów rzymskich
Lopatki	2	wczesnego średniowiecza	
Lopatki	3	wczesnego średniowiecza	
Lopatki	4		okres wpływów rzymskich
Lopatki	5	amfor kulistych	okres wpływów rzymskich
Lopatki	6		pradzieje
Lopatki	7		okres wpływów rzymskich
Lopatki	8		
Osieczek			
Lopatki	9		epoka kamienia
Lopatki	10		okres wpływów rzymskich
Lopatki	11		okres wpływów rzymskich
Lopatki	12		okres wpływów rzymskich
	10		pradzieje
Lopatki	13		okres wpływów rzymskich
	11		pradzieje
	12	późnego średniowiecza	
	13	pucharów lejkowych	okres wpływów rzymskich
	32	późnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
	34		epoka kamienia
	35	amfor kulistych	
	36		
Lopatki	16		okres wpływów rzymskich

Lopatki	17	późnego średniowiecza	pradzieje
	27		epoka kamienia
Lopatki	14		okres wpływów rzymskich
Lopatki	15		halsztat/okres lateński
	28		epoka kamienia
	29	późnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
	30		okres wpływów rzymskich
	31		pradzieje
Lopatki	18	późnego średniowiecza	
	38		okres wpływów rzymskich
	39	późnego średniowiecza-czasy nowożytne	
	40		schyłkowy neolit
	41		okres wpływów rzymskich
	42	późnego średniowiecza-czasy nowożytne	
	43		pradzieje
	44		neolit
	45	późnego średniowiecza	
	46		pradzieje
	47		okres wpływów rzymskich
Brudzawki	24		epoka kamienia
Brudzawki	25	lendzielska	
Brudzawki	26	pucharów lejkowych, amfor kulistych	okres wpływów rzymskich
Brudzawki	27	pucharów lejkowych, amfor kulistych	halsztat/okres lateński
Brudzawki	29	pucharów lejkowych, lendzielska	
Brudzawki	30		pradzieje
	48		pradzieje
	49		epoka kamienia
	50		pradzieje
	51		epoka kamienia
	52	amfor kulistych	
	53		halsztat/okres lateński
	54	amfor kulistych	
	55		okres wpływów rzymskich
	56	późnego średniowiecza-czasy nowożytne	
	57	pucharów lejkowych	
	58	późnego średniowiecza	
	59		okres wpływów rzymskich
Brudzawki	31	wczesnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
Blizienko	40	późnego średniowiecza-czasy nowożytne	
Blizienko	41	amfor kulistych	
Blizienko	42		okres wpływów rzymskich
Blizienko	43		pradzieje
Blizienko	44		epoka kamienia
Blizienko	46		okres wpływów rzymskich
Blizienko	47		halsztat/okres lateński
Blizienko	48		halsztat/okres lateński, okres wpływów rzymskich
Blizienko	49		halsztat/okres lateński
Blizienko	50		okres wpływów rzymskich
Blizienko	51		epoka kamienia
Blizienko	52		epoka kamienia
Blizienko	1	wschodnio-pomorska	wczesny okres lateński
Osieczek	2	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza	XII w.
Osieczek	3	wczesnego średniowiecza	XII w.
Osieczek	2	wczesnego średniowiecza	
Osieczek	5	wczesnego średniowiecza	
Osieczek	6		neolit

Osieczek	7	wczesnego średniowiecza	XII w.
Osieczek	8	wczesnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
Osieczek	9	wczesnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
Osieczek	10		halsztat/okres lateński, okres wpływów rzymskich
Osieczek	11		pradzieje
Osieczek	12		epoka kamienia
Osieczek	13		epoka kamienia
Blizno	1	pucharów lejkowych	
Blizno	2		halsztat/okres lateński
Blizno	3		pradzieje
Blizno	4	wczesnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Blizno	5		okres wpływów rzymskich
Blizno	6		pradzieje
Blizno	7	poźnego średniowiecza	
Blizno	8	poźnego średniowiecza	pradzieje
Blizienko	2	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza	
Blizienko	3	wczesnego średniowiecza	XI-XII w.
Blizienko	4	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza	
Blizno	9	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza - czasy nowożytne	halsztat/okres lateński, okres wpływów rzymskich
Blizno	10	łuzycza	okres wpływów rzymskich
Lopatki	84	wczesnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
Lopatki	85		pradzieje
Lopatki	86	amfor kulistych	okres wpływów rzymskich
Lopatki	87		schyłkowy neolit, okres wpływów rzymskich
Lopatki	88		schyłkowy neolit, okres wpływów rzymskich
Lopatki	89	KPCW	
Lopatki	90	amfor kulistych	halsztat/okres lateński
Lopatki	91		pradzieje
Szczuplinki	73	poźnego średniowiecza	schyłkowy neolit
Szczuplinki	74		pradzieje
Szczuplinki	75	KPCW, pucharów lejkowych	
Szczuplinki	62	poźnego średniowiecza	
Szczuplinki	63		epoka kamienia
Szczuplinki	64		pradzieje
Szczuplinki	65		epoka kamienia
Szczuplinki	66	KPCW	
Szczuplinki	67		halsztat/okres lateński
Szczuplinki	68	poźnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Szczuplinki	69	amfor kulistych, późnego średniowiecza	
Szczuplinki	70		halsztat/okres lateński
Szczuplinki	71	pucharów lejkowych	
Szczuplinki	76	poźnego średniowiecza	
Szczuplinki	77	KPCW, późnego średniowiecza	
Szczuplinki	72	poźnego średniowiecza	
Szczuplinki	44	KPCW	
Szczuplinki	45	poźnego średniowiecza	
Szczuplinki	46	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza	
Szczuplinki	47	pucharów lejkowych	
Szczuplinki	48		halsztat/okres lateński
Szczuplinki	49		pradzieje
Szczuplinki	38		epoka kamienia
Szczuplinki	37		schyłkowy neolit
Szczuplinki	39	pucharów lejkowych	wczesny brąz
Szczuplinki	40	poźnego średniowiecza	
Szczuplinki	41	KPCW	
Szczuplinki	42		neolit

Szczuplinki	43		halsztat/okres lateński
Lopatki	77	pucharów lejkowych	
Lopatki	78		pradzieje
Lopatki	79	poźnego średniowiecza	
Lopatki	80	pucharów lejkowych	
Szczuplinki	34	poźnego średniowiecza	epoka kamienia
Szczuplinki	35	poźnego średniowiecza	
Szczuplinki	36		poźnego średniowiecza -czasy nowożytnie
Lopatki	70	pucharów lejkowych, wczesnego średniowiecza	schyłkowy neolit, okres wpływów rzymskich
Lopatki	71	poźnego średniowiecza	
Lopatki	72		halsztat/okres lateński, okres wpływów rzymskich
Lopatki	73		halsztat/okres lateński
Lopatki	74		pradzieje
Lopatki	75	amfor kulistych	
Lopatki	76		halsztat/okres lateński
Lopatki	77	pucharów lejkowych	
Lopatki	78		pradzieje
Lopatki	79	poźnego średniowiecza	
Lopatki	80	pucharów lejkowych	
Szczuplinki	34	poźnego średniowiecza	epoka kamienia
Szczuplinki	35	poźnego średniowiecza	
Szczuplinki	36		poźnego średniowiecza -czasy nowożytnie
Lopatki	58		halsztat/okres lateński
Lopatki	59		okres wpływów rzymskich
Lopatki	60		pradzieje
Lopatki	61	poźnego średniowiecza	
Lopatki	62	poźnego średniowiecza	
Lopatki	63	poźnego średniowiecza	epoka kamienia, pradzieje
Lopatki	64	poźnego średniowiecza	
Lopatki	65	poźnego średniowiecza	
Lopatki	66	poźnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
Lopatki	67		poźnego średniowiecza -czasy nowożytnie
Lopatki	68	pucharów lejkowych, amfor kulistych	neolit
Lopatki	69	poźnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Lopatki	45	KCWŹ	okres wpływów rzymskich
Lopatki	46	poźnego średniowiecza	schyłkowy neolit
Lopatki	47		epoka kamienia, halsztat/okres lateński
Lopatki	48		schyłkowy neolit
Lopatki	49		epoka kamienia
Lopatki	50		paleolit
Lopatki	51	poźnego średniowiecza	
Lopatki	52		okres wpływów rzymskich
Lopatki	53		schyłkowy neolit, halsztat/okres lateński
Lopatki	54		okres wpływów rzymskich
Lopatki	55		pradzieje
Lopatki	56	poźnego średniowiecza	
Lopatki	57	KPCW	
Lopatki	38	poźnego średniowiecza	
Lopatki	39		okres wpływów rzymskich
Lopatki	40	poźnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Lopatki	41		epoka kamienia
Lopatki	42		schyłkowy neolit
Lopatki	43		schyłkowy neolit
Lopatki	44		pradzieje
Lopatki	32	poźnego średniowiecza	
Lopatki	33		neolit

Lopatki	34	późnego średniowiecza	
Szczuplinki	33	późnego średniowiecza	
Lopatki	35	pucharów lejkowych, amfor kulistych	halsztat/okres lateński
Lopatki	36	późnego średniowiecza	pradzieje
Lopatki	37	KPCW, późnego średniowiecza	
Zaskocz	38		schyłkowy neolit
Zaskocz	39	pucharów lejkowych	schyłkowy neolit
Zaskocz	40	amfor kulistych	
Lopatki	28		pradzieje
Lopatki	29		pradzieje
Lopatki	30		halsztat/okres lateński
Lopatki	31		epoka kamienia
Lopatki	24	późnego średniowiecza	
Lopatki	25		późnego średniowiecza - czasy nowożytnie
Lopatki	26	amfor kulistych	
Lopatki	27		pradzieje
Zaskocz	35	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza	schyłkowy neolit
Zaskocz	36		pradzieje
Zaskocz	37	pucharów lejkowych	halsztat/okres lateński
Lopatki	107		okres wpływów rzymskich
Lopatki	108	KPCW, późnego średniowiecza	
Lopatki	109		pradzieje
Lopatki	19		pradzieje
Lopatki	20		schyłkowy neolit, okres wpływów rzymskich
Lopatki	21		schyłkowy neolit
Lopatki	22		okres wpływów rzymskich
Lopatki	23	późnego średniowiecza	
Lopatki	101		okres wpływów rzymskich
Lopatki	102		halsztat/okres lateński
Lopatki	103	późnego średniowiecza	
Lopatki	104		neolit
Lopatki	105		pradzieje
Lopatki	106	pucharów lejkowych	okres wpływów rzymskich
Zaskocz	34	wczesnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
Szczuplinki	27	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza	
Szczuplinki	28	późnego średniowiecza	
Szczuplinki	29	późnego średniowiecza	
Szczuplinki	30	pucharów lejkowych	
Szczuplinki	31	pucharów lejkowych	schyłkowy neolit
Szczuplinki	32		schyłkowy neolit
Lopatki	100		okres wpływów rzymskich
Szczuplinki	19		halsztat/okres lateński
Szczuplinki	20		schyłkowy neolit
Szczuplinki	21		halsztat/okres lateński
Szczuplinki	22	pucharów lejkowych	
Szczuplinki	23		schyłkowy neolit
Szczuplinki	24		okres wpływów rzymskich
Szczuplinki	25		halsztat/okres lateński, okres wpływów rzymskich
Szczuplinki	26		wczesny brąz
Szczuplinki	7	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza	
Szczuplinki	8	późnego średniowiecza	
Szczuplinki	9	późnego średniowiecza	
Szczuplinki	10	późnego średniowiecza	
Szczuplinki	11	późnego średniowiecza	
Lopatki	99		pradzieje
Szczuplinki	12	wczesnego średniowiecza, późnego	

			średniowiecza	
Szczuplinki		13	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza	okres wpływów rzymskich
Szczuplinki		14	pucharów lejkowych, wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Szczuplinki		15	wczesnego średniowiecza	
Szczuplinki		16		pradzieje
Szczuplinki		17	wczesnego średniowiecza	
Szczuplinki		18	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Szczuplinki		7	pucharów lejkowych, późnego średniowiecza	
Szczuplinki		8	późnego średniowiecza	
Szczuplinki		9	późnego średniowiecza	
Szczuplinki		10	późnego średniowiecza	
Szczuplinki		11	późnego średniowiecza	
Lopatki		99		pradzieje
Szczuplinki		12	wczesnego średniowiecza, późnego średniowiecza	
Lopatki		96	amfor kulistych	neolit
Szczuplinki		4	późnego średniowiecza	
Szczuplinki		5	późnego średniowiecza	pradzieje
Szczuplinki		6		wczesny brąz
Lopatki		97	późnego średniowiecza	schyłkowy neolit halsztat/okres lateński
Blizienko		52		schyłkowy neolit
Lopatki		98		okres wpływów rzymskich
Szczuplinki		1	wczesnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Szczuplinki		2		wczesny brąz
Szczuplinki		3		pradzieje
Lopatki		92		schyłkowy neolit
Lopatki		93		schyłkowy neolit
Lopatki		94	późnego średniowiecza	schyłkowy neolit
Lopatki		95	pucharów lejkowych	schyłkowy neolit, okres wpływów rzymskich
Lopatki		96	amfor kulistych	neolit
Lopatki		82		epoka kamienia
Szczuplinki		56		późne średniowiecze - czasy nowożytności
Szczuplinki		57	późnego średniowiecza	
Szczuplinki		58		halsztat/okres lateński
Szczuplinki		59	późnego średniowiecza	halsztat/okres lateński
Szczuplinki		60	późnego średniowiecza	
Szczuplinki		61	późnego średniowiecza	
Szczuplinki		50		halsztat/okres lateński
Szczuplinki		51	późnego średniowiecza	schyłkowy neolit
Szczuplinki		52		halsztat/okres lateński
Szczuplinki		53		
Szczuplinki		54	późnego średniowiecza	
Szczuplinki		55	późnego średniowiecza	pradzieje
Lopatki		81	późnego średniowiecza	

Kalendarium

I. Neolit (4300 – początek II tys. p.n.e.)

- 4300 p.n.e. – pojawiają się tu pierwsze grupy ludzkie, tzw. kultury ceramiki wstęgowej rytej. Ślady pobytu tych grup stwierdzono podczas badań wykopaliskowych.
- 3500 – 3000 p.n.e. – końcowy etap rozwoju społeczeństw tzw. kultury późnej ceramiki wstęgowej.
- 3000 – 2400 p.n.e. – okres rozwoju miejscowych społeczeństw.
- 2400 – 2000 p.n.e. – rozwój społeczeństw tzw. kultury amfor kulistych.

II. Epoka brązu (początek II tys. – 500 p.n.e.)

- ok. 1300 p.n.e. – powstanie kultury lużyckiej, jako pierwszej wykorzystującej brąz jako podstawowy surowiec do wyrobu narzędzi, broni, ozdób.

III. Wczesny okres epoki żelaza (500 p.n.e. – 400 n.e.)

- 500 – 200 p.n.e. – rozwój tzw. kultury pomorskiej, znanej głównie z charakterystycznych grobów skrzynkowych, gdzie w kamiennej skrzyni składano urny z przepalonymi szczątkami zmarłego.
- 200 p.n.e. – 400 n.e. – w okresie tym rozwijały się na tym terenie społeczeństwa dwóch kultur: oksywiejskiej i wielbarskiej. Ludność tych kultur poraż pierwszy używała żelaza jako surowca do wyrobu narzędzi i broni.

Największych odkryć dokonano podczas ostatnio przeprowadzonych prac wykopaliskowych na osadach z epoki kamienia, gdyż materiały z przypadkowych odkryć z XIX wieku nie zachowały się do dzisiejszych czasów.

Niewątpliwie istotnym faktem jest określenie początków zasiedlenia tego terenu przez pierwsze grupy ludzkie – 4300 p.n.e.. Byli to rolnicy którzy na te tereny przywędrowali z dalekiego Południa Polski. Odkrycie bogatego zestawu zabytków pozwoliło na bliższe określenie trybu ich życia. Byli to rolnicy i hodowcy zamieszkujący niewielkie osady składające się z kilku budowli mieszkalnych, przeważnie półziemianek. Narzędzia pracy wykonywali z krzemienia, kamienia i surowców organicznych – poroża, kości. Posiadali umiejętność tkania materiałów z wełny i lnu.

Intensywny rozwój społeczeństw „wstęgowych” kontynuowany był aż do schyłku IV tys. p.n.e., pełne wykorzystanie środowiska naturalnego przez te społeczności.

Z tego zestawienia widać, że nasza wiedza o przeszłości tego regionu jest niewielka. Prawie brak informacji o długim okresie dziejów od początków II tys. p.n.e. aż do 400 r. n.e.. Jedynym sposobem poprawienia istniejącej sytuacji jest zaangażowanie społeczeństwa i władz gminy w zorganizowanie badań archeologicznych, głównie o charakterze naukowym. Należy sobie uświadomić, że poznanie przeszłości rodzinnych stron jest bardzo istotnym czynnikiem w kształtowaniu tożsamości kulturowej i terytorialnej społeczeństwa gminy.

Gmina i okolice są częścią ziemi chełmińskiej, historycznej krainy położonej w widłach rzek: Wisły, Drwęcy i Osy. Dzieje Książek i sąsiednich miejscowości wplecione są w całokształt dziejów ziemi Chełmińskiej. Kraina ta z mroków historii wyłoniła się na przełomie XII/XIII w., z tego bowiem okresu pochodzą pierwsze pisane o niej informacje.

Wsie o zachowanym układzie przestrzennym i zabudowie o wartościach kulturowych Charakterystyka przestrzeni zabudowanej

2.2.2. Miejscowości – dane historyczne, charakterystyka układu

Blizienko

[1295 Blizen, Blise, Blysze, Bleyse, 1434 Clejne Bleyse (W r. 1434 występuje w komt. radzyńskim, folwark Bleyse i Clejne Bleyse, podczas gdy sąsiednie Blizno jest w tym czasie wsią czynszową), Bleyse, Bleyse, 1570 Male Blizne] 9 km na SE od Radzyna Chełmińskiego.

1. 1365 komt. radz.: 1391 – 1411. 1422 – 49 komt. radz.: 1417 – 19 komt. brod.; 1570 pow. chełmiński, starostwo radzyńskie, parafia Rywałd Królewski.

2. 1295 graniczy z wsią Blizno koło mostu między dwoma jeziorami.

3. 1295 bona Johannis de B.: 1365 komtur radzyński Petzold v. Korvis nadaje w drodze zamiany 4 lany soltysowi w Zielnowie soltysowi Janowi z B.; 1391 – 1449 własność Zakonu Krzyżackiego, 1391 inwentarz folwarku: 51 kłaczki pociągowe, 56 kłaczek 2 i 3 – letnich, 1 koń rasy miejscowej (sweike), 94 sztuki bydła, 49 świń, ½ lasztu zboża w spichrzu (Inwentarz z roku 1391 podano przykładowo); 1417 4 plugi, 1422 2 plugi, 1438 3 plugi; 1570 folwark własność królewska, 15 zagrodników.

Aktualnie jednostka liczy 200 osób. Wieś ukształtowana w formie przydrożnicy.

Blizno

[1295, 1414 Grosse Bliese, Bleise, Grosse Bleze, 1570 Wielkie Blizno] 10,5 km na SE od Radzyna Chełmińskiego.

1. Około 1423 – 4 komt. pokr.: 1438 wieś komturstwa radzyńskiego; 1570 powiat chełmiński, starostwo radzyńskie, parafia Rywałd Królewski.

2. 1295 graniczy z dobrami Jana z Blizinka koło mostu, między 2 jeziorami, z posiadłością soltysa z Radzyna i Tylona rzecznika oraz Jablonowem aż do Blizinka.

3. 1415 G.B. ma 28 lanów, z czego 8 lanów (lan = ca 17 ha) wolnych, czynsz wynosi 17 grz. i 20 szkocjów; ok. 1423 – 4 z B. obowiązuje 1 służba w zbroi lekkiej; 1435 G.B. ma 66 lanów, z czego 46 l. os. i 20 opust., 8 lanów wolnych od czynszu, karczmarz; 1438 własność Zakonu Krzyżackiego 26 lanów, z czego z czego 8 lanów soltysowych wolnych, suma czynszu 10 grz.; 1570 własność królewska, 34 lanów, 11 zagrodników, komornicy, kowal, piwowar.

4. 1295 mistrz krajowy Meinhard z Kwerfurtu nadaje Miogniewowi dobra koło wsi Blizen na lokację na prawie chełmińskim: obszar 34 lany, z 4 l. obowiązuje służba „cum equo et clipeo”, z pozostałych 30 lanów otrzymuje 1/10 obszaru oraz 1/3 opłat z sądownictwa, mieszkańcy po 12 latach wolnizny mają dawać czynsz z lanu ½ grzywny i 2 kury; 1569 Zygmunt August daje przywilej soltysowi Augustynowi na 34 lany, z czego 8 l. solt. Wolnych, prawo rybołówstwa na jeziorze Jędrnie oraz zbierania suszu w lesie Buk; soltys ma pełnić służbę zbrojną na wezwanie starosty radzyńskiego; ponieważ Augustynowi spalily się zabudowania, wolno mu z 8 l. odstąpić 2 ½ l. sąsiadowi Skupowi, który otrzymuje również prawo rybołówstwa i zbierania drewna; karczmarz płaci 2 grz. czynszu i ma prawo warzenia piwa.

6. 1414 szkody wojenne w G.B. o 34 l.: 5 opust., 6 ludzi zabitych, 1400 grz. strat.

Wieś aktualnie liczy 185 osób, zabudowa ukształtowana w formie przydrożnicy.

Brudzawki

[ok. 1423 – 4 Cleyne Brusaw, Kleine Browse, 1570 Parva Brudzewky] 12 km na NE od Wąbrzeźna.
Okolo 1423 – 4 własność rycerska w wojtowstwie lipieńskim, 12 lanów, z obowiązkiem 1 służby w zbroi lekkiej; 1446 Jakusz z Osieczka właściciel K.B., obow. Do 1 służby zbrojnej; 1561 Mat. Osieczkowski sprzedaje B. wojewodzie chełmińskiemu Janowi Działyskiemu; XVI w. pow. mich., parafia Brudzawy (obecnie w gminie Bobrowo).
Wieś aktualnie liczy 200 mieszkańców, zabudowa wsi ukształtowana w formie przydrożnicy.

Lopatki

(1414 Kiselingswalde, Kesselig, Kezelingiswalde, Keseligeswaldt, 1526 Lopathki, Lopatki germaniice Kesselingieswalt, Lopatki) 7,5 km na NE od Wąbrzeźna.

- 1.1438 komtur radzyński ; 1525 okręg radzyński; 1570 powiat chełmiński, parafia Lopatki.
 - 3.1438 wieś własność Zakonu Krzyżackiego, 84 lany, z tego 6 lanów silytowskich wolnych, 14 lanów opust., czynsz ½ grz. z lanu, z karczmy 3 ½ grz.; 1525 Zygmunt I nadaje sędziemu malborskiemu Otton. Trangwickiemu wieś L. w dożywocie; 1532 nadanie L. wojewodzie chełmińskiemu Jerzemu Konopackiemu „in perpetuum” (*Matricularum Regni Poloniae Summaria, t. 1 – 5* wyd. T. Wierzbowski, Warszawa 1905 – 1919); 1570 własność król., dzierżawi Stanisław Przyjemski, 20 lanów chłopskich; 6 zagrodników, karczma, młyn, 1 rzem..
 - 5.1414 zobacz punkt 6; 1445 parafia K. w planie synodu laickiego bpstwa chełm.; 1647 kościół Ś. Marii Magdaleny, z 1 pol. XIV w., przebudowany w XIX w., uposażenie pierwotne 4 lany (*Heise J., Bau u. Kunstdenkmäler der Provinz Westpreussen, t. 2; Kulmerland u. Löbau, Danzig 1887 – 1895 2, 524; Diecezja chełmińska. Zarys statystyczno – historyczny 711, Pelplin 1928*).
 - 6.1414 szkody wojenne: z 76 lanów K. ma 32 l. opust., wieś spalona doszczętnie, strat na 3000 grz., kościół ocalał, szkód na 100 grz., plebana na 200 grz., 23 ludzi zabitych lub uprowadzonych.
 8. Grodzisko wczesnośredniowieczne.
- Aktualnie wieś liczy 500 mieszkańców. Zabudowa jednostki osadniczej w formie owalnicy i przydrożnicy.

Osieczek

(1222 Osechino?, Ossec, 1414 Mossek, Muszeck, Cleyne Ossik, Mossik, Ossiek, 1526 Ossyeczko, Oszieczk) 11 km na NE od Wąbrzeźna.

- 1.1222 niegdys gród, władztwo chełmińskie ?; ok. 1423 – 4 komt. brod.; 1570 pow. mich., parafia Osieczek.
 - 3.1222 Konrad mazowiecki nadaje Osieczek bpowi Chryścianowi?; ok. 1423 – 4 własn. rycerska, obowiązek do 4 służb woj. ; M. w zbroi ciężkiej, C.O. w zbroi lekkiej; 1526 przyw. Zygmunta I dla Jana z Turzna i krzysztofa Osieckiego na wsie O. i in.; 1570 Jadwiga Osieczkowska ma 8 lanów chłopskich, 4 zagrodników, Elzanowski junior 8 lanów chłopskich, 5 zagrodników, młyn o 2 kolach, karczma, rybacy, Maciej Osieczkowski 2 zagrodników (*Źródła dziejowe, t. 23; polska XVI w. pod względem geograficzno – społecznym; t. 12; Prusy Królewskie, wyd. I.T. Baranowski, Warszawa 1911, 45, 60, 63*).
 - 5.1445 parafia w Osieczku w planie synodu laickiego bpstwa chełmińskiego; 1667 – 72 kościół Ś. Katarzyny; pochodzi zapewne z początku XIV w., gruntownie przebudowany w 1618 r. (*Katalog zabudowy pow. wąbrzeskiego*).
 - 6.1311 Konrad z Osieczka świadek ; 1379 Jaske z M., 1399 – 1408 Hannus z M.; 1414 szkód woj. w M. na 400 grz. i kościoła na 100 grz.; 1438 – 50 Jakub z M. działacz związku Pruskiego; Hans z M. 1434 rycerz z okr. Bratianskiego, 1440 występuje w akcie erekcyjnym Związku Pruskiego.
 7. (*Heym B. Geschichte des Kreises Byriesen und seiner Ortschaften, Briesen 1902.*).
 8. Grodzisko wczesnośredniowieczne na W od jez. Wielkiego.
- Zabudowa wsi w formie przydrożnicy, 910 mieszkańców w 1999 roku.

Szczuplinki

(1409 Czippelyn, Schippelsdorf, Czhippłn, 1526 Szczuplyniki, Szczuplinki) 4 km na SE od Radzyna Chełmińskiego.

1. Ok. 1423 – 4 komt. pokrz. ; 1526 wieś, ziemi chełmińskiej, okręgu radzyńskiego; 1570 pow. chełmiński, parafia Radzyn Chełmiński.
3. Okolo 1423 – 4 własność rycerska o 13 lanach, obowiązek do 1 służby w zbroi lekkiej; Zygmunt I daje przywilej Maciejowi Zakrzewskiemu na Zakrzewo i S.; 1570 właściciel Jan Zakrzewski 10 lanów chłopskich, 6 zagrodników, 2 karczmy.
6. 1409 Hannus z C. Otrzymuje 15 grz. za konia w wyprawie Zakonu Krzyżackiego na Dobrzyń; 1411 rycerz Jan z C.; 1413 tenże oraz Fryderyk z Kitnówka i Gunter z Dylewa występują ze skargą przeciw Zakonowi Krzyżackiemu; 1414 Hans z S. Uzyskuje 100 grz. odszkodowania za szkody wojenne.

Zaskocz

(1342 Sazkocz, Sasskocz, Saskotcz, 1519 Zaskocz) 6 km na NE od Wąbrzeźna.

1. 1342 wojtowstwo lipienieckie; 1387 folw. wojtowstwo lipienieckie ;XVI w. powiat chełmiński, parafia Wąbrzeźno.
 3. 1342 wielki mistrz Ludwik König nadaje Ticzkonowi Schramme dobra S. o 15 lanów na prawie chełmińskim na warunach, na jakich in. rycerze posiadają, z obow. 1 służby w zbroi lekkiej; 1387 – 91 folw. Zakonu Krzyżackiego; 1387 inwentarz folw.: 538 owiec i 750 owiec wydanych na połowę, 5 krów, 3 woły, 41 klaczy; 1414 własn. Cegenberga, który oddał dobra za czynsz; 1506 Pitir Mussenski sprzedaje opust. Dobra S. Jerzemu Bialoblockiemu.
 6. 1414 szkody wojenne, S. spalone i ograbione, 14 mieszkańców uprowadzonych; strat na 500 grz..
 7. (*Heym B. Geschichte des Kreises Briesen und seiner Ortschaften, Briesen 1902.*).
- Liczba mieszkańców w 1999 r. – 370 osób, zabudowa wsi ukształtowana w formie przydrożnicy.

2.2.3. Obiekty sakralne – kościoły i cmentarze.

A. Kościoły

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

Osieczek:

- Kościół parafialny Rzymsko – Katolicki w Osieczku p.w. św. Katarzyny

Książki:

- Kościół parafialny Rzymsko – Katolicki p.w. Św. Trójcy. mur. 1867 r. w Książkach.
- Plebania. wł. Parafii p.w. Św. Trójcy mur. 2 poł. XIX w.

Lopatki:

- Kościół parafialny Rzymsko-Katolicki p.w. św. Marii Magdaleny – nr rej. 155. decyzja z dnia 29.04.1966 r.

B.Cmentarze

- Osieczek – cmentarz przy kościele (powierzchnia terenu z kościołem – 0,80 ha. adaptacja).
- Książki – cmentarz istniejący do zamknięcia. brak możliwości powiększenia.
- Książki – skwer (groby)- miejsce pamięci narodowej (adaptacja).
- Książki – projektowany cmentarz (powierzchnia 1,5 ha. strefa 50 m).
- Łopatki – istniejący cmentarz – adaptacja.
- Łopatki – miejsce pamięci narodowej (groby). park leśny – adaptacja.

2.2.4. Obiekty techniki i kultury materialnej

Wobec pilnej potrzeby i konieczności rozwijania ochrony historycznych wartości zabytkowych na terenach wiejskich, jak również architektoniczno – estetycznych rozumianych jako ochrona krajobrazu kulturowego należy:

- w kształtowaniu nowej zabudowy, a szczególnie wymiany, stosować rozwiązania i projekty architektoniczne uwzględniające charakter tradycyjnego budownictwa – właściwy gabaryt, kształt dachu itp. Należy zdecydowanie odstąpić od stosowania budynków z dachami płaskimi, będącymi w swym typie elementem obcym na obszarze wsi.
- przy lokalizacji nowej zabudowy należy uwzględnić sąsiedztwo obiektów zabytkowych, aby nie dyskwalifikować zabudowy tradycyjnej. Nowa zabudowa winna, zatem stanowić czynnik porządkujący charakter wsi.
- Zwrócić uwagę na kompleksy chronione, do których należą: obiekty sakralne w Łopatkach, Książkach i Osieczku, zespół dworsko – parkowy w Zaskoczcu, grodzisko wczesnośredniowieczne nad jeziorem Wielkim, obiekty budownictwa ludowego w Książkach i Osieczku.

Obiekty te podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej, dlatego w niniejszym opracowaniu wyodrębniono w/w zespoły, zabezpieczając je w ten sposób przed wszelką ingerencją mogącą zmienić ich historyczny charakter, a szczególnie przed zdarzającymi się dotychczas przypadkami lokalizacji na ich terenie wysypisk śmieci, ujęć wody, sklepów itp. Uwzględniając istniejącą kompozycję architektoniczno przestrzenną tych zespołów należy zapewnić im właściwą optykę, kompozycję od strony głównego podejścia oraz pozytywną integrację przestrzenną z zespołem wiejskim.

W celu ochrony krajobrazu kulturowego wszelkie poczynania projektowe w rejonach wyznaczonych należy opiniować i uzgadniać ze służbami konserwatorskimi.

Ze względu na niewielkie zalesienie gminy wszystkie lasy powinny uzyskać status lasów I grupy – tj. lasów ochronnych.

2.2.5. Obiekty architektury i budownictwa

Na terenie gminy występują obiekty i zespoły chronione. Należą do nich:

Książki: ⇒ Szkoła Podstawowa, wł. Urząd Gminy, mur., k. XIX w.

- ⇒ dom nr 16, wł. Jan Paluch, mur. 1908 r.
- ⇒ dom nr 19 (urząd Pocztowy) mur., pocz. XX w.,
- ⇒ chata nr 33, wł. Jan Buszta, drewn., XIX w.,
- ⇒ Dom Nauczyciela, wł. Urząd Gminy, mur. pocz. XX w.

Łopatki: ⇒ dwór, mur., XIX/XX w.,

- ⇒ Szkoła Podstawowa, wł. Urząd Gminy, mur. 1 ćw. XX w.

Osieczek: ⇒ chata, wł. Jan Lewandowski, drewn., XIX w.,

- ⇒ chata nr 189, wł. A. Janke, drewn., XIX w.,
- ⇒ stodoła, wł. Mikołaj Sakson, drewn. K. XIX w.,
- ⇒ chata nr 66, wł. Jan Jaraczewski, drewn. XIX w.,
- ⇒ grodzisko wczesnośredniowieczne w Osieczku nad jeziorem Wielkim.

Zaskocz: ⇒ zespół dworsko – parkowy w Zaskoczcu, dawna oficyna dworska, mur. 1910 r.

Ewidencja powyższa nie jest jeszcze dla gminy pełna, wymaga również weryfikacji w terenie.

Powyższe obiekty podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej, należy zabezpieczyć je przed wszelką ingerencją mogącą zmienić ich historyczny charakter.

2.3. Uwarunkowania demograficzno – społeczne**2.3.1. Struktura procesów demograficznych**

Na początku lat 90-tych rokrocznie rodziło się w regionie około 30 tys. dzieci. Obecnie, tj. w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych rodzi ich się około 23 tys. Odpowiednio mierniki urodzeń na 1000 mieszkańców obniżyły się z 15,1 ‰

do 11,3 %. Oznacza to, że poziom rozrodności w tym okresie zmniejszył się o około 25%. Podobna tendencja miała miejsce w całym kraju, średnie tempo spadku urodzeń w Polsce było nieco większe - około 33%, a wskaźniki na 1000 mieszkańców obniżyły się z 14,3‰ do 10,7‰.

Najniższy poziom urodzeń notowano w największych miastach, stanowiących powiaty grodzkie, gdzie spadł on poniżej 10‰ i wynosił w: Bydgoszczy 8,9‰, Toruniu 9,2‰, Grudziądzu 9,6‰. Tradycyjnie nieco wyższy poziom rozrodności utrzymywał się na obszarach wiejskich. Przeciętnie był on wyższy o około 3‰. Współczynnik dynamiki demograficznej w regionie obniżył się do poziomu 1,2 (w Polsce do 1,1), co zapewniało jeszcze niewielką, choć rozszerzoną reprodukcję biologiczną ludności.

Pomimo tego ludność wiejska gminy cechuje się lepszą strukturą wiekową niż ludność miejska - 56,2% ludności znajduje się w wieku produkcyjnym.

Z analizy zmian struktury wieku wg podstawowych kategorii wynika, że ludność województwa kujawsko-pomorskiego ulega starzeniu się, co jest zjawiskiem powszechnym w naszym kraju. Wskazuje na to przede wszystkim odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, który w latach 1988-1997 powiększył się z 12,2% do 13,2%, a także wyraźne zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży z 30,8% do 27,0% w ogólnej liczbie ludności. Liczebność kategorii ludności w wieku produkcyjnym ulega natomiast zwiększaniu za sprawą wkraczania w tę grupę wiekową dzieci i młodzieży z drugiego powojennego wyczu demograficznego.

Nietypową, choć charakterystyczną dla dużych miast, strukturę wiekową ludności posiadały zurbanizowane i uprzemysłowione powiaty grodzkie: bydgoski, grudziądzki, toruński, włocławski, gdzie z racji koncentracji dużej liczby miejsc pracy, odsetek osób w wieku produkcyjnym przekraczał średnią wojewódzką i wynosił odpowiednio 62,4%, 60,6%, 63,5%, 63,0%.

Stan na początku 1999 roku

Gminie zamieszkiwało 4538 mieszkańców, z których 2100 osób skupiało się w siedzibie samorządu gminnego - wsi Książki. W roku 1998 zaludnienie w gminie osiągnęło 99% stanu z 1992 r. Współczynnik dynamiki demograficznej wyniósł w 1998 r. 7,5‰.

Gmina Książki jest obszarem ulegającym depopulacji. W końcu lat dziewięćdziesiątych jej liczba ludności wynosiła 90,6% stanu z roku 1970. Na 8 sołectw aż w 6 odnotowano spadki w ich zaludnieniu. Tendencje depopulacyjne ujawniły się w gminie już w połowie lat 80-tych, kiedy to zaobserwowano powolne osłabienie dynamiki demograficznej. Ilustruje to wskaźnik dynamiki demograficznej, który jeszcze w 1980 r. przyjmował wartość 2,16, w 1985 r. spadł do poziomu 1,75, a w roku 1996 wynosił 1,35. Z obecnej struktury płci i wieku ludności, przy utrzymaniu się obecnych uwarunkowań egzystencji wynika, że występująca dotąd tendencja powolnej depopulacji może trwać nadal. Wzrost ludności może wystąpić jedynie w sołectwach: Książkach, Szczuplinkach i Zaskoczku.

2.3.2. Ludność województwa kujawsko-pomorskiego

Dynamika przyrostu liczby ludności w województwie kujawsko-pomorskim w latach 1988-1997 była wyższa aniżeli w Polsce. Liczba ludności tego obszaru zwiększyła się o 2,6%, z 2 042 tys. osób do 2 098 tys. Wzrost ten dotyczył zarówno miast (o 3,1 %), w tym: Toruń o 3,3% (z 199 355 do 205 840 osób), Grudziądz o 3,2% (z 99 625 do 102 829 osób), Włocławek o 3,2% (z 119 532 do 123 303 osób) oraz Bydgoszcz o 2,2% (z 377 807 do 386 286 osób), jak i wsi (0 1,2%), i w obu przypadkach był wyższy od krajowego (Polska - miasta 2,6%, wieś 0,6%).

Największe zmiany stanu ludności odnotowano w powiatach: bydgoskim ziemskim, w którym wystąpił jej wzrost o 6,3%, w toruńskim ziemskim o 5,1%, a także golubsko-dobrzyńskim o 4,7% względem stanu z 1988 r. W trzech powiatach ziemskich wystąpiła tendencja przeciwna, niewielkiego, nie przekraczającego 1 % spadku liczby ludności (powiaty: grudziądzki, radziejowski i włocławski).

W okresie 1988-1997, wysoką dynamiką przyrostu liczby mieszkańców cechowały się następujące miasta: Golub-Dobrzyń o 23%, Nieszawa i Kamień Krajeński po 17%, Sepólno Krajeńskie 14%, oraz gminy: Nakło h/Notecia i Lubicz po 16%, Nowa Wieś Wielka 14%, Białe Błota i Osielsko 13%. Jednocześnie zaludnienie z 1988 r. zmniejszyło się w miastach: Jabłonowo Pomorskie i Kępna, w których liczba ludności zmniejszyła się o 5% oraz w gminach: Warlubie, Wapielsk i Zbójno, gdzie obniżyła się o około 6-7%.

Tempo urbanizacji mierzone odsetkiem ludności zamieszkującej miasta było w latach 1988-1997, w województwie kujawsko-pomorskim, zbliżone do krajowego. Stopień zurbanizowania województwa w 1997 r. wyniósł 62,1 % i był tylko nieznacznie wyższy niż kraju 61,9%.

Liczba urodzeń w województwie kujawsko-pomorskim wykazywała tendencję spadkową w czasie i przestrzeni.

Na początku lat 90-tych rokrocznie rodziło się w regionie około 30 tys. dzieci. Obecnie, tj. w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych rodzi ich się około 23 tys. Odpowiednio mierniki urodzeń na 1000 mieszkańców obniżyły się z 15,1 ‰ do 11,3 ‰. Oznacza to, że poziom rozrodności w tym okresie zmniejszył się o około 25%. Podobna tendencja miała miejsce w całym kraju, średnie tempo spadku urodzeń w Polsce było nieco większe - około 33%, a wskaźniki na 1000 mieszkańców obniżyły się z 14,3‰ do 10,7‰.

Najniższy poziom urodzeń notowano w największych miastach, stanowiących powiaty grodzkie, gdzie spadł on poniżej 10‰ i wynosił w: Bydgoszczy 8,9‰, Toruniu 9,2‰, Grudziądzu 9,6‰. Tradycyjnie nieco wyższy poziom rozrodności utrzymywał się na obszarach wiejskich. Przeciętnie był on wyższy o około 3‰, a powiatami o najwyższej liczbie urodzeń na 1000 mieszkańców były: lipnowski - 15,2‰, wąbrzeski 14,3‰, sepoleński - 14,2‰.

Przy znaczącej tendencji spadku wielkości urodzeń, naturalne ubytki ludności utrzymywały się od początku lat 90-tych na niemal zbliżonym poziomie, około 10 zgonów na 1000 mieszkańców (1990 - 10,4‰; 1997 - 9,7‰). Podobny poziom zgonów charakteryzował w tym czasie cały kraj (1990 - 10,2‰; 1997 9,8‰).

Przyrost naturalny w regionie obniżył się z 9714 osób w 1990 r. do 3360 osób w 1997r. Mierniki tego zjawiska, ujmujące je w relacji na 1000 mieszkańców uzyskaly odpowiednio zmniejszone wartości, z poprzednich 4,7% na 1,6% (Polska 4,1% - 0,9%).

Współczynnik dynamiki demograficznej w regionie obniżył się do poziomu 1,2 (w Polsce do 1,1), co zapewnialo jeszcze niewielką, choć rozszerzoną reprodukcję biologiczną ludności.

W latach dziewięćdziesiątych, w omawianym obszarze wystąpiła wyraźna tendencja spadku mobilności przestrzennej ludności. Saldo migracji charakteryzujące region kujawsko-pomorski, podobnie jak w kraju, od kilku lat jest ujemne (w 1997 r. - 1201 osób).

Wzrost zaludnienia, który był powodowany także dodatnim saldem ruchów wędrowniczych ludności wystąpił w: mieście Toruniu (674 osób, 3,3%), powiecie ziemskim bydgoskim (492 osoby, 5,9%), a także aleksandrowskim (73 osoby, 1,3%) i ziemskim toruńskim (40 osób, 5,9%).

Niepokojaącym zjawiskiem zachodzącym na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 1990-1997 było wyraźne deformowanie struktury płci. Na początku tego okresu występowała symetria płci, obecnie (1997 r.), relacja mężczyźni do kobiet nie równowazy się, a wskaźnik feminizacji przyjął wartość 106.

Charakterystyczna dla ludności Polski asymetria płci utrzymywała się w większości miast regionu, w których struktura płci w ostatnich latach nie wykazywała zmian (wskaźnik feminizacji m. Torunia 113, m. Bydgoszczy 112 kobiet/100 mężczyzn). Generalnie, zaznaczył się w regionie trend wyrównywania różnic ilościowych pomiędzy płciami. W jednostkach, które w 1990 r. wykazywały przewagę kobiet, wskaźnik feminizacji zmniejszył się, np.: w powiecie bydgoskim ziemskim ze 111 do 101, grudziądzkim ziemskim ze 112 do 101, brodnickim ze 112 do 103, natomiast w powiatach o niedoborze kobiet wartości tego miernika powiększały się, np.: w powiecie tucholskim z 96 do 100, świeckim 96 do 103, toruńskim 97 do 102.

Porównując strukturę wiekową ludności regionu do struktury populacji w kraju należy stwierdzić, że w województwie kujawsko-pomorskim ludność jest nieco młodsza niż w kraju, gdyż średnio w Polsce mieszka 26,3% ludności do 18 roku życia, a w województwie 27%, ponadto aż 14,2% ludności poprodukcyjnej (mężczyźni pow. 65 i kobiet pow. 60 lat), w regionie 13,2% oraz tyle samo ludności w wieku produkcyjnym 59,5%.

Z analizy zmian struktury wieku wg podstawowych kategorii wynika, że ludność województwa kujawsko-pomorskiego ulega starzeniu się, co jest zjawiskiem powszechnym w naszym kraju. Wskazuje na to przede wszystkim odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym, który w latach 1988-1997 powiększył się z 12,2% do 13,2%, a także wyraźne zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży z 30,8% do 27,0% w ogólnej liczbie ludności. Liczebność kategorii ludności w wieku produkcyjnym ulega natomiast zwiększaniu za sprawą wkraczania w tę grupę wiekową dzieci i młodzieży z drugiego powojennego wyżu demograficznego.

Nietypowa, choć charakterystyczna dla dużych miast, strukturę wiekową ludności posiadały zurbanizowane i uprzemysłowione powiaty grodzkie: bydgoski, grudziądzki, toruński, włocławski, gdzie z racji koncentracji dużej liczby miejsc pracy, odsetek osób w wieku produkcyjnym przekraczał średnią wojewódzką i wynosił odpowiednio 62,4%, 60,6%, 63,5%, 63,0%.

2.3.3. Struktura ludności gminy.

Gminę zamieszkuje obecnie 4635 mieszkańców, z których większość skupia się we wsi gminnej. Ludność gospodarująca na roli stanowi ok. 13% ludności gminy. W 1997 roku na terenie gminy przyrost naturalny wyniósł 7,4 promila i był silnie zróżnicowany. Saldo migracji w większości sołectw jest ujemne i wyniosło - 22 osoby. Oznacza to, iż odpływ z gminy wyniósł 4,7 promila tj. ubyło 88 osób a przybyło 66 osób. Obszar wiejski gminy podlega procesom stopniowego zmniejszania się przyrostu naturalnych, co odpowiada ogólnej tendencji występującej na terenie całej Polski, również liczba urodzeń w województwie kujawsko-pomorskim wykazywała tendencję spadkową w czasie i przestrzeni.

Obraz zmian ludności w sołectwach gminy Książki

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców w roku:			
		1992	1995	1996	1999
1.	Błizienko	210	238	227	200
2.	Błizno	200	202	185	186
3.	Brudzawki	190	200	210	200
4.	Książki	1936	1990	2000	2100
5.	Lopatki	500	505	524	500
6.	Osieczek	910	920	905	910
7.	Szczuplinki	180	185	175	170
8.	Zaskocz	395	400	357	370
OGÓLEM		4521	4630	4583	4638

Zródło: dane Urzędu Gminy.

Podział administracyjny i ludność gminy

Stan na początek roku 1999

Gmina	Powierzchnia w km ²	Sołectwa	Miejscowości	Ludność			Kobiety na 100 mężczyzn
				Ogółem	mężczyźni	kobiety	
Książki	86,5	8	9	4 638	2 276	2 262	52

Struktura wieku ludności Gminy

Stan na początek 1998 r.

Gmina	Ogółem	Wiek w latach					
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Książki	4 538	328	370	408	375	342	308	316

Wiek w latach						
35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 lat i więcej
10	11	12	13	14	15	16
314	377	322	177	162	160	579

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

Stan w początku 1998 r.

Gmina	Ogół	W wieku									Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku prod
		przedprodukcyjnym			produkcyjnym			poprodukcyjnym			
		ogółem	mezczyźni	kobiety	ogółem	mezczyźni	kobiety	ogółem	mezczyźni	kobiety	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Książki	4 538	1 331	674	657	2 551	1 387	1 164	656	215	441	77,9

Ruch naturalny ludności w gminie

Stan (w 1997 r.) na 1.I.1998 r.

Gmina	Mażeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Mażeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
	W liczbach bezwzględnych				Na 1000 ludności				
Książki	26	68	34	34	5,64	14,74	7,37	7,37	-

Migracja ludności na pobyt stały

Okres 1997 r., stan w dniu 1.I.1998 roku

Gmina	Napływ:				Odpływ:				Saldo migracji
	ogółem	z miast	z wsi	z zagranic	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Książki	66	22	44	-	88	47	41	-	-22

Ludność zameldowana na pobyt czasowy (ponad dwa miesiące)

Stan w dniu 31 XII.

Gmina	1997			1996			Różnica między saldami
	Ludność zameldowana na pobyt czasowy	Mieszkańcy czasowo nieobecni	Saldo ludności	Ludność zameldowana na pobyt czasowy	Mieszkańcy czasowo nieobecni	Saldo ludności	
1	2	3	4	5	6	7	8
Książki	60	131	-71	60	131	-71	-13

Pracujący w gospodarce narodowej¹⁾

Stan ze stycznia 1998 r.

Gmina	Ogółem	Kobiety	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Rybołówstwo i rybactwo	Górnictwo i kopalnictwo	Działalność produkcyjna	Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę.
1	2	3	4	5	6	7	8
Książki	260	124	30	-	-	46	-

¹⁾ Dane nie obejmują rolnictwa indywidualnego, duchownych, osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących nie przekracza 5 osób, pracujących w stowarzyszeniach, organizacjach, fundacjach oraz osób zatrudnionych w jednostkach budżetowych resortu obrony narodowej i resortu spraw wewnętrznych zaliczonych do grupy administracji publicznej i obrony narodowej.

Rynek pracy

Sytuacja na rynku pracy w regionie, podobnie jak w całej Polsce, począwszy od 1993 r. sukcesywnie poprawia się, czego wyrazem jest spadek liczby bezrobotnych. W 1994 r. w województwach: bydgoskim, toruńskim i włocławskim było ich ponad 201 tys. - obecnie 128,2 tys. Zmiany te były następstwem przemian strukturalnych w gospodarce całego kraju, skutkujących m.in. niewielkim przyrostem zatrudnienia. W latach 1994-1997 liczba pracujących w regionie zwiększyła się z 467 tys. do 481,6 tys. osób. Udział bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym zmalał z 16,5% w 1994 r. do 10,3% w 1997 r., ale ponownie wzrósł w 1998 r. do 13,6%.

W końcu 1998 r., w skali lokalnej, najniższe bezrobocie występowało w miastach: Toruniu - 7,1 % i Bydgoszczy - 7,6% (poziom bezrobocia był tu niższy aniżeli średnio w kraju - 10,4%). W pozostałych rejonowych urzędach pracy wynosił od 14,9% w RUP Lipno do 21,4% w RUP Nakło nad Notecią.

Dla terenu gminy dane kształtowały się następująco.

Bezrobotni zarejestrowani¹⁾

Stan na styczeń 1998 r.

Gmina	Ogółem	Kobiety	Zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	Absolwenci szkół ponadpodstawowych	Nie posiadający prawa do zasiłku	W wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata)	Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	% udział bezrobotnych w ludności ¹⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Książki	379	205	13	22	245	340	166	14,9

¹⁾ Źródło: dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

% udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym.

Wśród bezrobotnych dominowały kobiety. Stanowiły one w całym regionie 56,7% wszystkich osób pozostających bez pracy, przy czym najniższe bezrobocie kobiet występowało w rejonie podległym RUP w Aleksandrowie Kujawskim - 50,6%, a najwyższe w rejonie obsługiwanym przez RUP w Toruniu i Bydgoszczy - 60,8%.

Najbardziej dokuczliwym dla pozostających bez pracy mieszkańców regionu jest i zapewne w przyszłości będzie trwanie w czasie tego stanu. Spośród ogólnej liczby bezrobotnych 43,7% to osoby nie pracujące, od co najmniej 1 roku (Rypin - 52,5%, Radziejów 51,4% i Świecie nad Wisłą-50,1%).

Wielce groźnym społecznie jest zjawisko bezrobocia wśród absolwentów. W końcu grudnia 1998 r. w rejestrach RUP w województwie było ich 6826. Stanowili oni 4,8% wszystkich bezrobotnych w województwie. Większość z nich to osoby, które ukończyły zasadnicze szkoły zawodowe.

W najbliższych latach liczba absolwentów będzie wzrastać ze względu na „wychodzenie” ze szkół średnich wyżu demograficznego. Nie oznacza to, że wszyscy staną się bezrobotnymi, znaczna część z nich podejmie dalszą naukę, nie mniej jednak część trafi na rynek pracy. Jednym ze sposobów likwidacji bezrobocia wśród absolwentów i nie tylko, powinna być restrukturyzacja kształcenia, uwzględniająca jego profil do zmieniających się warunków na lokalnych rynkach pracy.

Struktura wieku wskazuje, że w gminie ludność jest nieco młodszą niż w kraju.

Udział grupy przedprodukcyjnej jest około 5,7 punktu proc. większy, a grupy poprodukcyjnej - około 0,7 pkt procentowy niższy niż przeciętna w kraju. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym jest identyczny. Warto jednak zauważyć, że podobnie jak w całym kraju, społeczeństwo gminy podlega powolnemu procesowi starzenia się, co jest skutkiem między innymi malejącej liczby urodzeń.

Ludność - przyrost naturalny

Lata	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1999 r.
Osób	27	14	34	44
Na 1000 M	5,99	3,1	7,49	0,6

Przy przeciętnym przyroście naturalnym na 1000 M w woj. torunskim w 1998 r. - 2,6.

Dynamika zmian ludnościowych gminy

lata	1970 r.	1980 r.	1986 r.	1987 r.	1988 r.	1989 r.
Ludność	4450	4770	4550	4600	4620	4620

1990 r.	1991 r.	1992 r.	1995 r.	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.
4650	4630	4521	4630	4583	4565	4535	4634

Oceniając tempo wzrostu od 1970 r. zauważalna jest tendencja wzrostu ludności gminy.

Jako tendencję pozytywną należy uznać zmniejszenie się ujemnego salda migracji ludności.

Analiza dotychczasowych zjawisk demograficznych oraz zakładane perspektywy rozwojowe gminy nie daje podstawy do jednoznacznej prognozy ludności.

Postuluje się wariantową hipotezę wzrostu liczby ludności gminy do 2020 r.:

Wariant I - umiarkowany, średni przyrost ludności 16 osób rocznie.

Wariant II - dynamiczny, średni przyrost ludności 30 osób rocznie.

Dynamika przyrostu ludności uzależniona będzie od tempa rozwoju gospodarczego gminy i miasta (Torunia, Wąbrzeźna).

Najkorzystniejsze warunki dla rozwoju osadnictwa pod względem przestrzennym posiada wieś gminna, leżąca w strefie podmiejskiej miasta Wąbrzeźna, posiadająca dogodne powiązania komunikacyjne oraz korzystne warunki fizjograficzne i glebowe.

„Ludność - struktura wieku” gminy

Stan na 01.01.1999r.

Lp.	Grupa wiekowa ludności	Ilość osób	%
1.	0-6 lat	459	9,9
2.	7-14 lat	700	15,1
3.	15-19 lat	290	6,26
4.	20-59 lat (kobiety)	1130	24,38
5.	20-64 lat (mężczyźni)	1365	29,46
6.	60 lat i więcej (kobiety)	400	8,63
7.	65 lat i więcej (więcej)	290	6,25
OGÓLNA LUDNOŚĆ		4634	100

Dane: Urząd Gminy

„Ludność - zaludnienie i zatrudnienie” w gminie w 1986 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Stan z 1981 r.	
		osób	%
1.	Ludność ogółem	4 774	100
2.	Zawodowo czynni	2 040	42,7
2a	Przyjazdy do pracy	-60	-
2b	Wyjazdy do pracy	-300	-
3.	Saldo dojazdów	240	-
4.	Zatrudnienie ogółem w gm.	1 800	37,7
4a	- rolnictwo	1 407	78,2
	w tym jednostkach usp. gosp. rol.	227	16,2
	gospodarstwa indywidualne	1 180	83,6
	- leśnictwo	-	-
	- przemysł wydobywczy	-	-

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

4b	-przemysł przetwórczy -budownictwo	-	-
4c	-usługi, administracja -transport i łączność	365 28	20.3 1.6

Dane: Urząd Gminy.

2.4. Uwarunkowania zewnętrzne, krajowe i regionalne

W studium uwzględniono uwarunkowania i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Unisław w zakresie zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych jak:

2.4.1. Elementy środowiska przyrodniczego o znaczeniu ponadlokalnym

- pomniki przyrody, które podlegają ochronie zgodnie z odpowiednimi aktami prawnymi, ujęte w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody,
- parki podworskie, które podlegają ochronie na mocy Uchwały Nr V/33/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Toruniu z dnia 29 marca 1985 r. w sprawie uznania terenów zadrzewionych na obszarach wsi za parki.

2.4.2. Postulaty studium zagospodarowania przestrzennego województwa.

zachowanie wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru gminy, która posiada preferencje dla ochrony środowiska przyrodniczego, rozwoju integrowanych metod gospodarki rolnej oraz rozwoju turystyki i rekreacji. Ponadto „Studium ...” zakłada poprawę jakości wód na obszarze gminy przez:

- likwidację punktowych źródeł zanieczyszczeń nie wyposażonych w oczyszczalnie ścieków, budowę komunalnych, przemysłowych i przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, budowę i rozbudowę systemów transportu ścieków w celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem.

Cele i zasady rozwoju województwa

Cele nadrzędne rozwoju to:

- poprawa szeroko rozumianego poziomu jakości życia ludności województwa,
- wysoka efektywność gospodarowania w warunkach gospodarki wolnorynkowej,
- stanowanie ładu przestrzennego w uwarunkowaniach zrównoważonego rozwoju.

Cele główne rozwoju:

- Utrzymanie stanu posiadania przez ochronę istniejących zasobów przyrodniczych i walorów dziedzictwa kulturowego,
- Poprawę funkcjonowania przez:
- przekształcenia funkcjonalno-przestrzenne województwa zgodnie z założeniami równoważenia rozwoju,
- kształtowanie systemów ekologicznych zgodnie sprzężonych z pozostałymi systemami: przestrzennym, produkcyjnym, społecznym, infrastruktury technicznej,
- modernizację układów infrastruktury technicznej, a zwłaszcza komunikacyjnych,
- upowszechnienie technologii ekologicznych produkcji, w szczególności w rolnictwie.

Otwarcie na przyszłość:

- stymulacja rozwoju gospodarczego w oparciu o zasoby własne,
- wykorzystanie dla rozwoju regionu jego powiązań ze światem zewnętrznym,
- kreowania Torunia jako ośrodka rozwoju, bieguna wzrostu o zasięgu krajowym, a nawet europejskim.

Podstawowa zasada rozwoju:

- podstawową zasadą rozwoju przyjętą w Studium Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Toruńskiego jest jego dynamiczne równoważenie na terytorium województwa.

Główne kierunki rozwoju w części województwa, w której położona jest gmina Książki.

Gmina Książki położona jest w obszarze predysponowanym i dotąd użytkowanym jako obszar wysokiej aktywności gospodarczej ukierunkowanej na obszarach wiejskich na wysoko towarowe rolnictwo i przetwórstwo rolno – spożywcze. Największą miejscowość gminy – wieś Książki, podstawowy ośrodek usługowy na jej terenie, w strukturze hierarchicznej województwa kwalifikowany jest obecnie i w przyszłości jako ośrodek poziomu lokalnego, współpracujący z ośrodkiem poziomu okręgowego – miastem Wąbrzeźnem.

Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z rozpoznania uwarunkowań i polityki przestrzennej w województwie.

Uwarunkowania wynikające z zasobów i walorów oraz przyjętej polityki kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego.

Obszar gminy Książki pod względem wartości zasobów środowiska przyrodniczego należy do przeciętnych w województwie. Elementami środowiska przyrodniczego o znaczeniu ponadlokalnym są:

- Pomniki przyrody, które podlegają ochronie zgodnie z odpowiednimi aktami prawnymi, ujęte w rejestrze prowadzonym przez Starostę powiatu wąbrzeskiego,
- Parki wiejskie, podworskie, które podlegają ochronie na mocy Uchwały Nr 33/V/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Toruniu z dnia 29 marca 1985 r. w sprawie uznania terenów zadrzewionych na obszarach wsi za parki wiejskie.

„Studium Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Toruńskiego” postuluje zachowanie wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych na obszarze gminy.

Ponadto „Studium...” postuluje ochronę gruntów przed różnymi formami erozji, poprawę jakości wód na terenie gminy, zachowanie wysokiej jakości wód jeziora Blizno, ochronę przed osuszeniem wszystkich terenów bagiennych i podmokłych oraz likwidację wszystkich punktowych źródeł zanieczyszczeń nie wyposażonych w urządzenia oczyszczające.

Ochronie przed przeznaczeniem na cele nierolnicze podlegają użytki rolne o wysokiej przydatności rolniczej, zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Uwarunkowania wynikające z posiadanych zasobów oraz przyjętej polityki dotyczącej turystyki i wypoczynku.

Na terenie gminy brak jakiegokolwiek trwałego zainwestowania typu turystyczno – wypoczynkowego. Studium nie zakłada wykorzystania terenu gminy dla funkcji turystycznych o randze ponadlokalnej.

Uwarunkowania wynikające z posiadanych zasobów oraz przyjętej polityki zachowania walorów dziedzictwa kulturowego.

Na terenie gminy występują 2 obiekty wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków Nieruchomych oraz 43 obiekty architektury, parki, cmentarze i 340 stanowisk archeologicznych zarejestrowanych przez Państwową Służbę Ochrony Zabytków. Określając kierunki rozwoju gminy i formułując politykę w tym zakresie uwzględniono uwarunkowania wynikające z faktu zachowania elementów świadczących o ciągłości i dorobku społeczności oraz stanowiące o tożsamości miejsca.

Rozwój przestrzenny poszczególnych wsi w gminie oraz wypełnienie tkanki istniejącej elementami kubaturowymi, w harmonii z zachowanymi zasobami środowiska kulturowego, stanowić może czynnik podnoszący zarówno walory przestrzeni jak i atrakcyjność miejsca potencjalnego rozwoju gospodarczego.

Uwarunkowania demograficzno – społeczne rozwoju.

Gmina Książki jest obszarem ulegającym depopulacji. W końcu lat dziewięćdziesiątych jej liczba ludności wynosiła 90,6% stanu z roku 1970. Na 8 sołectw aż w 6 odnotowano spadki w ich zaludnieniu. Tendencje depopulacyjne ujawniły się w gminie już w połowie lat 80-tych, kiedy to zaobserwowano powolne osłabienie dynamiki demograficznej. Ilustruje to wskaźnik dynamiki demograficznej, który jeszcze w 1980 r. przyjmował wartość 2,16, w 1985 r. spadł do poziomu 1,75, a w roku 1996 wynosił 1,35. Z obecnej struktury płci i wieku ludności, przy utrzymaniu się obecnych uwarunkowań egzystencji wynika, że występująca dotąd tendencja powolnej depopulacji może trwać nadal. Wzrost ludności może wystąpić jedynie w sołectwach: Książkach, Szczuplinkach i Zaskoczku.

W gminie występuje znaczne i trwałe bezrobocie, przewyższające liczbę pracowników najemnych. W połowie 1998 r. bez pracy pozostawało 321 mieszkańców gminy. Ponad 82% bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku z funduszu pracy. Trudna sytuacja życiowa licznej grupy mieszkańców gminy zmusza ich do korzystania ze wsparcia ze strony pomocy społecznej. W 1997 r. z pomocy tej skorzystało 405 osób. Wyплаты na potrzeby pomocy społecznej w gminie stanowią ważny składnik w strukturze jej wydatków budżetowych, w 1997 r. 11% a w 1998r 12% środków własnych gminy przeznaczono na pomoc społeczną.

Uwarunkowania rozwoju gospodarczego.

Gmina Książki położona jest w całości w subregionie środkowym, zamierzonym jako obszar aktywności gospodarczej, związanej z wysokotowarowym rolnictwem, przetwórstwem produktów rolnych oraz rodzajem produkcji przyjaznej środowisku przyrodniczemu. Według ogólnopolskiego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowanego przez IUNG-Puławy, obszar gminy znajduje się na poziomie powyżej średniej krajowej tj. 70-80 punktów (średnia krajowa wynosi 66,6 pkt. a średnia wojewódzka 72,0 pkt.).

Uwarunkowania wynikające z zagospodarowania technicznego obszaru.

- Uwarunkowania komunikacyjne: przez teren gminy przebiega droga krajowa regionalna nr 534 (obecnie wojewódzka – zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 roku w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich Dz.U. Nr 160 z dnia 28 grudnia 1998 r. poz. 1071.) drogi wojewódzkie (obecnie powiatowe) oraz linie kolejowe znaczenia państwowego I rzędu: Toruń-Ilawa, powodujące zajętość terenu i ograniczenie lokalizacji. Lokalizacja budynków i budowli uzależniona jest od klasyfikacji funkcjonalnej i klasy technicznej dróg i linii kolejowej. Obecnie zbyt niskie nakłady na utrzymanie i modernizację dróg i linii kolejowej, mogą być barierą rozwoju gminy. Modernizacja dróg i linii kolejowej, może przyczynić się do intensyfikacji rozwoju gminy.
- Uwarunkowania z zakresu gospodarki wodnej: teren gminy uzbrojony jest w sieć wodociagową, dostarczającą wodę do ponad 83% gospodarstw indywidualnych. Wybudowana w latach osiemdziesiątych gminna oczyszczalnia ścieków wymaga modernizacji, a istniejąca sieć kolektorów sanitarnych wymaga uzupełnienia w kierunku wsi Blizno i Brudzawki. Na terenie gminy, we wsi Blizno w Gminnym Domu Pomocy Caritas, wybudowano zagrodową oczyszczalnię ścieków, która stać się winna załącznikiem programu porządkowania odprowadzania ścieków z terenów budownictwa rozproszonego na terenie gminy. Zakres gospodarki wodnej na terenie gminy nie ma ujemnych uwarunkowań rozwoju tej gminy.

Uwarunkowania z zakresu ochrony atmosfery.

W 1998 r. na terenie wsi zlikwidowano kotłownię węglową o mocy 0,8 MW, co stało się ważnym elementem ograniczenia niskiej emisji na terenie wsi Książki. Poza tym gmina nie ma na swym terenie obiektów stanowiących zagrożenie emisją niską.

Uwarunkowania z zakresu gospodarki odpadami.

Odpady komunalne z terenu gminy są wywożone na międzygminne składowisko odpadów we wsi Niedźwiedz w gminie Dębowa Łąka.

Uwarunkowania w zakresie gospodarki energetycznej.

Na obszarze gminy zlokalizowany jest odcinek elektroenergetycznej linii wysokiego napięcia 110 kV relacji Jabłonowo – Węgrowo k/Grudziądz. Linia ta powoduje zajętość terenu oraz wywołuje ograniczenia lokalizacyjne ze względu na istnienie strefy ochronnej ustalonej Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28.01.1985 r. (M.P. nr 3 poz. 24).

Na terenie gminy projektuje się ułożyć gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy D_n 100 mm wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową gazu I^o zlokalizowaną we wsi Książki. Dla gazociągów i stacji redukcyjno-pomiarowych obowiązują strefy ochronne zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14.11.1985 r. (Dz. U. Nr 139, poz. 686).

Wnioski – dotyczące istniejącej i projektowanej infrastruktury technicznej:

-możliwości:

- Istnieje możliwość gazyfikacji gminy w oparciu o projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjno pomiarową,
- Możliwość rozbudowy i modernizacji elektroenergetycznej sieci średniego i niskiego napięcia,
- Dalszy rozwój sieci łączności telefonii przewodowej,

-bariery rozwoju w sieciach lokalnych:

- Słabo rozwinięta elektroenergetyczna sieć średniego napięcia, nadmiernie wydłużone linie przesyłowe i niedostateczna ilość stacji transformatorowych o napięciu 15 kV/0,4 kV,
- Brak sieci gazowniczej średniego ciśnienia oraz brak aktualnie źródła zasilania tej sieci,
- Niedostateczny wskaźnik abonentów telefonii przewodowej.

2.5. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy

2.5.1. Uwarunkowania rozwoju osadnictwa.

Dalszy rozwój gminy będzie następował głównie w oparciu o wiodącą funkcję rolniczą. Istniejące jednostki - wsie nie posiadają istotnych barier fizjograficznych dla dalszego rozwoju przestrzennego. W niektórych przypadkach lokalne ograniczenia stanowią tereny o niekorzystnych warunkach hydrologicznych, co przedstawiono w studium.

W tej sytuacji głównym ograniczeniem dla rozwoju przestrzennego (terenowego) poszczególnych wsi jest występowanie na przeważających obszarach gminy gleb chronionych (II – IV klasa bonitacyjno – glebowa). Rozwój terenowy jednostek osadniczych jest możliwy przede wszystkim przy wykorzystaniu wolnych terenów niezabudowanych położonych w obszarze istniejącej zwartej zabudowy wsi, przy wykorzystaniu istniejących ciągów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej. Potencjalnie największe możliwości rozwoju osadnictwa powinny wystąpić na projektowanych obszarach aktywizacji gospodarczej. Obszary te mogą powstać w styku z istniejącą zabudową Książek oraz po obu stronach linii kolejowej na gruntach wsi Książki.

Znaczny wpływ na zwiększenie tempa rozwoju osadnictwa we wsi , Osieczek, Łopatki odgrywać będzie położenie tych jednostek w strefie podmiejskiej Wąbrzeźna. Jedną z cech osadnictwa na terenie gminy jest znaczny udział zabudowy rozproszonej. Uznać to należy za zjawisko niekorzystne pod względem ekonomicznym i przestrzennym (wydłużone ciągi uzbrojenia, rozdrobniona sieć dróg do poszczególnych zagród itp.).

Podsumowując w/w ograniczenia i możliwości rozwojowe osadnictwa ich aktualną rangę oraz dynamikę rozwoju, najkorzystniejsze predyspozycje dla rozwoju osadnictwa posiada wieś gminna i część gruntów wsi Osieczek oraz Łopatki

Rozwój przestrzenny gminy należy ocenić na podstawie występujących możliwości i ograniczeń rozwojowych poszczególnych jednostek osadniczych. Istniejąca ukształtowana historycznie sieć osadnicza gminy powstała na bazie rozwoju funkcji rolniczej (patrz tabela).

) kV
 fuje
 stra

 : ze
 acji
 stra

 nia

 nie

 ące
 go.
 ach

 vsi
 o –
 rzy
 tej

 ch
 tek

 ac
 nie
 od
 do

 az
 i i

 en
 ec

Jednostka osadnicza	Uwarunkowania
Książki	<p>W sieci osadniczej wieś pełni rolę ośrodka gminnego.</p> <p>Funkcja - wielofunkcyjny ośrodek obsługi gminy w zakresie administracji, usług dla ludności, obsługi rolnictwa i mieszkalnictwa.</p> <p>Ludność – 2 100 osób (stan istniejący).</p> <p>Kierunki działań ochronnych:</p> <p>-wodom Kanału Sicńskiego należy zapewnić II klasę czystości;</p> <p>-zbiorniki retencji naturalnej w postaci mokradeł i torfowisk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem;</p> <p>-obiekty budownictwa ludowego oraz zespół sakralny podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej, należy zabezpieczyć je przed wszelką ingerencją mogącą zmienić ich historyczny charakter.</p> <p>Były Zakład Rolny podległy byłemu PGR w Wąbrzeżu gm. Wąbrzeźno. Produkcja zwierzęca – bydło mleczne oraz produkcja trzody chlewnej w cyklu zamkniętym (6,5 ha). Strefa ochronna 300 m od obiektów produkcyjnych.</p> <p>Oczyszczalnia ścieków Zakładu Rolnego (0,06 ha). Strefa ochronna – 50 m.</p> <p>Baza SKR (0,90ha) – adaptacja.</p> <p>Osiedle mieszkaniowe pracowników byłego Zakładu Rolnego (6,00ha). Opracować plan realizacyjny zagospodarowania całego terenu.</p> <p>Zakład Naprawy SKR (0,95 ha).</p> <p>Istniejące ujęcie wody o wydajności 90 m³ d. Teren powiększono w celu rozbudowy (0,90 ha). Strefę ochronną ujęcia zagospodarować zgodnie z Prawem Wodnym.</p> <p>Teren zaplecza kolejowego (1,0 ha) – adaptacja.</p> <p>Teren oczyszczalni ścieków o wydajności 50 m³ h (0,30 ha). Strefa ochronna – 100 m.</p> <p>Warsztaty mechaniczne byłego Zakładu Rolnego (0,30 ha). Należy zmienić przeznaczenie budynku mieszkalnego. Strefa uciążliwości 50 m.</p> <p>Projektowana zieleni ochronna w strefach uciążliwości warsztatu mechanicznego i Lecznicy Zwierząt (1,60 ha).</p> <p>Projektowany pawilon handlowy dla osiedla położonego w tej części wsi (0,40 ha).</p> <p>Tereny budownictwa jednorodzinnego (3,20 ha) zgodnie z opracowanym planem szczegółowym (32 działki).</p> <p>Rezerwa pod powiększenie osiedla w okresie perspektywicznym (17 działek – 2,30 ha).</p> <p>Istniejąca Lecznica Zwierząt – adaptacja. Strefa ochronna 75 m.</p> <p>Teren zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności zabudowy (3,10 ha). Należy opracować plan realizacyjny terenu. Istniejący budynek Urzędu Gminy po wybudowaniu nowej siedziby zaadaptować na cele mieszkaniowe (np. budynek rotacyjny).</p> <p>Projektowana gminna stacja benzynowa z warszatem obsługi samochodów (0,20 ha).</p> <p>Istniejąca zabudowa mieszkaniowa – adaptacja.</p> <p>Projektowana oczyszczalnia ścieków (0,15 ha) o wydajności 25 m³ h. Strefa ochronna 50 m.</p> <p>Istniejący Bank Spółdzielczy (0,90 ha) – adaptacja z możliwością rozbudowy.</p> <p>Istniejąca zabudowa – adaptacja (0,15 ha). Przewidywana zmiana funkcji obiektu.</p> <p>Istniejąca zlewnia mleka (0,20 ha) – adaptacja.</p> <p>Teren zabudowy usługowej (0,12 ha) – gospoda, poczta i pawilon handlowy – adaptacja z koniecznością rozbudowy Urzędu Poczтового o centrale telefoniczną.</p> <p>Adaptacja istniejącej zabudowy basenu p. poz.(0,30 ha). Istnieje możliwość modernizacji i uzupełnienia zabudowy.</p> <p>Teren Gminnego Ośrodka Kultury (0,60 ha). Adaptacja.</p> <p>Teren zwalniany przez GS (Skład Nawozów) przeznaczyć dla potrzeb drobnego handlu i usług zabezpieczeniem niezbędnych miejsc parkowania (0,60 ha). Opracować szczegółowy plan realizacyjny zagospodarowania terenu.</p> <p>Park wiejski podlega ochronie. Wymaga rekonstrukcji i pielęgnacji pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.</p> <p>Park wiejski podlega ochronie (0,08 ha). Wymaga rekonstrukcji i pielęgnacji pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.</p> <p>Teren obsługi GS – pawilon handlowy wielobranżowy oraz Baza Główna GS z budynkiem administracyjnym (1,30 ha) – adaptacja. Znajdującą się na tym terenie zagrodę adaptuje się.</p> <p>Teren projektowanego ośrodka usług bytowych (0,40 ha) wraz ze sklepem artykułów do produkcji rolnej o powierzchni około 250 – 300 m² powierzchni użytkowej.</p> <p><i>Istniejący cmentarz. Koneczne jego zamknięcie – brak możliwości poszerzenia.</i></p> <p>Teren urządzeń zaopatrzenia i zbytu rolnictwa – rozbudowa bazy: GS w celu przejęcia dyslokowanych z centrum wsi funkcji uciążliwych – skup żywcia, magazynów nawozów środków chemicznych, magazyn materiałów budowlanych, skup surowców wtórnych. Strefa uciążliwości 100 m.</p> <p>Piekarnia mechaniczna. Strefa uciążliwości 100 m.</p> <p>Tereny nie przydatne dla budownictwa. Zagospodarować zielenią.</p> <p>Teren budownictwa zagrodowego.</p> <p>Rezerwa terenu pod budownictwo administracyjno – usługowe.</p> <p>Teren projektowanego budynku Urzędu Gminy wraz z Posterunkiem Policji o powierzchni 900 – 1300 m², który winien zabezpieczyć jednocześnie pomieszczenia dla siedziby organizacji politycznych i społecznych. Uciążliwość budowy po dyslokacji piekarni i magazynu materiałów budowlanych.</p> <p>Istniejący obiekt sakralny – adaptacja. Podlega ochronie konserwatorskiej.</p> <p>Teren projektowanych działek rzemieślniczych uciążliwych o powierzchni 1200 – 15000 m². Strefa uciążliwości 30– 50 m w zależności od branży.</p> <p>Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z uzupełnieniami.</p> <p>Teren nie przydatny do zabudowy. Urządzić zieleni.</p> <p>Istniejący Ośrodek Zdrowia – adaptacja.</p> <p>Istniejący skwer – miejsce pamięci narodowej – adaptacja.</p> <p>Teren istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkalnej. Dyslokować sklep artykułów do produkcji rolnej.</p> <p>Opracować plan realizacji.</p> <p>Istniejąca szkoła – adaptacja.</p> <p>Boisko gminne.</p>

	<p>Teren dla Domu Nauczyciela. Istniejąca remiza OSP. Przez teren ten należy zapewnić dojazd do działki Domu Nauczyciela. Istniejące zagrody – adaptacja. Projektowany cmentarz. Strefa uciążliwości - - 50 m. Proces projektowania przeprowadzić zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Oczyszczalnia ścieków o wydajności 50 m³/h. Strefa uciążliwości 100 m. Budynek „starej szkoły”. Zaadaptować na cele mieszkaniowe – np. budynek rotacyjny. Teren zlewni mleka.</p>
Blizienko	<p>Wies elementarna - ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna (produkcja żywności). Istniejące zainwestowanie adaptuje się. Wodom jeziora Blizno należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci mokradeł i łąk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Istniejący sklep – adaptacja (0,05 ha). Zlewnia mleka – adaptacja (0,075 ha). Istniejąca Remiza OSP ze świetlicą – adaptacja (0,20 ha). Kapielisko nad jeziorem Blizno (0,30 ha).</p>
Blizno	<p>Wies elementarna - ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna. Istniejące zainwestowanie adaptuje się. Wodom Kanalu Sicińskiego należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci drobnych mokradeł i łąk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Istniejąca zlewnia mleka – adaptacja (0,09 ha). Istniejąca szkoła (0,50 ha). Istniejący sklep – adaptacja (0,03 ha). Projektowana świetlica wiejska po rozebraniu istniejącej (0,15 ha).</p>
Brudzawki	<p>Wies elementarna - ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna (produkcja żywności). Wodom Dużej Bachy należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci mokradeł i łąk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Garaz OSP – adaptacja (0,09 ha). Istniejący pawilon handlowy – adaptacja (0,09 ha). Istniejąca szkoła – adaptacja (1,50 ha).</p>
Lopatki	<p>Wies podstawowa Lopatki pełni rolę ośrodka usługowego wspomagającego wieś gminną. Funkcja produkcyjna – usługowa. Istniejące zainwestowanie adaptuje się. Wodom Kanalu Sicińskiego i jeziora Lopatki należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci drobnych mokradeł i łąk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym wysuszeniem. Obiekt sakralny podlega ścisłej ochronie konserwatorskiej, należy zabezpieczyć go przed wszelką ingerencją mogącą zmienić jego historyczny charakter. Park leśny – miejsce pamięci narodowej – adaptacja. Kapielisko wiejskie – wymaga urządzenia. Istniejący cmentarz – adaptacja. Obiekt sakralny – adaptacja. Remiza OSP wraz ze świetlicą wiejską. Istniejąca szkoła podstawowa - adaptacja. Istniejąca zlewnia mleka – adaptacja. Istniejący sklep wraz z Klubem Rolnika. Po wybudowaniu remizy ze świetlicą cały obiekt zaadaptować na cele handl. Park podworski – adaptacja. Zlewnia mleka – adaptacja.</p>
Osieczek	<p>Wies Osieczek pełni rolę ośrodka usługowego wspomagającego ośrodek gminny. Wies podstawowa. Funkcja produkcyjna – usługowa. Istniejące zainwestowanie adaptuje się. Wodom Kanalu Sicińskiego, Dużej Bachy oraz jezior: Wielkiego, Pracza i Szenwaldzkiego należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci torfowisk i bagien należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Obiekty budownictwa ludowego i sakralny oraz wczesnośredniowieczne grodzisko podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej – należy zabezpieczyć je przed wszelką ingerencją mogącą zmienić ich historyczny charakter. Teren istniejącej zabudowy mieszkaniowej do utrzymania. Istniejąca szkoła podstawowa z boiskiem szkolnym. - adaptacja. Wiejski Ośrodek Kultury – adaptacja. Urząd Pocztowy – adaptacja. Remiza OSP. Zakład Usług Mechanizacyjnych z magazynem środków chemicznych.. Strefa ochronna – 100 m. Działka rzemieślnicza o pow. 1500 m². Projektowana zabudowa jednorodzinna lub zagrodowa. Działki jednorodzinne. Działki zagrodowe. Kapielisko wiejskie – wymaga zagospodarowania. Istniejąca zlewnia mleka – adaptacja.</p>

	<p>Teren dla Domu Nauczyciela. Istniejąca remiza OSP. Przez teren ten należy zapewnić dojazd do działki Domu Nauczyciela. Istniejące zagrody – adaptacja. Projektowany cmentarz. Strefa uciążliwości - - 50 m. Proces projektowania przeprowadzić zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Oczyszczalnia ścieków o wydajności 50 m³/h. Strefa uciążliwości 100 m. Budynek „starej szkoły”. Zaadaptować na cele mieszkaniowe – np. budynek rotacyjny. Teren zlewni mleka.</p>
Blizienko	<p>Wies elementarna - ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna (produkcja żywności). Istniejące zainwestowanie adaptuje się. Wodom jeziora Blizno należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci mokradeł i łąk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Istniejący sklep – adaptacja (0,05 ha). Zlewnia mleka – adaptacja (0,075 ha). Istniejąca Remiza OSP ze świetlicą – adaptacja (0,20 ha). Kapielisko nad jeziorem Blizno (0,30 ha).</p>
Blizno	<p>Wies elementarna – ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna. Istniejące zainwestowanie adaptuje się. Wodom Kanalu Sicińskiego należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci drobnych mokradeł i łąk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Istniejąca zlewnia mleka – adaptacja (0,09 ha). Istniejąca szkoła (0,50 ha). Istniejący sklep – adaptacja (0,03 ha). Projektowana świetlica wiejska po rozebraniu istniejącej (0,15 ha).</p>
Brudzawki	<p>Wies elementarna – ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna (produkcja żywności). Wodom Dużej Bachy należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci mokradeł i łąk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Garaz OSP – adaptacja (0,09 ha). Istniejący pawilon handlowy – adaptacja (0,09 ha). Istniejąca szkoła – adaptacja (1,50 ha).</p>
Lopatki	<p>Wies podstawowa Lopatki pełni rolę ośrodka usługowego wspomagającego wieś gminną. Funkcja produkcyjno – usługowa. Istniejące zainwestowanie adaptuje się. Wodom Kanalu Sicińskiego i jeziora Lopatki należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci drobnych mokradeł i łąk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym wysuszeniem. Obiekt sakralny podlega ścisłej ochronie konserwatorskiej, należy zabezpieczyć go przed wszelką ingerencją mogącą zmienić jego historyczny charakter. Park leśny – miejsce pamięci narodowej – adaptacja. Kapielisko wiejskie – wymaga urządzenia. Istniejący cmentarz – adaptacja. Obiekt sakralny – adaptacja. Remiza OSP wraz ze świetlicą wiejską. Istniejąca szkoła podstawowa - adaptacja. Istniejąca zlewnia mleka – adaptacja. Istniejący sklep wraz z Klubem Rolnika. Po wybudowaniu remizy ze świetlicą cały obiekt zaadaptować na cele handl. Park podworski – adaptacja. Zlewnia mleka – adaptacja.</p>
Osieczek	<p>Wies Osieczek pełni rolę ośrodka usługowego wspomagającego ośrodek gminny. Wies podstawowa. Funkcja produkcyjno – usługowa. Istniejące zainwestowanie adaptuje się. Wodom Kanalu Sicińskiego, Dużej Bachy oraz jezior: Wielkiego, Pracza i Szenwaldzkiego należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci torfowisk i bagien należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Obiekty budownictwa ludowego i sakralny oraz wczesnośredniowieczne grodzisko podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej – należy zabezpieczyć je przed wszelką ingerencją mogącą zmienić ich historyczny charakter. Teren istniejącej zabudowy mieszkaniowej do utrzymania. Istniejąca szkoła podstawowa z boiskiem szkolnym. - adaptacja. Wiejski Ośrodek Kultury – adaptacja. Urząd Pocztowy – adaptacja. Remiza OSP. Zakład Usług Mechanizacyjnych z magazynem środków chemicznych.. Strefa ochronna – 100 m. Działka rzemieślnicza o pow. 1500 m². Projektowana zabudowa jednorodzinna lub zagrodowa. Działki jednorodzinne. Działki zagrodowe. Kapielisko wiejskie – wymaga zagospodarowania. Istniejąca zlewnia mleka – adaptacja.</p>

	Pawilon handlowy – adaptacja. Istniejący kościół wraz z cmentarzem – adaptacja. Kościół – obiekt sakralny podlega ochronie konserwatorskiej. Punkt skupu okepowych - do utrzymania.
Szczuplinki	Wies elementarna – ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna żywności. Wodom Kanału Śicińskiego należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci drobnych mokradeł i bagien należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszaniem. Remiza OSP. Istniejąca zlewnia mleka – adaptacja. Pawilon handlowy – adaptacja.
Zaskocz	Wies elementarna – ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna żywności. Pomnik przyrody (dąb i jesion) w zabytkowym parku podlegają ścisłej ochronie – należy je bezwzględnie chronić przed degradacją. Zespół dworski – parkowy podlega ścisłej ochronie konserwatorskiej – należy zabezpieczyć go przed wszelką ingerencją mogąca zmienić jego historyczny charakter. Wodom Kanału Śicińskiego należy zapewnić II klasę czystości. Zbiorniki retencji naturalnej w postaci mokradeł i torfowisk należy chronić przed skażeniem ściekami i nadmiernym osuszeniem. Remiza OSP – adaptacja. Istniejące boisko – adaptacja. Istniejąca zabudowa – adaptacja. Klub rolnika – adaptacja. Park podworski – adaptacja (4,20 ha). Podlega ochronie konserwatorskiej, nie może być przeznaczony na inne cele prócz funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej dla miejscowej ludności. Wskazana rekonstrukcja i fachowa pielęgnacja, należy opracować dokumentację przyrodniczo – konserwatorską. Pomnik przyrody podlega ścisłej ochronie. Zabudowa mieszkaniowa – adaptacja (0,40 ha) Istniejąca szkoła – adaptacja. Istniejący pawilon handlowy – adaptacja (0,09 ha) 0,10 ha – Istniejąca zlewnia mleka – adaptacja.

2.6. Uwarunkowania rozwoju infrastruktury technicznej

2.6.1. Drogi

Na obszarze gminy mamy następujące grupy klasyfikacyjne dróg publicznych:
odcinek drogi wojewódzkiej Nr 543 relacji Paparzyn – Dębieniec - Radzyń Chełmiński – Jabłonowo, przebiegającej przez skraj północny gminy na terenie administracyjnym sołectwa Blizienko i Blizno długości około 2,45 km;
stosunkowo gęsta sieć dróg powiatowych o łącznej długości około 47,10 km.
gęsta sieć dróg gminnych o łącznej długości 133,675 km.

Łączna długość dróg publicznych w gminie wynosi zatem: 185,225 km.

Drogi wojewódzkie oraz drogi powiatowe posiadają ulepszone – bitumiczne nawierzchnie jezdni, natomiast wszystkie drogi gminne z wyjątkiem Nr ewid. 034 i 036 posiadają nawierzchnie gruntowe.

Wykaz istniejącej sieci drogowej zawiera poniższa tabela. Pod względem eksploatacyjnym drogi powiatowe należą do Rejonu Dróg w Wąbrzeźnie, natomiast gminne do Urzędu Gminy w Książkach.

Wykaz dróg gminnych

Lp.	Nr ewidencyjny drogi	Długość w metrach	Rodzaj nawierzchni
1	2	3	4
1.	4418001	920	gruntowa
2.	4418002	1 620	gruntowa
3.	4418003	1 760	gruntowa
4.	4418004	410	gruntowa
5.	4418005	830	gruntowa
6.	4418006	6 580	gruntowa
7.	4418007	2 050	gruntowa
8.	4418008	1 200	gruntowa
9.	4418009	580	gruntowa
10.	4418010	680	gruntowa
11.	4418011	930	gruntowa
12.	4418012	420	gruntowa
13.	4418013	180	gruntowa
14.	4418014	1 100	gruntowa
15.	4418015	2 050	gruntowa
16.	4418016	800	gruntowa
17.	4418017	1 100	gruntowa
18.	4418018	1 950	gruntowa
19.	4418019	950	gruntowa
20.	4418020	1 880	gruntowa
21.	4418021	730	gruntowa
22.	4418022	1 630	gruntowa

23.	4418023	1 600	gruntowa
24.	4418024	800	gruntowa
25.	4418025	1 300	gruntowa
26.	4418026	1 130	gruntowa
27.	4418027	400	gruntowa
28.	4418028	830	gruntowa
29.	4418029	950	gruntowa
30.	4418030	1 680	gruntowa
31.	4418030	1 800	gruntowa
32.	4418032	2 700	gruntowa
33.	4418033	1 450	gruntowa
34.	4418034	2 350	1 km bruk i bitum.
35.	4418035	500	gruntowa
36.	4418036	1 500	brukowa
37.	4418037	450	gruntowa
38.	4418038	1 200	gruntowa
39.	4418039	640	gruntowa
40.	4418040	3 100	gruntowa
41.	4418041	1 930	gruntowa
42.	4418042	450	gruntowa
43.	4418043	950	gruntowa
44.	4418044	300	gruntowa
45.	4418045	900	gruntowa
46.	4418046	320	gruntowa
47.	4418046	950	gruntowa
48.	4418048	800	gruntowa
49.	4418049	220	gruntowa
50.	4418050	1 500	gruntowa
51.	4418051	920	gruntowa
52.	4418052	540	gruntowa
53.	4418053	1 950	gruntowa
54.	4418054	4 750	gruntowa
55.	4418055	820	gruntowa
56.	4418056	900	gruntowa
57.	4418057	700	gruntowa
58.	4418058	1 000	gruntowa
59.	4418059	6 140	gruntowa
60.	4418060	1 720	gruntowa
61.	4418061	850	gruntowa
62.	4418062	1 670	gruntowa
63.	4418063	200	gruntowa
64.	4418064	1 050	gruntowa
65.	4418065	2 950	gruntowa
66.	4418066	4 950	gruntowa
67.	4418067	730	gruntowa
68.	4418068	1 340	gruntowa
69.	4418069	350	gruntowa
70.	4418070	380	gruntowa
71.	4418071	1 000	gruntowa
72.	4418072	1 600	gruntowa
73.	4418073	500	gruntowa
74.	4418074	425	gruntowa
75.	4418075	1 000	gruntowa
76.	4418076	350	gruntowa
77.	4418077	450	gruntowa
78.	4418078	400	gruntowa
79.	4418079	2 550	gruntowa
80.	4418080	900	gruntowa
81.	4418081	1 150	gruntowa
82.	4418082	460	gruntowa
83.	4418083	880	gruntowa
84.	4418084	2 150	gruntowa
85.	4418085	1 220	gruntowa
86.	4418086	490	gruntowa
87.	4418087	360	gruntowa
88.	4418088	510	gruntowa
89.	4418089	780	gruntowa
90.	4418090	1 610	gruntowa
91.	4418091	3 100	gruntowa
92.	4418092	420	gruntowa
93.	4418093	470	gruntowa
94.	4418094	2 290	gruntowa
95.	4418095	530	gruntowa
96.	4418096	2 530	gruntowa
97.	4418097	400	gruntowa

98.	4418098	920	gruntowa
99.	4418099	2 610	gruntowa
100.	4418100	500	gruntowa
101.	4418101	1 030	gruntowa
102.	4418102	1 900	gruntowa
103.	4418103	550	gruntowa
104.	4418104	350	gruntowa
105.	4418105	430	gruntowa

OGÓŁEM: 133 675 w tym m:
131 325 gruntowych;
1 850 brukowanych;
500 bitumicznych.

Powiatowych

Lp.	Nr ewidencyjny drogi	Długość w m	Rodzaj nawierzchni
1.	44-183	4,95	bitumiczna
2.	44-184	5,89	bitumiczna
3.	44-185	11,20	bitumiczna
4.	44-186	4,80	1 km bruk, ok. 4 km bitumiczna
5.	44-187	3,10	bitumiczna
6.	44-188	5,80	bitumiczna
7.	44-189	5,65	bitumiczna
8.	44-190	5,80	bitumiczna

Razem: 47,10 km.

Wojewódzkich - Regionalnych

Lp.	Numer ewidencyjny drogi	Długość w [m]	Rodzaj nawierzchni
1	543	2,45	bitumiczna

2.6.2. Komunikacja autobusowa

Przyjmuje się utrzymanie dotychczasowych połączeń komunikacji autobusowej i dopuszcza się stale usprawnianie tej formy komunikacji masowej w dostosowaniu do aktualnych potrzeb.

2.6.3. Kolej

Przez obszar gminy przebiega magistralna dwustronna linia (zelektryfikowana) kolejowa Nr 405 relacji Poznań – Inowrocław – Toruń – Ilawa – Olsztyn. Centralnie w stosunku do powierzchni gminy położona stacja kolejowa „Książki” obsługuje cały obszar gminy i to zarówno w zakresie transportu osobowego jak i towarowego.

2.6.4. Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa rozdzielcza – 153,2 km. Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych – 748 (łącznie z połączeniami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania). Zużycie wody w gospodarstwach domowych na mieszkańca 35,0 m³.

Istniejąca sieć wymaga modernizacji i rozbudowy.

2.6.5. Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków

Skanalizowanie wiejskich jednostek osadniczych gminy realizuje się przez kanalizację zbiorczą oraz kanalizację indywidualną. 8,4 km czynnej sieci kanalizacyjnej obsługuje 185 budynków mieszkalnych i 60 gospodarstw. Oczyszczalnia ścieków w Książkach.

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest ciek w zlewni Kanalu Siecińskiego.

360 gospodarstw korzysta z szamba (107 szamb oczyszczanych). W 52 przypadkach brak jest szamba.

Istnieje pilna potrzeba opracowania programu kanalizacji gminy Książki i planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego wsi gminnej.

2.6.6. Gospodarka odpadami stałymi

Usuwanie nieczystości.

Ze względu na zakończenie eksploatacji wysypiska w Osieczku, obecnie gmina korzysta z dobrze urządzonego wysypiska w miejscowości Niedźwiedz w gminie Dębowa Łąka, przylegającej do gminy Książki.

2.6.7. Elektroenergetyka

Województwo kujawsko-pomorskie objęte jest ogólnokrajową siecią elektroenergetyczną najwyższych napięć, na którą składają się:

- linia 400 kV relacji Płock - Grudziądz - Gdańsk z główną stacją transformatorową dla tego regionu zlokalizowaną w Węgrowie k/Grudziądza (stacja o napięciu 400 kV/220 kV/110 kV),
- 4 linie 220 kV wyprowadzone z elektrowni w Patnowie.

W dużych miastach (Bydgoszcz, Toruń, Włocławek, Grudziądz) stacje transformatorowe WN/SN pracują w układzie pierścieniowym, gwarantując wielokierunkowe zasilanie poszczególnych stacji transformatorowych 15 kV/0,4 kV, które są ostatnim ogniwem transformacji napięcia elektrycznego dostarczanego do poszczególnych odbiorców. Elektroenergetyczna sieć wysokiego napięcia jest w dobrym stanie technicznym i posiada rezerwy przepływu. Ze względu na stały wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, po roku 2000 konieczna będzie rozbudowa sieci najwyższych napięć, jak również rozbudowa elektroenergetycznego systemu o napięciu 110 kV poprzez budowę stacji transformatorowych, szczególnie dla zabezpieczenia rosnących potrzeb na terenach wiejskich, jak również linii 110 kV, by wszystkim stacjom transformatorowym zapewnić dwustronne zasilanie, gwarantując tym samym niezawodność zasilania odbiorców.

W powiązaniu z siecią 110 kV pracuje elektrownia wodna we Włocławku, która dysponując mocą 150 MVA jest znaczącym źródłem energii elektrycznej na terenie województwa. Na poszczególnych rzekach województwa pracują małe elektrownie wodne na napięciu 15 kV, o bardzo zróżnicowanej mocy dyspozycyjnej w granicach od 20 kW - 26 000 kW. Ich znaczenie jest istotne dla gospodarki lokalnej, natomiast mniejsze dla bilansu energii elektrycznej w skali województwa. Poza tym na napięciu 15 kV pracuje szereg elektrociepłowni przemysłowych, które w głównej mierze pokrywają własne zapotrzebowanie na energię elektryczną. Często jest to produkcja okresowa powiązana z sezonowym zapotrzebowaniem na ciepło. Na terenie województwa, w miejscowościach: Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz i Wypaliska, pracują elektrownie biogazowe o mocy od 15 kW - 500 kW, wykorzystujące energię spalania metanu z wysypisk odpadów komunalnych. Jest to szczególnie istotne ze względu na ochronę środowiska, jak również źródła taniej energii elektrycznej.

Na terenie miast sytuacja elektroenergetycznych sieci rozdzielczych jest w miarę uornowana, a ich stan techniczny umożliwia dalsze zwiększanie poboru energii elektrycznej. Odbiorcy mają zapewnione ciągłe dostawy energii elektrycznej o odpowiednich parametrach, tzn. spadku napięcia w granicach dopuszczalnej normy oraz zapewnioną skuteczność zerowania. Problemy występują w obrębie zabytkowych zespołów staromiejskich, gdzie jeszcze występują kable elektroenergetyczne o małych przekrojach z żyłami aluminiowymi, często ograniczającymi wzrost poboru energii. Ze względu na zabytkowe obiekty należy ograniczać emisję z indywidualnych palenisk węglowych i wówczas celowe jest stosowanie ogrzewania gazowego i elektrycznego, jak również korzystanie z urządzeń elektrycznych do przygotowania ciepłej wody. Także na obrzeżach miast występują problemy z dostawą energii, gdyż tam często spotyka się sieci napowietrzne, charakteryzujące się dużą awaryjnością, spowodowaną warunkami atmosferycznymi i niepewnym zasilaniem napowietrznych stacji transformatorowych z jednego kierunku. Stan techniczny wiejskich elektroenergetycznych sieci rozdzielczych jest w wielu rejonach nieodpowiedni i w znacznej części wykazuje duży stopień niedoinwestowania.

W zakresie modernizacji i rozbudowy sieci wiejskich występują duże potrzeby, gdyż często są to systemy, które wybudowano w latach 60-tych i 70-tych w ramach elektryfikacji wsi. Aktualnie konieczna jest reelektryfikacja wsi, gdyż w latach budowy tych sieci zapotrzebowanie perspektywiczne określano na 20 - 30 lat i stąd aktualnie występuje niewydolność tego systemu. Przedstawionych problemów nie można rozwiązać w krótkim okresie, gdyż wymaga to dużych nakładów, które zależą od kondycji finansowej Zakładów Energetycznych, a pośrednio od stanu gospodarki państwa. Na początku lat 90-tych wystąpiła stagnacja poboru energii elektrycznej, a bardzo często występował spadek zapotrzebowania spowodowany załamaniem gospodarczym, jak również dużym wzrostem cen energii elektrycznej, wymuszającym stosowanie oszczędności w zużyciu energii elektrycznej.

W ostatnim okresie obserwuje się tendencje wzrostowe na poziomie 5-7% rocznie, co jest zjawiskiem prawidłowym w rozwijającej się gospodarce. Związane to jest również ze zwiększonym zapotrzebowaniem na urządzenia gospodarstwa domowego, w tym rezygnacją z gazu na rzecz urządzeń elektrycznych. Aktualnie, zużycie energii elektrycznej w miastach kształtuje się na poziomie 650-900 kWh na mieszkańca, natomiast na wsi od 2703 kWh. Poziom zużycia energii elektrycznej na mieszkańca w miastach i wsiach naszego województwa nie odbiega od średnich krajowych, jest natomiast dużo niższy niż w krajach Europy zachodniej o najniższym zużyciu, a także mniejszy niż w Czechach i na Węgrzech.

Elektroenergetyka w gminie

Na terenie gminy występują elementy ponadlokalnej infrastruktury technicznej powodującej zajętość terenu i wywołujące ograniczenia lokalizacyjne ze względu na strefy ochronne dla tych urządzeń.

Istniejące urządzenia elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

-110 kV Węgrowo – Jabłonowo,

-110 kV Jabłonowo Radzyń,

-napowietrzne stacje transformatorowe 15 kV/0,4 kV o mocach uzależnionych od potrzeb odbiorców.

Źródła zasilania

Zasilanie gminy energią elektryczną odbywa się dwiema liniami magistralnymi sieci:

Wąbrzeźno – Jabłonowo,

Jabłonowo – Radzyń,

poza tym w miejscowości Książki funkcjonuje stacja prostownikowa dla zasilania PKP Toruń – Olsztyn do której prowadzi dwie linie 15 kV 2x/ 3x AFL 120 mm² z Wąbrzeźna.

Przez obszar gminy projektuje się nową linię dla sieci 110 kV zasilającą w perspektywie po roku 2005 nowy główny punkt zasilający (GPZ) 110/15 kV.

Dla urządzeń tych obowiązują strefy zgodnie z Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28.01.1985 r. (M.P. Nr 3 poz. 24).

Sieci lokalne charakteryzują się:

- niedostatecznym rozwinięciem elektroenergetycznej sieci średniego i niskiego napięcia.
- nadmiernie wydłużonymi liniami przesyłowymi,

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

- niedostateczną ilością stacji transformatorowych o napięciu 15 kV / 0,4 kV.

Urządzenia elektroenergetyczne na terenie gminy Książki

Stan: maj 2000 r.

Lp.	Nazwa sołectwa, miejscowość	Rok budowy linii NN	Długość linii NN [km]	Rok budowy stacji 15/04	Ilość stacji [szt.]	Konieczny remont			Uwagi
						Linia NN [km]	Stacja 15/04 [szt.]	Linia 15 kV [km]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Blizienko	1966	12,247	1966	3				
2	Blizno	1966	11,354	1966	4				
3	Brudzawki	1992	12,396	1992	5	8,7	3	3,350	
4	Książki	1992	36,720	1992	32				
5	Łopatki	1970	16,136	1970	7				
6	Łopatki Polskie	1966	4,652	1966	2				
7	Osieczek	1974	37,310	1974	16				
8	Szczuplinki	1966	7,690	1966	2				
9	Zaskocz	1966	10,050	1966	5				
Razem gmina			148,555		76	8,7	3	3,350	

2.6.8. Gazownictwo.

Na terenie gminy brak jest centralnego źródła ciepła. Obiekty usługowe i budynki mieszkalne ogrzewane są indywidualnie paliwem stałym. Zaopatrzenie w ciepło dla części budynków użyteczności publicznej zapewniają obecnie kotłownie na paliwo stałe.

Docelowo zakłada się, że gaz ziemny wysokometanowy o symbolu GZ 50 SWW – 0222 – 3 zgodnie z Polską Normą PN – 87/C - 96001 będzie czynnikiem grzewczym.

W koncepcji programowej gazyfikacji założono, że źródłem gazu dla gminy Książki będzie:

- projektowana stacja redukcyjno – pomiarowa I – go stopnia o przepustowości $Q = 3000 \text{ Nm}^3/\text{h}$ zlokalizowana we wsi Książki włączona do projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 100 mm, stanowiącego odgałęzienie od projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 250 mm Wąbrzeźno – Brodnica. Wg tej koncepcji gaz na terenie gminy i do odbiorców będzie rozprowadzany siecią gazową średniego ciśnienia. Redukcja ciśnienia gazu ze średniego na niskie ciśnienie będzie odbywała się poprzez indywidualne reduktory lub punkty redukcyjne w zależności od zapotrzebowania gazu. Przewidywane roczne zapotrzebowanie gazu Nm^3/rok wyniesie: 4 868 890, a max godzinowe zapotrzebowanie gazu ustalono na 3020 Nm^3 .
- Gazyfikacja gminy winna być prowadzona z zachowaniem ciągów technologicznych projektowanego układu gazociągów.

Etapowanie prac:

W etapie I przewiduje się budowę:

- gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 100 mm ca 8200 mb;
- stacji redukcyjno pomiarowej I – go stopnia o przepustowości $Q = 3000 \text{ Nm}^3/\text{h}$;
- gazociągów średniego ciśnienia na terenie wsi gminnej (podłączenie do sieci gazowej m.in. kotłowni w Szkole Podstawowej, piekarni, kotłowni osiedlowej), wsi Brudzawki i wsi Osieczek.

Łącznie w I etapie zostanie wybudowana sieć gazowa średniego ciśnienia o długości 10250 m dla ca 833 odbiorców. Aby zrealizować program należy wybudować następujące gazociągi:

De 250 mm	L = 300m;
De 225 mm	L = 1110 m;
De 180 mm	L = 570 m;
De 160 mm	L = 650 m.

W II etapie przewiduje się budowę gazociągów średniego ciśnienia na terenie pozostałych wsi tj. Łopatki, Zaskocz,

Szczuplinki, Blizienko i Blizno.

Łącznie w II etapie zostanie wybudowana sieć gazowa o długości 17340 mb dla ca 391 odbiorców.

Należy wybudować następujące gazociągi:

De 125 mm	L = 4000 m;
De 110 mm	L = 4050 m;
De 90 mm	L = 2470 m;
De 63 mm	L = 6820 m.

Założone wskaźniki techniczne zamierzenia:

Wyszczególnienie	Łączna dl. sieci rozdzielczej (mb)	Długość sieci na 1 odbiorcę mb/odbiorcę	Długość sieci na 1 mieszkańca zaopatr. w gaz mb/MZG
gm. Książki	27590 (bez przyłącza) 42680 z przyłączami	22,5 (bez przyłącza) 34,9 (z przyłączem)	5,9 (bez przyłącza) 9,1 (z przyłączem)

Aktualnie na terenie gminy Książki użytkowany jest wyłącznie gaz ciekły w butlach i taki stan będzie utrzymany do 2001 roku (inne jak wyżej).

2.6.9. Ciepłownictwo

Lp.	Lokalizacja kotłowni	Moc kotłowni kW	Kubatura obiektów m ³
	Książki:		
1.	-Szkoła podstawowa (obsługuje szkołę , GOK, 2- bloki mieszkalne z - Domem Nauczyciela)	1500	
2.	-Gminny Ośrodek Zdrowia	91	
3.	-Budynek Urzędu Gminy.	84	
4.	-Piekarnia	200	
5.	-Biurowiec GS		900
6.	-Pawilon Handlowy GS		3100
7.	-Bank Spółdzielczy		600
8.	-Urząd Pocztowy		220
9.	-Restauracja		2200
10.	-Kościół		3800
11.	-Bud. Socjalno –Warsztatowy po SKR		2866
12.	-Dom Pomocy Społecznej		1300
13.	-Kotłownia osiedlowa (po PGR) 3200	3200	

2.6.10. Telekomunikacja

Telekomunikacja – uwarunkowania i trendy ogólne.

W ostatnich latach sektor przemysłu informacyjnego i komunikacyjnego charakteryzuje się bardzo szybkim tempem rozwoju sięgającym 7 - 8%. Przemysł usług informacyjnych będzie na progu XXI wieku siłą napędową rozwoju gospodarczego.

Cyfrowe sieci informacyjne staną się infrastrukturą o podstawowym znaczeniu. Już dzisiaj proces rozwoju i coraz szersze możliwości zastosowania nowych technik informacyjno - komunikacyjnych niosą za sobą duży potencjał tworzenia nowych wartości, poprawy standardów życia i jakości usług. Powstanie społeczeństwa informacyjnego jest uwarunkowane stworzeniem globalnej infrastruktury informacyjnej - szerokopasmowych sieci pozwalających na transport informacji, dostęp do baz danych, wymianę informacji i oferujących usługi handlowe.

Zatem głównym zadaniem w tej dziedzinie jest zbliżenie funkcjonowania sektora telekomunikacyjnego do warunków sformułowanych obecnie w wielu krajach rozwiniętych w zakresie programów budowy globalnego społeczeństwa informacyjnego.

Podstawowym kierunkiem rozwoju winno być stworzenie warunków technicznych umożliwiających niwelowanie różnic w dostępie do sieci telekomunikacyjnej między dużymi ośrodkami a obszarami wiejskimi, gdyż na terenie województwa są miejscowości całkowicie pozbawione łączności. Natomiast w wielu miejscowościach warunki techniczne umożliwiają podłączenie dalszych abonentów natomiast przrost liczby telefonów zależy wyłącznie od zamożności abonentów.

Pożądanym kierunkiem rozwoju usług telekomunikacyjnych na najbliższe lata jest możliwie szerokie zastosowanie central cyfrowych i budowa sieci telefonicznej opartej o światłowody gdyż umożliwia to korzystanie z dużego wachlarza nowoczesnych usług telekomunikacyjnych aktualnie oferowanych przez operatorów sieci .

Nowoczesne rozwiązania umożliwią zapoczątkowany już rozwój sieci ISDN, która w pełni zaspokaja potrzeby użytkowników telefonów i jednocześnie komputerów. Transmisja w sieci ISDN umożliwia szybkie i bezbłędne przesyłanie danych komputerowych. Poza tym w tej sieci istnieje możliwość realizowania połączeń wideotelefonicznych i szybkiego dostępu do internetu.

W ramach nowoczesnych usług telekomunikacyjnych można korzystać również z Usług Sieci Inteligentnej, Poczty Głosowej, Sieci Polpak-T, POLKOM 400 jak też z Systemu Łączności Satelitarnej VSAT.

W celu zapewnienia szerokiej dostępności do nowoczesnych usług telekomunikacyjnych niezbędna jest dalsza rozbudowa i modernizacja z zastosowaniem techniki cyfrowej.

Na terenie kraju a tym samym i regionu funkcjonują nowoczesne sieci światłowodowe eksploatowane przez PKP i energetykę, które mogą jednocześnie pracować jako sieci międzymiastowe, co uzależnione jest od umów zawieranych między użytkownikami a operatorami sieci telekomunikacyjnych. W celu zapewnienia dynamicznego rozwoju systemów informatyczno komunikacyjnych niezbędne jest tworzenie zrównoważonego, konkurencyjnego rynku usług telekomunikacyjnych.

Telekomunikacja

Gmina	Placówki pocztowe i usług telekomunikacyjne		Abonenci telefonii przewodowej	
	W liczbach bezwzględnych	Ludność na placówkę	W liczbach bezwzględnych	Na 1000 ludności
Książki	2	2255	377	83.6

Telekomunikacja województwa kujawsko – pomorskiego.

Stan telefoniczacji w województwie kujawsko-pomorskim w ostatnim okresie uległ znacznej poprawie, co pozwoliło osiągnąć 8 miejsce w kraju pod względem ilości telefonów przypadających na 1000 mieszkańców (wskaźnik 184,9 przy średniej

krajowej 194,2 telefony/1000 mieszkańców). Najwyższy poziom reprezentuje województwo mazowieckie ze wskaźnikiem 262,4; natomiast najniższy wskaźnik 156,9 występuje w województwie świętokrzyskim.

Na terenie naszego województwa istnieją duże dysproporcje między miastem a wsią, ale jest to zjawisko zachodzące na obszarze całego kraju. Miasta: Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń i Włocławek osiągnęły poziom od 250-300 telefonów na 1000 mieszkańców, natomiast są w województwie gminy wiejskie, gdzie ten wskaźnik wynosi około 10 telefonów na 1000 mieszkańców (przy średniej dla wsi ok. 100/1000 mieszkańców). Rozpiętość w powiatach zróżnicowana dzięki udziałowi poszczególnych miast powiatowych. Najkorzystniejsza sytuacja jest w powiecie Sepólno Krajeńskie (163,8), natomiast najmniej telefonów było w powiecie grudziądzkim (66,9). Jednak obserwowane tendencje rozwoju wskazują na duży postęp w tej dziedzinie, dotyczący również rozwoju sieci telekomunikacyjnych na terenach wiejskich.

W obrębie województwa kujawsko-pomorskiego działalność w dziedzinie telekomunikacji prowadzi: Telekomunikacja Polska S.A., NETIA-Telkom S.A. oraz Regionalne Sieci Telekomunikacyjne ELNET.

Równolegle rozwija się bardzo intensywnie telefonnia komórkowa Era GSM i Plus GSM, która z wyjątkiem niewielkich obszarów na wschodzie województwa swoim zasięgiem obejmuje cały obszar. Poza tym cały teren pokrywa sieć analogowa Centertela, która jako „przestarzała” technicznie zastępowana jest siecią cyfrową IDEA Centertel. Aktualnie jej zasięg ograniczony jest do obszarów miast i ich okolic.

Telekomunikacja w gminie.

Przez teren gminy przechodzą napowietrzne linie telekomunikacyjne, będące własnością Woj. Urzędu Telekomunikacyjnego w Toruniu. Eksploatacja powyższych linii jest w gestii Urzędu Telekomunikacji w Wąbrzeźnie.

2.6.11. Radiolinie

Przez teren gminy w kierunku wschód – zachód wyznaczono trasę projektowanej radiolinii, do Trzeciewa. W pasie w/w radiolinii obowiązywać będzie zakaz wznoszenia obiektów i urządzeń, które mogłyby zakłócić w przyszłości pracę urządzeń radiowych, m. in. obowiązuje zabudowa niska. Szczegółowe dane w tej sprawie w PT.

2.7. Uwarunkowania rozwoju funkcji gospodarczych

2.7.1. Rolnictwo

Ważniejsze uwarunkowania, sposoby zagospodarowania i wykorzystania gruntów gminy Książki:

- Warunki naturalne do rozwoju rolnictwa w gminie są korzystne. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg I.U.N.G. u wynosi 76,9 pkt przy średniej wojewódzkiej 66,4 pkt.
- Udział gleb dobrych (klasy I – IV b) jest wysoki i wynosi 87,4%, przy średniej wojewódzkiej 56%. Grunty rolne szczególnie chronione (klas I – III b) stanowią 33,8 %. Grunty rolne o niskich klasach bonitacyjnych (V – VI Rz) i dużych spadkach występują na 8 % powierzchni gminy. Wymienione wyżej grunty z uwagi na niską rolniczą wartość preferuje się do zalesienia i zadrzewień.
- Grunty rolne o zróżnicowanej rzeźbie terenu i wyższej bonitacji gleb (klasy IV – tej) proponuje się pod rozwój sadownictwa i upraw wieloletnich trwałych – zapobieganie erozji glebowej.
- Zróżnicowany rozkład opadów atmosferycznych, których niedobory występują w północno – wschodniej części gminy (obszar typowo rolniczy) oraz jednostronnie wykonane melioracje – drenowanie i brak lasów, prowadzi do deficytu wilgoci w glebie w okresie wegetacji roślin uprawnych.
- Powierzchnia użytków rolnych przypadających na 1 ciągnik w ha: 11,8.
- **Aby zrównoważyć bilans wilgotności gleb należy:**
- Na obszarach rolniczych o niskim wskaźniku lesistości wprowadzać trwałą szatę roślinną (sady, zadrzewienia śródpolne i przydrożne) szczególnie na obszarach zagrożonych erozją gleb.
- Objąć ochroną kompleksy łąkowo – bagienne, przed drenowaniem (korytarze ekologiczne).
- Wysoki wskaźnik lesistości – 43% obejmuje południową część gminy. Kompleks leśny jest pod Zarządem Lasów Państwowych w Toruniu Nadleśnictwo Dobrzejewice. Grunty rolne położone w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksu leśnego rolniczo słabe preferuje się do zalesień. Tereny takie znajdują się w sołectwach: Kiełpiny, Pokrzywno, Skwirynowo, Zimny Źródło, Czernikowo.
- W strukturze władania gruntów rolnych dominującym jest sektor gospodarki indywidualnej. Charakteryzuje się dużym rozproszeniem i rozdrobnieniem gospodarstw (średnia wielkość gospodarstwa indywidualnego wynosi 11,2 ha w tym użytków rolnych 10,5 ha). Przyjmuje się, że struktura władania nie ulegnie zmianie a przemiany zachodzące podlegać będą na powiększeniu średniej wielkości gospodarstwa.
- **Aby zwiększyć intensywność produkcji rolnej należy:**
- objąć bezwzględnie ochroną grunty rolne o wysokiej wartości rolniczej przed innym użytkowaniem niż rolnicze.
- Dążyć do pełnego wykorzystania gleb dobrych poprzez odpowiedni dobór roślin o dużych wymaganiach glebowych.
- W całej gminie preferuje się rozwój rolnictwa zintegrowanego polegającego na ograniczeniu nawożenia mineralnego i środków ochrony roślin a preferowaniu form ekologicznych (np. nawożenie organiczne itp.).
- Obszary o dużych spadkach, zagrożone (erozją) gleby występujące na krąwędziach erozyjnych preferować do rozwoju upraw trwałych (zadrzewienia - sady, plantacje wieloletnie).
- Grunty o niskiej wartości rolniczej preferować do zalesień.
- Dostosować chów zwierząt inwentarskich do bazy paszowej i warunków przyrodniczych.
- Przy formach przemysłowych wprowadzić zakaz gnojowicowania pól uprawnych oraz trwałych użytków zielonych. Prowadzić system ściółkowy.

W zakresie obsługi rolnictwa należy dążyć do:

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

*nie
celowy
gminny
Książki*

- Zaopatrzenie rolnictwa w podstawowe środki do produkcji rolnej,
- Pełnej opieki weterynaryjnej nad zwierzętami inwentarskimi.
- Wspomagać powstanie i prowadzenie usług specjalistycznych w zakresie: chemizacji, remontów kapitalnych maszyn i urządzeń rolniczych.

Zagospodarowanie surowców rolniczych winno się odbywać w bezpośrednich rejonach produkcji z dostosowanym dobrym przetwórstwem rolno – spożywczym (zagospodarowanie surowców rolniczych w miejscu, szczególnie tych – nie nadających się do długiego transportu – np. mleko, owoce miękkie itp. np. Wytwórnia Koncentratów Spożywczych „ZASKOCZ” - przewidziana do rozbudowy).

Ustalenia dla wyodrębnionych obszarów rolniczo - funkcjonalnych

Obszary intensywnej produkcji rolnej, które zostały wyodrębnione specjalnym oznaczeniem na rysunku studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (patrz schemat kompleksów glebowych). Ogólna powierzchnia tych obszarów wynosi 5979 ha, co stanowi 90,7 % ogólnej powierzchni gruntów ornych. Główną funkcją tych obszarów jest i pozostanie specjalistyczna produkcja rolna (uprawa roślin o wysokich wymaganiach glebowych). Kierunek produkcji powinien wynikać z uwarunkowań przyrodniczych i ekonomicznych oraz pełnego zagospodarowania surowców przez dobry przemysł rolno – spożywczy.

Ustalenia dla potrzeb planowania miejscowego:

- Wprowadzić bezwzględna ochronę gruntów rolnych z uwagi na wysoką wartość rolniczą.
- Wykazać wszelkiego rodzaju realizację inwestycji a nawet lokalizację nowej zabudowy siedliskowej *poza obszarami wyznaczonymi planami miejscowymi zagospodarowania przestrzennego. należy dopuścić*
- Zakaz lokalizacji ferm przemysłowych bezściolowych i nawożenia gnojowica. *nie tylko maźleńskie*
- Wprowadzenie powszechne zadrzewień przydrożnych i wzdłuż cieków wodnych.
- Wykonanie melioracji polegającej na regulacji stosunków wodnych (a więc i nawodnień) a nie wyłącznie na osuszaniu terenu.
- Podnoszenie żyzności gleb poprzez nawożenie organiczne i właściwe zabiegi agrotechniczne.
- Rozwój produkcji rolnej – ekologicznej, dostosowanej do warunków przyrodniczych i o ograniczonej chemizacji.
- Wprowadzenie zadrzewień śródpolnych i w korytarzach ekologicznych, w tym szczególnie na obszarach zagrożonych erozją gleb.

Obszary niskiej intensywności produkcji rolnej (ca 3,2 % pow. gminy).

Z dopuszczeniem innych form użytkowania, poza obszarami ekologicznymi. Występują na obszarze całej gminy. Kierunek produkcji rolnej winien wynikać z uwarunkowań przyrodniczych.

2.7.2. Przemysł, drobna wytwórczość i rzemiosło

Gmina Książki jest gminą o dominującej funkcji rolniczej gdzie produkcja przemysłowa stanowi margines i jest funkcją uzupełniającą. Wg stanu na 1999 r. na terenie gminy znajdują się następujące obiekty i zakłady:

- a) Przemysł, drobna wytwórczość, usługi (inne)
- Zakłady Budowlane - 15 zakładów (budownictwo ogólne i wykończeniówka),
 - Zakład Przetwórstwa i Koncentratów Spożywczych „Zaskocz”,
 - Zakład – tartaki – szt. 2.,
 - Zakłady Ślusarskie – 3 szt.,
 - Zakłady Transportowe – 12 szt.,
 - Zakład Usług Melioracyjnych – szt. 1.,
 - Restauracja i usługi gastronomiczne – 1 szt.,
 - Usługi RTV – 1 szt.,
 - Usługi Leśne – 1 szt.,
 - Produkcja Materiałowa dla Leśnictwa – szt. 1.,
 - Zakłady Mechaniczne – 5 szt.,
 - Usługi Produkcyjne dla rolnictwa – 3 szt.,
 - Ubojnia żywca – 1 szt.,
 - Lecznica Wet. – 1 szt.,

Oceniając poziom i stopień nasycenia obiektami przemysłowymi należy stwierdzić brak należycie rozwiniętego przemysłu rolno – spożywczego, który miałby doskonale zaplecze surowcowe na terenie gminy Książki.

Placówki handlowe różnych branż: art. przemysłowe – 12 szt., art. spożywcze: 18 szt., oraz handel obwoźny: 20 szt.

3. Kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy

3.1. Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r. określa uwarunkowania, które mają wpływ na politykę przestrzenną gminy. Są to:

- występowanie obiektów i terenów chronionych,
- stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia.

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. 00-08-07.

- ponadlokalne powiązania przyrodniczo – ekologiczne.

Najważniejszym założeniem polityki rozwoju przestrzennego gminy jest priorytetowe traktowanie funkcjonowania środowiska przyrodniczego – jako podstawy zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy. Zatem nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego gminy jest ochrona wartości przyrodniczych oraz dążenie do przywrócenia równowagi ekologicznej a więc kształtowanie optymalnej struktury użytkowania terenów i ładu przestrzennego gminy.

Z przeprowadzonej oceny istniejących uwarunkowań przyrodniczych wynikają następujące podstawowe kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

- zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych.
- ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- ekologizacja przestrzeni osadniczej.

Zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych odnosi się przede wszystkim do korytarzy i ciągów ekologicznych, w obrębie których następują najważniejsze powiązania przyrodnicze. Głównym korytarzem ekologicznym jest pasmo Kanału Sicińskiego. Ciąg ekologiczny stanowią doliny jezior Szenwaldzkiego, Wielkiego, Bliżno wraz z mniejszymi dolinkami połączonymi ciekami i kanałami. Poza elementami liniowymi ważną rolę w tym systemie odgrywają tzw. punkty ekologiczne, które stanowią drobne, wyizolowane, ale względnie cenne ekologicznie powierzchnie. Na terenie gminy są to stosunkowo liczne obniżenia wysoczyznowe (łączna powierzchnia wód powierzchniowych na obszarze gminy wynosi 201 ha), niewielkie fragmenty łąsne itp.. Poprzez system korytarzy i ciągów ekologicznych teren gminy powiązany jest przyrodniczo z terenami otaczającymi.

- Ochrona i kształtowanie systemu obszarów chronionych gminy wymagają podjęcia następujących działań:
- respektowania przepisów odnoszących się do sposobu użytkowania istniejących terenów i obiektów chronionych,
- wprowadzenie do rejestru nowych użytków ekologicznych (proponowanych w niniejszym studium) oraz objęcie ochroną szczególnie cennych zespołów roślinnych (np. drzewostanów w założeniach parkowych),
- eliminacja istniejących źródeł zagrożeń czystości wód powierzchniowych i podziemnych w celu doprowadzenia czystości wód powierzchniowych przynajmniej do II klasy czystości. Wymaga to: odprowadzenia większości ścieków komunalnych do systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, wprowadzenia zakazu likwidacji rowów melioracyjnych, bieżącej konserwacji (oczyszczania brzegów, zapewnienia drożności) rowów melioracyjnych, wprowadzenia doleśień głównie lasami mieszanymi o bogatym podszycie łąsnym pozwalającym na magazynowanie większej ilości wody, wprowadzenia zadrzewień o płytkim i rozległym systemie korzeniowym, co powoduje powstanie barier biogeochemicznych.
- pielęgnacji istniejących elementów zieleni oraz wprowadzenie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew i krzewów) – spełniających także rolę wiatrochronną – usytuowanych równoległe do osi korytarzy i ciągów ekologicznych oraz wokół obniżen wysoczyznowych tzw. „oczek wodnych”.
- eliminacja istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska) ograniczających swobodę migrację zwierząt np. budowa odpowiedniej szerokości przepustów na ciekach (mostki), drogach, liniach kolejowych; w przypadku lokalizacji większych obiektów kubaturowych sytuowanie ich wzdłuż osi korytarzy i ciągów ekologicznych.

Ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymaga podjęcia następujących działań:

- prowadzenie zabiegów przeciwozyznych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną) przede wszystkim przez wprowadzeniem zadrzewień śródpolnych.
- wprowadzenie zalesień na gruntach ornych klas V i VI oraz nieużytkach (piaski lotne, nieczynne wyrobiska i wysypiska), które docelowo powiększać powinny istniejący system ciągów ekologicznych pn. w postaci zadrzewień śródpolnych.
- wprowadzenie zadrzewień pełniących ważną funkcję w ochronie ekosystemów rolnych. Są to zadrzewienia przydrożne, przywodne, pasmowe, kępowe. Modyfikują one mikroklimat przyległych pól, zmieniają bilans cieplny i wodny krajobrazu, ograniczają migrację związków chemicznych na drodze erozji wodnej i wietrznej, ograniczają zanieczyszczenia wód gruntowych. Ze względu na duże znaczenie zieleni dla funkcjonowania systemu krajobrazu wiejskiego wskazane jest opracowanie kompleksowego programu zalesień, zadrzewień i zakrzewień o znaczeniu ekologicznym.
- wprowadzenie użytków zielonych na gruntach ornych kompleksu 9 zbożowo – pastewnego słabego z glebami murszastymi i czarnymi ziemiami oraz na gruntach kompleksu 14 gleb ornych przeznaczonych pod użytki zielone. Grunty te ze względu na możliwości silnych nawodnień są predysponowane do zmian na użytki zielone.
- wprowadzenie sadów i ogrodów: ze względu na korzystne uwarunkowania glebowe na terenie gminy istnieją predyspozycje do rozwoju funkcji sadowniczo – ogrodniczej szczególnie w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz funkcji warzywniczych (ogrody działkowe).

Ekologizacja przestrzeni osadniczej ma przede wszystkim na celu podniesienie standardu życia mieszkańców wsi. Osiągnąć to można przez następujące działania:

- eliminacja źródeł zagrożeń środowiska znajdujących się na terenach osadniczych: np. wprowadzenie ekologicznych źródeł energii (gazyfikacja) eliminujących zanieczyszczenie powietrza.
- kanalizacja wszystkich terenów osadniczych o zwartej zabudowie.
- budowa kontenerowych oczyszczalni ścieków w rozproszonych gospodarstwach rolnych.

- wzbogacenie krajobrazu osadniczego zielenią (parki, zieleni izolacyjna), zwiększenie udziału powierzchni terenów zielonych (parki, ogrody przyzagrodowe, sady),
- ochrona i pielęgnacja istniejących parków wiejskich, cmentarzy, zadrzewień itp..

Ocena warunków fizjograficznych pozwoliła na określenie strategicznych kierunków rozwoju jednostek osadniczych gminy.

Z elementów, które będą negatywnie oddziaływać na środowisko wymienić należy:

- wzrost ruchu pojazdów samochodowych na drogach,

Dażąc do zminimalizowania negatywnego wpływu w/w elementów na środowisko należy wprowadzić system odpowiednich zabezpieczeń. Powinny to być: ekrany akustyczne, zalesienia o charakterze powierzchniowym i szpalerowym.

Bardzo ważną rolę dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy będą odgrywać projektowane tereny leśne (wg granicy rolno-leśnej gminy).

Z koniecznych do podjęcia działań ekologicznych na terenie gminy należy ponadto:

- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- wprowadzenie racjonalnej gospodarki na terenie wysypiska nieczystości stałych (w Dębowej Łące) zgodnie z dokumentacją obiektu oraz utworzenie strefy zieleni ochronnej w sąsiedztwie wysypiska.

3.2. Kierunki ochrony i kształtowania środowiska kulturowego

3.2.1. Stanowiska archeologiczne

Należą do stanowisk nieeksploatowanych w terenie, gdzie ingerencja w substancję stanowiska jest możliwa pod warunkiem przeprowadzenia archeologicznych badań wykopaliskowych, wyprzedzających realizację inwestycji. Ponadto wszystkie prowadzone na terenie gminy działania inwestycyjne, związane z koniecznością wykonania prac ziemnych, muszą być uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem ds. Zabytków Archeologicznych.

3.2.2. Wsie o zachowanym układzie i zabudowie o wartościach kulturowych

Ochronie podlegają elementy historycznej struktury przestrzennej: układ przestrzenny, zabudowa o cechach tradycyjnych, budowle sakralne, tereny cmentarzy oraz charakterystyczne elementy naturalnego krajobrazu, tworząc z w/w kompozycje architektoniczno – krajobrazową. Dla wsi, w których przewidziana jest budowa obiektów lub zespołów obiektów budowlanych należy opracować plan zagospodarowania przestrzennego terenu w celu zapewnienia właściwej integracji przestrzennej i funkcjonalnej projektowanych i istniejących, o wartości kulturowej, elementów zagospodarowania.

Nowe obiekty budowlane i związane z nimi urządzenia winny być zaprojektowane w formach architektonicznych dostosowanych do krajobrazu i otaczającej zabudowy, a projekty uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (WKZ).

3.2.3. Zespoły pałacowo – parkowe

Podlegają ochronie jako kompleksy o wartości zabytkowej, a parki także przyrodniczej i ekologicznej, oraz dużych walorach krajobrazowych. Ochroną objęte są wszystkie elementy historycznej struktury przestrzennej tj. pałac lub dwór, park, zespół zabudowań gospodarczych, zespół czworaków oraz pozostałe obiekty i elementy zagospodarowania terenu, jak rzadcówki, tereny dawnych sadów, układu dróg, ogrodzenia i bramy.

W procesie przekształceń własnościowych należy przestrzegać zasady integralności zabytkowych założeń dworsko i pałacowo – parkowych z kompleksem rolnym, tzn. gruntami, budynkami i urządzeniami związanymi z produkcją rolną.

Obowiązuje zakaz parcelacji bądź innego dzielenia parków, a w przypadku występowania różnych użytkowników – dążenie do scalania i ustanawiania jednego zarządcy. Niedopuszczalne jest lokalizowanie na ich terenie budynków, prowadzenie infrastruktury technicznej (urządzeń i sieci wodociagowych lub kanalizacyjnych, energetycznych zarówno podziemnych, jak i napowietrznych, składowisk odpadów itp), niwelacje ziemne bądź zmiana warunków środowiska np. melioracje.

Zlokalizowane na terenach parków budynki, budowle lub urządzenia, kolidujące z funkcją parku, należy przewidzieć do likwidacji. Zmiany własnościowe terenów i obiektów, zmiany użytkowania, adaptacje, remonty i modernizacje budynków wchodzących w skład zespołu tj. pałacu lub dworu, oficyny, zabudowań gospodarczych i czworaków wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (WKZ), a rewaloryzacja parku może być wykonana jedynie w oparciu o specjalistyczną dokumentację, akceptowaną przez WKZ.

Prace porządkowe i pielęgnacyjne oraz wycinkę drzew w parkach w otoczeniu obiektów zabytkowych należy bezwzględnie uzgadniać z WKZ.

3.2.4. Obiekty sakralne

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu, 00-08-07.

Kościóły i kaplice oraz cmentarze wszystkich wspólnot wyznaniowych, czynne i zamknięte – jako obiekty o wybitnej wartości zabytkowej i walorach krajobrazowych, jako dominanty architektoniczne a cmentarze jako miejsca pamięci i pomniki historii – podlegają bezwzględnej ochronie. Wszelkie poczynania w obrębie i sąsiedztwie tych obiektów muszą być uzgodnione z WKZ. Bez zezwolenia WKZ nie wolno obiektu zabytkowego przerabiać, odnawiać, rekonstruować, konserwować, zabudowywać, odbudowywać, zdobić, uzupełniać ani dokonywać żadnych innych zmian. Na terenie cmentarzy, obowiązuje zakaz wycinania drzew, usuwania nagrobków pochodzących sprzed 1945 roku, rozbiórki ogrodzeń muryowanych oraz remontów wszelkich obiektów sakralnych bez uzgodnienia z WKZ.

Cmentarze nieczynne muszą być chronione przed dewastacją oraz porządkowane i pielęgnowane (drzewostan) w oparciu o wytyczne WKZ. Szczególną opieką należy otoczyć nieczynne cmentarze mniejszości narodowych i wyznaniowych, których społeczności nie występują obecnie w Polsce oraz cmentarze wojenne.

3.2.5. Obiekty techniki i kultury materialnej

Są to obiekty przemysłowe, jak: młyny, gorzelnie, młeczarnie, kuźnie, obiekty kolejnictwa tj. zespoły budynków i budowli stacji kolejowych oraz strażnice drogowe – podlegają ochronie. Winny być zachowane w dobrym stanie przez właścicieli lub użytkowników a wszelkie remonty, adaptacje i modernizacje muszą być uzgodnione z WKZ.

3.2.6. Obiekty architektury i budownictwa

Kościóły i kaplice, pałace i dwory, plebanie, budynki szkolne, poczty i inne wymienione w wykazie podlegają ochronie. Winny być utrzymywane w dobrym stanie a wszelkie zmiany użytkowania powodujące konieczność przystosowania do nowej funkcji, modernizacje i remonty wymagają uzgodnienia z WKZ. Powyższe dotyczy również budynków gospodarczych w zespołach dworskich oraz towarzyszących szkołom, pocztom itp.. Ochronie podlega również starodrzew rosnący w sąsiedztwie obiektów o wartości kulturowej – obowiązuje zakaz wycinki bez uzyskania zgody WKZ.

Zabudowa mieszkalna, drewniana i murowana o cechach tradycyjnych charakterystycznych dla miejsca i regionu winna być zachowana i stanowić inspirację do kształtowania nowej zabudowy. Dopuszcza się wymianę zabudowy, której stan techniczny zagraża bezpieczeństwu ludzi i mienia z warunkiem uprzedniego uzyskania opinii WKZ.

Przy odtwarzaniu zabudowy należy kierować się zasadą, że nowy budynek powinien usytuowaniem, gabarytem, kształtem i pokryciem dachu nawiązywać do poprzedniego. W lokalizacji nowej zabudowy należy uwzględnić sąsiedztwo obiektów o wartości kulturowej – nowe budynki nie mogą być sytuowane w sposób degradujący istniejącą, tradycyjną zabudowę a ich forma architektoniczna winna być dostosowana do otaczającej zabudowy i krajobrazu.

3.3. Funkcje gminy

Ustala się następujące funkcje gminy:

- Funkcja podstawowa: rolnicza** – w oparciu o optymalne wykorzystanie walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy.
- Funkcja uzupełniająca: usługowa** – zaspokojenie podstawowych potrzeb ludności i rolnictwa.
- Funkcja dodatkowa: działalność gospodarcza.**
- Funkcja dodatkowa: turystyczna i wypoczynkowa** – przy ścisłej ochronie walorów przyrodniczych

3.3.1. Hierarchia sieci osadniczej gminy

Na terenie gminy wykształciła się następująca hierarchia sieci osadniczej:

- lokalny ośrodek gminny: .
- ośrodki wspomagające ośrodek gminny, wsie podstawowe : OSIECZEK, ŁOPATKI
- wsie elementarne :

Blizienko

Wies sołecka, ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna.

Blizno

Wies sołecka, ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna.

Brudzawki

Wies sołecka, ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna.

Zaskocz

Wies sołecka, ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna.

Szczuplinki

Wies sołecka, ośrodek usług elementarnych. Funkcja produkcyjna.

Pod względem administracyjnym obszar gminy podzielony jest na 8 sołectw, na których terenie znajduje się 9 miejscowości.

3.3.2. Warianty rozwoju ludności

Analiza dotychczasowych zjawisk demograficznych oraz zakładane perspektywy rozwojowe gminy dają podstawę do następujących hipotez wzrostu ludności gminy:

Wariant I – umiarkowany (średni przyrost ludności 30 osób rocznie)

Lata	2000 r.	2005 r.	2010 r.	2020 r.	2030 r.
Ludność	4516	4650	4800	5100	5400

Wariant II – dynamiczny (średni przyrost ludności 50 osób rocznie)

Lata	2000 r.	2005 r.	2010 r.	2020 r.	2030 r.
Ludność	4516	4750	4900	5300	5750

Przyrost ludności w wariantcie II dynamicznym przyjęto w oparciu o założenie znacznego ożywienia gospodarczego gminy we wszystkich sektorach i że przyrost ten będzie następował głównie w strefie podmiejskiej miasta Wąbrzeźna.

Dotychczasowej aktywności zawodowej w gminie sprzyjała dostateczna ilość miejsc pracy oraz możliwości codziennych dojazdów do pracy w Toruniu. Istniejąca struktura zatrudnienia w związku z przewidywanym rozwojem gminy będzie ulegała przekształceniom w kierunku zwiększenia zatrudnienia w sektorze usługowym, przetwórstwie rolno – spożywczym, rzemiośle i turystyce.

Na podstawie w/w uwarunkowań demograficznych i gospodarczych korzystnych dla gminy zakłada się, że stopa bezrobocia będzie utrzymywać się na poziomie średniej wojewódzkiej.

3.3.3. Struktura funkcjonalno – przestrzenna

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną gminy można rozpatrywać w biotechnicznym podziale terenu na strefy krajobrazowe:

A – krajobraz „naturalny”,

B – krajobraz rolniczy,

C – krajobraz zurbanizowany.

W/w strefy charakteryzują się zróżnicowanymi cechami naturalnymi, elementami zagospodarowania przestrzennego, funkcjami oraz wyposażeniem technicznym.

A – Strefa krajobrazu „naturalnego” :

Strefa ta pokrywa się z obszarami chronionego krajobrazu położonymi w południowej i północno – wschodniej części gminy i zajmuje około 23,4 % powierzchni gminy i obejmuje kompleksy przyrodniczo – krajobrazowe i ekosystemy takie jak: parki podworskie, pomniki przyrody, lasy, użytki ekologiczne i wody. Są to tereny w najwyższym stopniu predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno – wypoczynkowych, głównie w formie wypoczynku świątecznego. Lasy położone na południu przy granicy gminy pełnią funkcję lasów ochronnych wokół m. Wąbrzeźna – lasy w odległości do 10 km od granic miasta. W okolicach Ciemaniaja (L. Dębowa Łąka) wyznaczone zostały lasy ograniczonego wypoczynku w obrębie których znajduje się Osieczek. Lasy położone w północno – zachodniej części gminy w rejonie jez. Lopatki Polskie wykorzystywane są w celach turystyczno – wypoczynkowych. Wokół jezior w odległości 200 m od brzegów wyznaczona winna być strefa czysty. Są to w przeważającej części grunty gminne. W strefie krajobrazu „naturalnego” oprócz działań na rzecz ochrony istniejących zasobów przyrodniczych niezbędne są działania wzbogacające krajobraz m. in. sukcesywne powiększanie terenów zalesionych głównie w rejonie jezior (gleby V klasy).

Które pełnić będą dodatkowo funkcje zieleni izolacyjnej chroniącej tereny wypoczynkowe przed skutkami negatywnego oddziaływania transportu samochodowego.

B – Strefa krajobrazu rolniczego – stanowi podstawowy element struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy. Obejmuje ona (według Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995 r.) – grunty orne, sady, łąki, pastwiska, stawy i zbiorniki wodne, parki wiejskie, zadrzewienia śródpolne, urządzenia melioracyjne, drogi dojazdowe do gruntów itp., co stanowi około 70 % powierzchni gminy.

Strefa ta charakteryzuje się rozległymi obszarami użytków rolnych (7613 ha, 88,2 %) o bonitacji gleb ze zdecydowaną przewagą gruntów klas IIIb – 12,2 % i IVa – 29,2% małą ilością zadrzewień i zakrzewień oraz wód powierzchniowych. Zróżnicowanie wysokościowe terenu, minimalna lesistość decydują o małym urozmaiceniu krajobrazu a jednocześnie stwarza to mniej dogodne warunki do intensyfikacji funkcji rolniczej.

Wysokotowarowe rolnictwo w odniesieniu do ułomnej struktury agrosystemu powoduje naruszenie równowagi biologicznej przez:

- postępujące osuszanie i stepowanie krajobrazu.
- zmianę warunków klimatycznych.
- nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych.
- stopniowe zanikanie fauny (ssaków, owadów, ptaków i płazów) na terenie gminy.

W celu prawidłowego działania ekosystemu i eliminowania zjawisk negatywnych należy dążyć do kompleksowego przekształcenia krajobrazu rolniczego przez stopniowe wprowadzenie mozaikowej struktury wzbogacającej i zwiększając systemy zbiorników wodnych (program małej retencji) oraz zalesienie, zadrzewienie, zakrzewienia śródpolne, wzdłuż dróg i cieków wodnych.

C - Strefa krajobrazu zurbanizowanego – obejmuje ona około 10 % powierzchni gminy. W skład jej wchodzi tereny zainwestowane związane z funkcjami rozwojowymi jednostek osadniczych:

- mieszkalnictwo;
- usługi;
- sfera produkcyjna;
- komunikacja i infrastruktura techniczna.

Gęstość zaludnienia gminy obecnie 52 osób / km² potwierdza dominującą funkcję rolniczą gminy.

Istniejący krajobraz zurbanizowany gminy powstał w wyniku historycznego nawarstwienia się różnych form osadnictwa rolniczego. Pozostałości dawnego osadnictwa gminy są zachowane.

Na krajobraz zurbanizowany gminy na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci lat szczególnie wpływ miały:

- rozwój sektora państwowego w rolnictwie, czego efektem były nowe elementy przestrzenne dużych ferm hodowlanych i zabudowy wielorodzinnej blokowej, obecnie oceniany negatywnie stanowiący „dysonans” w dotychczasowym rozwoju wsi,
- rozwój różnorodnej działalności gospodarczej, na bazie aktualnych przekształceń ustrojowych w warunkach gospodarki rynkowej,
- rozwój rolnictwa indywidualnego, w którym struktura wielkości gospodarstw rolnych decydowała o charakterze i zabudowie wsi.

Charakterystycznymi wsiami w gminie, które zachowały swój historyczny układ przestrzenny są Lopatki, Osieczek, Blizienko, Zaskocz.

Na szczególną uwagę zasługuje wieś Książki, która od pierwotnego folwarku awansowała do funkcji dynamicznie rozwijającego się ośrodka gminnego.

3.4. Zakładane docelowe standardy obsługi mieszkańców gminy.

3.4.1. Rozwój mieszkalnictwa (w prognozie na 2010 rok)

Zakładając, że obserwowane w ostatnich latach trendy w budownictwie mieszkaniowym w gminie Książki nie ulegną zmianom możemy się spodziewać niewielkiego przyrostu zasobów mieszkaniowych. W oparciu o wydane dotychczas decyzje na budowę oraz analizę chłonności terenów przeznaczonych w projektach planów miejscowych pod zabudowę określono trendy oraz szacunkową liczbę mieszkańców jaka może zasiedlić nowe budynki.

W gminie Książki w roku 1998 przypadało 263,47 mieszkań na 1000 mieszkańców. W krajach europejskich w początkach lat 60-tych ilość mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców wyrażała się liczbą 286.

Na początku lat 90-tych w krajach europejskich przypadało 400 – 450 mieszkań/ 1000 mieszkańców.

Ilość powierzchni użytkowej mieszkań przypadającej na osobę wynosiła w poszczególnych krajach:

- USA – 62 m² p.uż/ os
- Dania – 45 m² p.uż/ os
- Wielka Brytania – 40 m² p.uż/ os
- Węgry – 30 m² p.uż/ os
- Bułgaria 25 m² p.uż/ os.

Liczby te znacznie przekraczają ilość m² p.uż/os w gminie Książki, gdzie na osobę przypada (wg danych z 1998 r.) – 18,35 m² p.uż.

Zakłada się zmierzanie do osiągnięcia standardów europejskich w liczbie mieszkań - 400/1000 mieszkańców oraz w powierzchni użytkowej mieszkań - 30m² p.uż/ osobę.

W zakresie komunalnego budownictwa mieszkaniowego postuluje się jego rozwój na terenach będących własnością gminy. Rozwój budownictwa komunalnego jest niezbędny. Służyć ono będzie ludności o niższych dochodach, zapewniając minimalne, cywilizowane standardy zasiedlania mieszkań. Postuluje się rozwój tej formuły w różnych formach zgodnie z „Programem budownictwa komunalnego”. Postuluje się budowę 3 mieszkań rotacyjnych (na wypadek katastrofy lub pożaru). Gmina aktualnie posiada 47 mieszkań stanowiących zasoby własne.

3.4.2. Infrastruktura społeczna w prognozach na 2010 rok

Handel, oświata, ochrona zdrowia, kultura

Dalszemu rozwojowi funkcji mieszkaniowej w Książkach towarzyszyć powinien zrównoważony rozwój już istniejących elementów infrastruktury społecznej tj. oświaty, kultury, ochrony zdrowia oraz usług. Wyposażenie gminy w obiekty i urządzenia usługowe zdecydowanie określa poziom życia mieszkańców. Postulowane w studium standardy obsługi ludności dotyczą osiągnięcia zamierzonych celów zagospodarowania przestrzeni.

Gmina ma obowiązek zabezpieczyć wyposażenie w obiekty obsługi ludności w następującym zakresie:

- podstawowa ochrona zdrowia i opieka społeczna,
- oświata publiczna,
- bezpieczeństwo publiczne,
- podstawowe obiekty kultury i sztuki,
- obiekty i tereny rekreacji i wypoczynku

oraz tworzyć warunki rozwoju dla niepublicznych form tych funkcji.

Utrzymanie i dalszy rozwój funkcji związanych z handlem i usługami jest sterowane silami popytu i podaży i nie leży w gestii gminy, która nie kieruje wprawdzie tego typu działalnością lecz wyznacza obszary, w których powinna mieć ona miejsce z uwagi na powiększającą się w tych rejonach liczbę ludności.

Zalecenia dotyczące minimalnych standardów przyszłego wyposażenia mieszkańców w urzędzenia i obiekty usługowe dla gminy Książki przyjęto w oparciu o ustalenia m.in. strategii woj. i dotychczasowego planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego, zatwierdzonego przez Radę Gminy Książki w dniu 21 grudnia 1988 r. (podlega zmianie po uchwaleniu niniejszego „Studium.”)

W ramach diagnozy prospektywnej stanu gminy dokonanej dla studium gminy brano pod uwagę obowiązujący plan, a przede wszystkim wskaźniki dla okresu perspektywicznego. Określone zostały przybliżone wielkości i zalecane standardy obsługi dla tych funkcji, których dalszy prawidłowy rozwój leży w kompetencjach i sferze zadań własnych gminy. Dotyczą one usług oświaty podstawowej, usług zdrowia i opieki społecznej, sportu i rekreacji.

W zakresie oświaty określa się nie więcej niż 25 uczniów na jedno pomieszczenie do nauki.

W zakresie oświaty określa się:

- ⇒ dla szkolnictwa podstawowego nie mniej niż 90 miejsc/1000 mieszkańców,
- ⇒ dla gimnazjów nie mniej niż 45/1000 mieszkańców,
- ⇒ dla szkół średnich przyjmuje się nie mniej niż 65 miejsc/1000mieszkańców,
- ⇒ dla szkół specjalnych 5 miejsc/1000 mieszkańców.

W zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej określa się:

- ⇒ dla przychodni podstawowej opieki zdrowotnej 110 m² /1000 mieszkańców
- ⇒ dla domów rencistów 3 miejsca/1000 mieszkańców
- ⇒ dla szpitali do 3,6 łóżek/1000 mieszkańców (wnioski do powiatu)
- ⇒ dla domów opieki społecznej 3,5 miejsca/1000 mieszkańców.

W celu zaspokojenia potrzeb docelowej liczby mieszkańców na terenie gminy należy zagwarantować rezerwy terenowych na cele szkolnictwa (które powinny być określone programami i wyznaczone planami miejscowymi).

Zakłada się, że realizacja obiektów na rezerwowanych terenach następować będzie sukcesywnie w miarę zwiększania się liczby dzieci i młodzieży na danym terenie.

Obecnie w Książkach istnieją przychodnie zdrowia, działające w strukturze Samodzielnego Zespołu Lecznictwa Otwartego, wspomagane przez nowo – powstałe prywatne gabinety.

Ze względu na niewielkie zapotrzebowanie terenowe (mogą być to usługi wbudowane) w studium nie rezerwuje się terenów pod lokalizację takich obiektów.

W ramach terenów o funkcji mieszkaniowo-usługowej, przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy przewidzieć rezerwy terenowe na ten cel.

W zakresie kultury i sztuki nie określa się docelowych standardów.

W opracowywanych planach miejscowych należy przewidzieć teren pod ośrodek usługowy w Książkach, Osieczku i Lopatkach w których mogłyby się znaleźć powyższe funkcje.

Zdecydowanie dobra na terenie Książek jest baza lokalowa dla obsługi ruchu kulturalnego.

Tereny zieleni, wypoczynku i sportu.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, mając na uwadze, iż sport i rekreacja stanowią ważną rolę w procesie wychowania i podnoszenia zdrowotności mieszkańców, przyjęto następujące zasady budowania docelowego systemu terenów zieleni, wypoczynku i sportu w gminie Książki:

- ⇒ Utrzymanie standardów zalecanych przez plan zagospodarowania województwa dla terenów zieleni pełniących funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe:
- ⇒ na poziomie lokalnej obsługi mieszkańców (parki osiedlowe, osiedlowe tereny sportowe, ogrody dziecięce itp. w izochronie dojazdu pieszo do 500m) - wskaźnik ok. 10m² /Mk,
- ⇒ na poziomie gminnej obsługi mieszkańców (park wiejski, tereny sportowe, itp. w izochronie dojazdu pieszo 800-1000m) - wskaźnik ok. 20m² /Mk.
- ⇒ zaspokojenie potrzeb mieszkańców na poziomie lokalnym poprzez:
- ★ zachowanie i doinwestowanie istniejących terenów zieleni wewnątrz wsi:
- ★ sukcesywną realizację placów zabaw dla dzieci, boisk i miejsc wypoczynku, pielęgnację zieleni itp.,
- ★ rozbudowę funkcji sportu w szkołach w celu stworzenia ośrodków sportowych ogólnodostępnych;
- ★ zaspokojenie potrzeb mieszkańców na poziomie gminnym poprzez realizację parków rekreacyjnych i obiektów sportowych a mianowicie:
- ★ tworzenie bazy dla Książek, Centrum Sportu i Rekreacji poprzez:
- doinwestowanie istniejących terenów i obiektów, na których prowadzi ono swoją działalność

- budowę nowej sali gimnastycznych przy szkołach podstawowych i gimnazjum, basenu przy szkole podstawowej na terenie Książek.
- doinwestowanie i rozbudowę istniejących obiektów realizację zadrzewienia nad jeziorami (np.3 - kąpieliska /nie urządzone/ w: Osieczku, Łopatkach i Bliźnie., z funkcją parku wiejskiego w powiązaniu z kąpieliskiem) wykorzystanie istniejących terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych poprzez realizację terenów zieleni przez gminę lub innych inwestorów, z zachowaniem niezbędnych rygorów ochronnych w tym:
 - rekultywację i zagospodarowanie naturalnych zbiorników wodnych, z przeznaczeniem na cele rekreacyjne oraz retencję wód powierzchniowych (jeziora, zagospodarowanie terenu dla potrzeb np. pola golfowego). Powyższa działalność uwarunkowana jest koniecznością wykupu terenów prywatnych.

- Rewaloryzacja istniejących zabytkowych założeń parków podworskich (parki w: Zaskoczku, w Łopatkach – koło bazy ZGK Książki, w Łopatkach przy szkole podstawowej) w celu udostępnienia ich dla funkcji turystycznych i rekreacyjnych: zapewnienie niezbędnych funkcjonalnych powiązań terenów zieleni poprzez system ścieżek rowerowych i ciągów pieszych o charakterze rekreacyjnym.

Nie zdegradowane środowisko oraz moda na nowy styl wypoczynku to istotne elementy, które mogą sprzyjać rozwojowi:

- turystyki wiejskiej (agroturystyki) na obszarze gminy,
- budownictwa letniskowego w ograniczonym zakresie.

Praktycznie nie istnieje baza turystyczna na terenie gminy. W sferze rekreacji i rozrywki należy odnotować istnienie klubu - ośrodka w Książkach.

3.5. Rozwój komunikacji

Wiele zasad kształtowania centrum wsi - jednostek osadniczych stosowanych dotychczas w Polsce wywodzi się z okresu słabo rozwiniętej komunikacji. Analiza współczesnego ruchu środków transportu drogowego na wybrane problemy funkcjonalno – przestrzenne wykazuje konieczność weryfikacji i zmian niektórych zasad. Dotychczas opracowane plany miejscowe i ich realizacje na obszarze gminy Książki udowadniają, że potrzeby rozwiniętej komunikacji nie były (i nie są) wystarczająco wyraźnie dostrzegane.

W centrum wsi gminnej (i nie tylko) w Książkach występują dwa bardzo różne sposoby poruszania się: pieszo i za pomocą pojazdu mechanicznego. Te dwa rodzaje ruchu stawiają różne wymagania skali przestrzennych rozwiązań. Skala pieszego jest ściśle związana z jego fizycznymi możliwościami, zdolnościami bezpośredniego odbierania wszystkich wrażeń za pomocą zmysłów. Skala pasażera pojazdu jest związana z możliwościami i sposobem zachowania się pojazdu. Radykalne zróżnicowanie obu skal następuje w czasie obecnym z chwilą zachodzących radykalnych zmian w intensywności ruchu (komunikacji), stan obecny zmienia moduł odległości i powoduje też wiele dalszych zmian. Zapotrzebowanie na powierzchnię komunikacyjną zwiększa się wielokrotnie w stosunku do okresu przeszłego. Poza powierzchnią służącą ruchowi okazały się konieczne znaczne powierzchnie dla urzędzenia postoju.

Samochód wymaga do poruszania się i postoju dużych przestrzeni, a ponadto jest dla środowiska człowieka urządzeniem zdecydowanie uciążliwym i dla tego nie powinien być używany w centrum wsi gminnej. Jeśli chcemy zachować lub uzyskać wartości środowiskowe oraz mieć atrakcyjne, wygodne, ekonomiczne i utrzymane w skali człowieka centrum wsi to musimy uznać ruch pieszy za podstawowy w komunikacji wewnętrznej.

Wszystkie drogi w gminie muszą być dostosowane – zmodernizowane zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi i technicznymi (a w okresie akcesyjnym do norm „unijnych”).

Parkingi

Dla wszelkich nowych inwestycji przyjmuje się zasadę przewidywania odpowiedniej liczby miejsc parkingowych na terenach lokalizacji własnej wg zaleceń przez Zarząd Gminy wskaźników na lata 2000 -2010:

- ⇒ budynek wielorodzinny nie mniej niż - 1,5 miejsca postojowego/mieszkanie
- ⇒ budynek jednorodzinny/segment nie mniej niż – 2 m.p
- ⇒ biura i urzędy – od 35/1000 m² pow. użytk.
- ⇒ handel nie mniej niż- 30 m.p./ 1000 m² pow. użytk
- ⇒ market – 100 m.p./ 1000 m² pow. użytk
- ⇒ hurtownia nie mniej niż -15 m.p./ 1000 m² pow. użytk
- ⇒ targowisko nie mniej niż –40 m.p./ 1000 m² pow. targowiska
- ⇒ zakład produkcyjny nie mniej niż –40/ 100 zatrudnionych
- ⇒ szkoły ponadpodstawowe nie mniej niż - 35/ 100 zatrudnionych
- ⇒ gastronomia nie mniej niż –40/100 miejsc konsumpcyjnych
- ⇒ kultura nie mniej niż –40/ 100 miejsc na widowni
- ⇒ sport nie mniej niż - 25/ 100 użytkowników jednocześnie
- ⇒ kościół nie mniej niż –14/1000 parafian
- ⇒ cmentarz nie mniej niż –8/ha.

Uzupełnianie zespołów zabudowy powinno być poprzedzone wykonaniem bilansu miejsc parkingowych dla wsi (osiedla). Możliwość zagwarantowania rezerw terenowych pod powyższe miejsca parkingowe warunkuje możliwość realizacji nowych obiektów mieszkaniowych bądź usługowych.

Przy wprowadzaniu uzupełnień i dogoszczeń w istniejących terenach zabudowy miejsca parkingowe należy bilansować w większych zgrupowaniach zabudowy, tak aby przewidywać zaspokojenie potrzeb parkingowych zarówno istniejących jak i projektowanych obiektów.

Na terenie gminy występują obszary w różnym stopniu wymagające rozwiązania problemów parkingowych:

- a) tereny zabudowy wielorodzinnej
- b) tereny zabudowy jednorodzinnej
- c) tereny funkcji usługowych

Przewiduje się zlokalizowanie kilku ogólnodostępnych parkingów wydzielonych na terenie gminy w tym parkingu strategicznego dla samochodów osobowych w rejonie stacji PKP, jak również, w miarę możliwości terenowych, parkingów przy przystankach PKS, następnie parkingu strategicznego w centrum wsi gminnej.

Oprócz parkingów wydzielonych przewiduje się zrealizowanie ogólnodostępnych miejsc postojowych w rejonie wejść do lasu (parków) i kąpielisk nad wodą.

Przyjmuje się, że maksymalna odległość 300 m dojazdu do parkingów zostanie zachowana w planie miejscowym wsi gminnej.

3.6. Kierunki zagospodarowania przestrzennego

3.6.1. Ogólne zasady polityki i kier. zagospodarowania przestrzennego gminy

Waloryzacja istniejących i potencjalnych uwarunkowań przestrzennych, ekologicznych, gospodarczych, społecznych, demograficznych i technicznych daje podstawę do sformułowania ogólnych zasad polityki i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy:

a) Rozwój przestrzenny gminy musi być podporządkowany nadrzędemu celowi wszelkiej działalności człowieka, jakim jest poprawa warunków życia mieszkańców. W odniesieniu do zakresu działalności władz samorządowych gminy będzie to dotyczyło głównie poprawy dostępności do urządzeń publicznych, m. in.: administracji, oświaty, zdrowia, kultury, sportu, ochrony p. pożarowej, wypoczynku, opieki społecznej, dróg, gospodarki komunalnej itp..

b) Przyjęcia w rozwoju gminy kryterium ekologicznego ze względu na ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego, jego wzbogacenia i kształtowania przez:

- ochronę czystości wód podziemnych i powierzchniowych,
- ochronę lokalnych wartości zasobów środowiska przyrodniczego przez wprowadzenie form ochrony przyrody (użytków ekologicznych),
- ochronę i zachowanie historycznych układów przestrzennych wsi,
- ochronę istniejących parków podworskich, zabytków archeologii i architektury,
- systematyczne zwiększanie lesistości gminy oraz zadrzewień i zalesień śródpolnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej przez kompleksowe wyposażenie gminy w w/w urządzenia.
- Zgodnie z zarządzeniem Nr 2/95 Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 21 września 1995 r. wraz z załącznikiem zaprojektować wykonanie:
 - ☞ budowę studni publicznych zwanych „studniami awaryjnymi” dla zaopatrzenia ludności w wodę na wypadek unieruchomienia wodociągu gminnego. Studnie awaryjne powinny być zlokalizowane na terenie zwartej zabudowy mieszkalnej, przy czym oddalenie studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności nie może przekraczać 800 m. Jedna studnia awaryjna powinna zapewniać wydajność co najmniej 7,5 litra wody na osobę,
 - ☞ zakładowego ujęcia wody pitnej,
 - ☞ planu zaopatrywania w wodę pitną (w wypadku awarii wodociągu komunalnego, katastrofy i klęski żywiołowej, w przypadku niepełnego zabezpieczenia dostaw wody z wodociągu gminnego dla wsi, części wsi, szczegółowo określić lokalizację pobierania wody z punktów czerpalnych na sieci wodociągowej, ze studni oraz z punktów jej dowożenia. Każda dokumentacja uwzględniająca zagadnienia obrony cywilnej na każdym etapie jej opracowania podlega uzgodnieniu z Urzędem Wojewódzkim – Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych). UWAGA: zaleca się wykonanie zadań obrony cywilnej na etapie projektowania planu zagospodarowania przestrzennego gminy – przez zwrócenie się do Wydziału jak wyżej o szczegółowe przedsięwzięcia obrony cywilnej.
- Zapewnienie swobodnego dostępu do cieków podstawowych będących w eksploatacji (Kanał Sitno na dl. 12,8 km; Kanał Książki na dl. 5,4 km; rzeki Duża Bacha na dl. 6,05 km; rzeka Mała Bacha (graniczna – gm. Bobrowo) – na dl. 6,3 km).
- Ochronę gruntów zmeliorowanych.

c) Dominacja wiodącej funkcji rolniczej, utrzymanie wysokiej produktywności oraz rozwój funkcji komplementarnych przez :

- kształtowanie ładu przestrzennego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej w określeniu zasad ich użytkowania i zainwestowania w kompleksach gleb chronionych II i III klasy, wykluczających możliwości zabudowy, dopuszczającej jedynie możliwość realizacji zabudowy i urządzeń związanych i służących wyłącznie rozwojowi produkcji rolnej i ewentualnie przetwórstwa rolno – spożywczego, określających niezbędne tereny rozwojowe jednostek osadniczych i infrastruktury technicznej,
- rozwój przestrzenny funkcji rolniczej poprzez zagospodarowanie lokalnych nadwyżek surowcowych i rozwój przetwórstwa, przechowalnictwa, magazynowania oraz skupu i sprzedaży w istniejących obiektach oraz na postulowanych terenach rozwojowych aktywizacji gospodarczej.

d) Kierunki rozwoju przestrzennego gminy wynikające z istniejących uwarunkowań fizjograficzno – przestrzennych oraz nowych jakościowo możliwości rozwoju związanych z transformacją ustrojową.

W studium wydzielono przestrzenne strefy funkcjonalne obszarów dla rozwoju aktywizacji gospodarczej oraz obszary rozwojowe jednostek osadniczych:

- dynamiczny rozwój korytarza transportowego wzdłuż torów PKP w Książkach,
 - stworzenie możliwości znacznego rozwoju dla osadnictwa w strefie podmiejskiej miasta Wąbrzeźna dotyczącego wsi: Zaskocz, Osieczek.
 - stworzenie szansy dla przekształcenia dotychczasowych wsi typowo rolniczych na rzecz wsi wielofunkcyjnych, których przykładami mogą posłużyć wsie: Książki i Osieczek.
- e) Na podstawie analizy funkcjonalno – przestrzennej poszczególnych wsi określone zostały jednostki osadnicze predysponowane do rozwoju przestrzennego oraz odpowiednie optymalne tereny przeznaczone do tego rozwoju. Określone zostały obszary dla działalności rolniczej sfery produkcyjnej z wyłączeniem zabudowy.
- f) Dążenie do wykształcenia gminnego ośrodka usługowego dla wsi Książki obejmującego: Centrum Usługowo – Handlowe, Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminny Ośrodek Sportowy.
- g) Preferowanie rozwoju osadnictwa na zasadzie uzupełniania i wzbogacania istniejącej zabudowy wsi (dobra kontynuacja – wykorzystanie wolnych niezabudowanych terenów położonych przy istniejących drogach osiedlowych) głównie w obszarze tzw. zwartej zabudowy wsi, przy zachowaniu historycznych układów przestrzennych i zabudowie charakterystycznej dla obszarów wiejskich.
- h) Wyznaczenie obszarów predysponowanych dla rozwoju funkcji wypoczynkowych i turystycznych:
- tereny wypoczynku świątecznego nad jez. **Wielkim**, Blizienko, Łopatki.

3.6.2. Obszary wyłączone z zabudowy

Na terenie gminy występują liczne obszary wyłączone z zabudowy. Są to:

- tereny lesne i pasów infrastruktury technicznej,
- użytki ekologiczne,
- łąki,
- tereny o niekorzystnych warunkach hydrogeologicznych,
- wody powierzchniowe,
- parki podworskie,
- cmentarze,
- gleby chronione II – IV klasy użytków rolnych pochodzenia organicznego,
- strefy ochronne obiektów uciążliwych (dotyczy zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi).

3.6.3. Obszary przeznaczone do zabudowy

Podstawową zasadą przy ustalaniu obszarów, które mogą być przeznaczone do zabudowy winna być jej koncentracja w ramach istniejącej sieci osadniczej gminy, przy maksymalnym ograniczeniu zabudowy rozproszonej. W pierwszej kolejności pod zabudowę w formie zabudowy uzupełniającej – powinny być przeznaczone tereny niezabudowane położone przy istniejących ciągach komunikacyjnych. Dla poszczególnych wsi określone zostały granice zwartej zabudowy wraz z możliwością wprowadzenia zabudowy uzupełniającej w celu prowadzenia odpowiedniej, zorganizowanej działalności inwestycyjnej.

- Na planach podstawowej zaproponowano nowe tereny rozwojowe położone poza obszarami zwartej zabudowy przeznaczone dla dalszego rozwoju przestrzennego gminy, którymi są:
 - tereny osadnictwa dla wsi: Książki i Łopatki. Na terenie osadnictwa we wsi Książki i Łopatki,
 - tereny aktywizacji gospodarczej: położone wzdłuż drogi powiatowej na odcinku pomiędzy wsią Książki i Osieczek, położone na gruntach wsi Osieczek,
 - tereny usług gminnych we wsi Książki,
 - tereny wypoczynku świątecznego nad jez. Wielkie, Blizno
 - tereny korytarzy komunikacyjnych i infrastruktury technicznej.

2. jak
to
wysoko
ograniczone
są
planowane

Obszary zabudowane wymagające przekształceń i rehabilitacji

Charakterystyka przestrzeni zabudowanej upoważnia do stwierdzenia, że krajobraz terenów zurbanizowanych jest w znacznej mierze zdegradowany. Wobec oczekiwań poprawy warunków życia mieszkańców gminy, przekształceń wymaga znaczna ilość obiektów i założeń przestrzennych. Podstawowym zadaniem jest sanacja techniczna obiektów istniejących, głównie mieszkalnych. Wraz z poprawą warunków techniczno – użytkowych winna nastąpić poprawa warunków estetycznych przez powrót do tradycyjnej zabudowy wiejskiej. Należy odstąpić całkowicie od wprowadzania nowych form zabudowy wielorodzinnej jako obcej dla obszarów wiejskich. Obszary zwartej zabudowy wiejskiej wymagają przekształceń i rehabilitacji. Zamiast poszukiwań nowych terenów osiedlenczych należy wykorzystać istniejące przestrzenie niezabudowane, co pozwoli na prawidłową kontynuację i zachowanie historycznych układów przestrzennych wsi. W ramach zachodzących przemian strukturalnych w rolnictwie należy przekształcać i rewaloryzować istniejące założenia folwarczne z dopuszczeniem do lokalizacji na ich terenie przetwórci produktów rolnych. Największe potrzeby w zakresie przekształceń i rehabilitacji zabudowy występują we wsi gminnej Książki, która nie posiada wykształconego centrum wsi a nowa zabudowa powstaje w wielu przypadkach w znacznym rozproszeniu i chaosie.

4. Obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania jest obowiązkowe.

4.1. Określenie obszarów

W granicach studium określono obszary, dla których wszelka działalność inwestycyjna winna odbywać się w oparciu o ustalenia planów miejscowych. Na załączniku graficznym – rysunku studium w skali 1:25000 wrysowano granice obszarów stanowiących potencjalnie tereny rozwojowe oraz obszary wymagające uporządkowania, dla których wymagane jest sporządzanie planów miejscowych. Ponadto plany takie winny być opracowane dla wszystkich terenów, na których przewidywane są inwestycje publiczne. Wyjątek stanowić będą inwestycje liniowe z zakresu infrastruktury technicznej biegnące w liniach rozgraniczających dróg.

4.2. Ustalenia szczegółowe.

W oparciu o priorytety rozwoju społeczno – gospodarczego gminy sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymagają następujące obszary:

- Tereny przeznaczone do lokalizacji Gminnego Ośrodka – Centrum Usługowo - Handlowego, gminnego ośrodka sportowego, cmentarza gminnego, zlokalizowane we wsi Książki, gazyfikacji wsi, rozbudowy kanalizacji;
- Tereny wymagające przekształceń i rehabilitacji położone we wsi Książki i częściowo na gruntach wsi Osieczek i Łopatki.
- Tereny dla rozwoju aktywizacji gospodarczej położone przy linii kolejowej w Książkach (na odcinku między przejazdami kolejowymi od strony wsi Książki).
- Tereny dla rozwoju aktywizacji gospodarczej położone na gruntach wsi Blizienko
- Tereny rozwoju osadnictwa położone we wsiach: Książki, Osieczek.
- Tereny wypoczynku świątecznego nad jez. Wielkim w Osieczku – budowa ośrodka od podstaw.

5. Wnioski

5.1. Wnioski do planu zagospodarowania województwa

W wyniku prac nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Książki kieruje się następujące wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego:

- traktowanie gminy jako jednostki o bardzo dużych predyspozycjach i przygotowaniu do wysokotowarowej produkcji rolnej;
- traktowanie gminy jako atrakcyjnego obszaru o istotnym potencjale rozwojowym i predyspozycjach do utworzenia strefy produkcyjnej, hurtowej i usługowej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, a także agroturystyki.;
- uznanie gminy za obszar predysponowany do gazyfikacji przewodowej;
- uwzględnienie w planie wojewódzkim reelektryfikacji gminy;
- wprowadzenie do ustaleń planu województwa informacji o predyspozycji gminy w zakresie turystyki i rekreacji;
- ujęcie w planie województwa retencję i stabilizację poziomu wód jezior.. w układzie wodno – gospodarczym i zlewniowym.
- Stworzenie możliwości kontynuowania ciągów spacerowych proponowanych po stronie gminy Wąbrzeźno, również na terenach gmin Bobrowo i Dębowa Łąka.

5.2. Wnioski dla innych podmiotów – do „Studiów...” gmin sąsiedzkich

5.2.1. Wnioski do „Studium...” gminy Bobrowo

Wnioskuje się o:

- Zabezpieczenie bezkolizyjnego przewozu transportem produktów rolnych z gminy Książki w kierunku Brodnicy,
- Wzmocnienie nawierzchni drogowych dla potrzeb ciężkiego transportu drogowego z gminy Książki do Brodnicy (poza drogą 543) 44188, 44190 zgodnie z przepisami i normami w tym zakresie.

5.2.2. Wnioski do „Studium...” miasta Wąbrzeźna

- Jak w pkt. 5.2.1.

5.2.3. Wnioski do „Studium...” gminy Wąbrzeźno

Wnioskuje się o:

- uwzględnienie w bilansie chłonności turystycznej jeziora Wieczno programu zamierzeń budownictwa letniskowego oraz urządzeń biwakowych, kąpieliska itp. uwzględniając potrzeby wsi Mgoszczy i Drzonowa;
- wyznaczenie obszarów stycznych z gminą, m.in. jako strefy przyrodniczej z terenami predysponowanymi do rozwijania różnych form turystyki i rekreacji.
- poprawę czystości wód (minimum II klasę czystości) jezior Fluznickiego i Wieczno uwzględnić jako zadanie priorytetowe.

5.2.4. Wnioski do „Studium...” gminy Radzyń Chełmiński

Wnioskuje się o:

- na obszarze naszych gmin propagować rolnictwo ekologiczne i dolesienie gruntów słabszych bonitacyjnie,
- wyznaczenie obszarów stycznych z gminą Książki, m.in. jako strefy przyrodniczej z terenami predysponowanymi do rozwijania różnych form turystyki i rekreacji;
- ustanowienie pasma rozwojowego w korytarzu urbanistycznym linii kolejowej Toruń – Hawa.

5.2.5. Wnioski do „Studium...” gminy Jabłonowo Pom.

Wnioskuje się o:

- ujęcie w ustaleniach „Studium...” kontynuacji wyodrębnionego ciągu pieszo – rowerowego wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 534.
- Inne jak w pkt. 5.2.4

Uwaga: W stosunku do wszystkich gmin ościennych, o których mowa w pkt. 5.2.1.-5.2.5. wnioskuje się o zabezpieczenie niezbędnych "korytarzy przestrzennych" dla projektowanych ponadlokalnych linii i urządzeń infrastruktury technicznej.

6. Część formalno – prawna i piśmiennictwo

6.1. Część formalno – prawna

W toku sporządzania studium przeprowadzono następujące działania formalno – prawne:

- a) Uchwała nr V/26/99 z dnia 13 marca 1999 r. Rady Gminy o przystąpieniu do sporządzania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”;
- b) Opinia Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 06.04.1999 r. dotycząca kierunków polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Książki,
- c) Zawiadomienie jednostek oraz gmin sąsiednich (pismo z dnia 13.03.1999 r. l.dz. B-8324-1/1/4/99) o przystąpieniu do opracowania „studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Książki” (wg rozdzielnika) – z prośbą o współpracę merytoryczną w zakresie problematyki zagospodarowania przestrzennego gminy Książki, na które odpowiedź udzieliły:
 - Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko – Pomorskiego w Toruniu
 - Wojewoda Kujawsko – Pomorski w Bydgoszczy
 - Wojewódzki Konserwator Zabytków w Toruniu.
 - Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych Biuro w Bydgoszczy.
 - Kujawsko – Pomorski Urząd Wojewódzki Wydział Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych w Bydgoszczy.
 - Zarządy Gmin Wiejskich - sąsiedzkich - brak odpowiedzi.
 - wnioski 12 –tu mieszkańców gminy Książki.
 - Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.
 - Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Toruniu.
 - Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA., O/ Bydgoski.
 - Telekomunikacja Polska SA., Rejon Toruń.
 - Okręgowy Inspektorat Gospodarki Energetycznej w Bydgoszczy.
 - Zakład Energetyczny SA. w Toruniu.
 - Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy.
 - Pomorski Okręgowy Zakład Gazownictwa w Gdańsku.
 - Dyrekcja Okręgowa Dróg Publicznych w Bydgoszczy.
 - Leśnictwo Golub-Dobrzyń z siedzibą w Konstancjewie.
 - Starostwo Powiatowe w Toruniu.

Zarząd Miasta Wądrzędza.

- d) Przedstawienie Zarządowi Gminy „Strategii rozwoju przestrzennego gminy” (.....2000 r.).
- e) Sesja Rady Gminy – przedstawienie projektu „Studium...” (.....2000 r.).
- f) Spotkanie z Komisjami Rady Gminy i Zarządem Gminy – prezentacja „Studium...”, dyskusja problemowa, akceptacja „Studium...” (.....2000 r.).
- g) Opinia Wojewody Toruńskiego w zakresie zgodności „Studium...” z uwarunkowaniami, celami i kierunkami polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa w zakresie dotyczącym gminy.
- h) Opinia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Toruniu.
- i) Opinie zarządów gmin sąsiednich (.....).
- j) Opinia Urzędu Ochrony Państwa w Bydgoszczy.
- k) Opinia Sztabu Wojskowego w Toruniu.
- l) Uchwała Rady Gminy nr z dnia 2000 r. o sporządzeniu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.

6.2. Piśmiennictwo

- 6.2.1. „Analiza skażeń gleb regionu pomorsko – kujawskiego. Metale ciężkie i pierwiastki śladowe”. OSChR, Bydgoszcz 1995.
- 6.2.2. „Dzieje Chełmna i jego regionu” M. Biskup, Toruń 1968.
- 6.2.3. „Dzieje Pomorza Nadwiślańskiego” Gdańsk 1978.
- 6.2.4. „Koncepcja ochrony krajobrazu w województwie toruńskim” R. Wiorowski, B. Chrapkowski, Toruń 1987.
- 6.2.5. Materiały archiwalne z Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Toruniu.
- 6.2.6. „Ogólna ocena czystości powietrza atmosferycznego w województwie toruńskim” praca zbiorowa pod redakcją S. Buraka, WIOŚ Toruń 1997.
- 6.2.7. „Ochrona środowiska w województwie toruńskim” WUS Toruń 1994.
- 6.2.8. „Podstawy ochrony i kształtowania środowiska do planu zagospodarowania przestrzennego województwa toruńskiego” praca zbiorowa pod redakcją S. Buraka i J. Jankowskiego, OBiKS Toruń 1994.
- 6.2.9. „Przyroda województwa toruńskiego” WUS Toruń 1995.
- 6.2.10. „Rocznik statystyczny województwa toruńskiego” WUS Toruń 1995.
- 6.2.11. „Strategia ochrony przyrody województwa toruńskiego” A. Giziński, S. Burak, Toruń 1995.
- 6.2.12. „Stan środowiska w województwie toruńskim” praca zbiorowa pod red. S. Buraka, WOŚ UW, WIOŚ Toruń 1996.
- 6.2.13. „Wskazania metodologiczne i kierunki działań dla opracowania wojewódzkiego programu ochrony środowiska”, Warszawa 1996.
- 6.2.14. „Województwo toruńskie. Przyroda – ludność i osadnictwo – gospodarka” praca zbiorowa pod red. R. Galona, PWN Toruń 1984.
- 6.2.15. „Zagrożenia i ochrona środowiska przyrodniczego w województwie toruńskim”, biuletyn informacyjny E. Reszkowski, RCEE Przysiek 1995.
- 6.2.16. „Zabytki architektury województwa bydgoskiego” Bydgoszcz 1973.
- 6.2.17. „Zaopatrzenie w wodę, oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna, sanitacja wsi województwa toruńskiego” WZMiUW Toruń 1996.
- 6.2.18. „Socjologia wsi i rolnictwa” – TNKUL, Jan Turowski, Lublin 1995.
- 6.2.19. „Diagnoza prospektywna – strategia woj. kuj. – pomorskiego” ZWK-P, Toruń, X. 1999 r.
- 6.2.20. „Woj. kuj. – pomorskie w 1998 roku. US w Bydgoszczy, 1999 r.
- 6.2.21. „Rynek pracy” US w Bydgoszczy 1999 r.
- 6.2.22. Andrzejewski R., Kassenberg A., Kozłowski S.: *Ekologiczne podstawy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju*. Biuletyn KPZK, z. 148, PWN, Warszawa 1991.
- 6.2.23. Blakew E.: *Gmina, Przedsiębiorczość, Promocja*. Praca pod red. P. Gieorgica i G. Gorzelaka. Wyd. Uniwersytet Warszawski, 7 (40). Studia Regionalne i Lokalne, Warszawa 1992.
- 6.2.24. Borkowska E.: *Gmina jako podmiot polityki ekorozwoju*. Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Warszawa 1993.
- 6.2.25. Borkowska E., Warokowski J.: *Ochrona środowiska jako zadanie samorządu terytorialnego*. FRDL, Warszawa 1990.
- 6.2.26. Cygler J.: *Biznes plan dla firm i przedsięwzięć proekologicznych*. W.: *Biznes a środowisko. Źródła i sposoby finansowania inwestycji ekologicznych*. Międzynarodowe Sympozjum Szkoleniowe. Arka Konsorcjum s.c., MOŚNiL, BOŚ, Poznań 1993 (maszynopis).
- 6.2.27. Cygler M.: *Elementy Biznes planu dla proekologicznych przedsięwzięć gminy*. W.: *Biznes a środowisko. Źródła i sposoby finansowania inwestycji ekologicznych*. Arka Konsorcjum s.c., MOŚNiL, BOŚ, Poznań 1993 (maszynopis).
- 6.2.28. *Działalność gospodarcza a ochrona środowiska przyrodniczego*. Praca zb. Pod red. B. Poskrobki. Biuro Badań i Wdrożeń Ekologicznych w Białymstoku, Białystok 1992.
- 6.2.29. *Economic Instruments for Environmental Protection*, OECD, Paris 1989.
- 6.2.30. *Ekonomiczne elementy oddziaływania w sferze ochrony środowiska*, MOŚNiL, Warszawa 1990.
- 6.2.31. *Ekorozwój szansą przetrwania cywilizacji*. Prace Naukowe Polskiego Klubu Ekologicznego. Tom III, UJ, Kraków 1986.
- 6.2.32. *Ekspertyza. Optymalizacja działań na rzecz ochrony środowiska*. Komitet Naukowy PAN Człowiek i Środowisko, Warszawa 1990.

- 6.2.33. Formuśka T., *Reforma polskiego systemu podatkowego a dochody gmin. Wybrane zagadnienia*. W: *Szanse i zagrożenia rozwoju samorządu terytorialnego*. Wyd. Sejmik Samorządowy woj. katowickiego, Akademia Ekonomiczna, PTE w Katowicach, z. 3, Katowice 1994.
- 6.2.34. Filar E.: *Biznes Plan*. Wyd. POLTEX, Warszawa 1991.
- 6.2.35. Fischer R., Ury W.: *Dochodząc do T.AK. Negocjowanie bez poddawania się*. PWE, Warszawa 1991.
- 6.2.36. Gumńska J.: *Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej*. W: *Problemy ochrony środowiska w gminach oraz zasady finansowania przedsięwzięć proekologicznych*. Wyd. IETUP, Katowice 1994.
- 6.2.37. Górka K., Radecki W.: *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*. PWE, Warszawa 1991.
- 6.2.38. Grudzewski W. M.: *Biznes Plan podstawowym instrumentem kierowania firmą*. Instytut Organizacji Przemysłu Masz. „ORGMAZ”. Warszawa 1992.
- 6.2.39. Harasimowicz R., Kuleżyński W.: *Preferencje kredytowe dla ochrony środowiska w Polsce*. Wyd. Ekonomia i Środowisko, z. 2., t. I, Białystok 1992.
- 6.2.40. Kassenberg A., Rolewicz Cz.: *Przestrzenna diagnoza ochrony środowiska w Polsce*. Studia KPZK, tom 89, 1985.
- 6.2.41. *Instrumenty harmonijnego rozwoju gmin w obszarach uprzemysłowionych*. Praca zb. Pod red. A. Starzewskiej – Sikorskiej, IETU Katowice 1995 (maszynopis).
- 6.2.42. Kozłowski S.: *Przyrodnicze uwarunkowania gospodarki przestrzennej Polski*. Wszechnica PAN, Ossolineum 1983.
- 6.2.43. Kozłowski S.: *Koncepcja ekorozwoju jako podstawa polityki ekologicznej państwa*. W: *Działalność gospodarcza a ochrona środowiska przyrodniczego*. Praca zb. pod redakcją B. Poskrobki, Białystok 1992.
- 6.2.44. Kozłowski S.: *Ekorozwój w gminie*. Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok – Kraków 1993.
- 6.2.45. Kozłowski S.: *Droga do ekorozwoju*. PWN, Warszawa 1994.
- 6.2.46. Kramer J.: *Zachowania samorządów lokalnych w świetle uwarunkowań demograficznych, społecznych i ekonomicznych*. W: *Szanse i zagrożenia rozwoju samorządu terytorialnego*. Wyd. Sejmik Samorządowy woj. katowickiego, Akademia Ekonomiczna i PTE w Katowicach, z. 3, Katowice 1994.
- 6.2.47. Kudłacz T.: *Programowanie rozwoju społeczno – gospodarczego na szczeblu lokalnym*. AE Kraków 1994.
- 6.2.48. Miłaszewski R.: *Programowanie inwestycji ochrony wód przy zastosowaniu matematycznych modeli optymalizacyjnych*. Wyd. Ekonomia i Środowisko, t. I, z.1, Białystok 1992.
- 6.2.49. Musiał J.: *Rola Banku Ochrony Środowiska S..A. w finansowaniu przedsięwzięć ekologicznych*. W: *Problemy ochrony środowiska w gminach oraz zasady finansowania*. Wyd. IETU Katowice 1994.
- 6.2.50. Nowicki M.: *Ekofundusz. Koncepcja, struktura, projekty*. Wyd. Ekonomia i Środowisko, nr 1 (3). Białystok 1993.
- 6.2.51. *Ochrona środowiska człowieka – humanistyczne widzenie świata*. Prace Naukowe Polskiego Klubu Ekologicznego. Tom I. UJ, Kraków 1984.
- 6.2.52. *Ochrona środowiska. Poradnik dla gmin*. Pod red. B. Poskrobki, Biuro Badań i Wdrożeń Ekologicznych, Białystok 1992.
- 6.2.53. Piontek Franciszek: *Master plan narzędziem ekorozwoju gminy (praca zbiorowa)*. Wydawnictwo Śląsk, Katowice 1995.
- 6.2.54. *Polityka ekologiczna państwa*. MOŚZNiL, Warszawa 1990.
- 6.2.55. Poskrobko B.: *Proekologiczne zachowania przedsiębiorstw przemysłowych w okresie zmian ustrojowych w Polsce*. Wyd. Politechnika Białostocka, Białystok 1991.
- 6.2.56. *Porozumienie Okrągłego Stołu*. NSZZ „Solidarność”, Warszawa 1989.
- 6.2.57. Poskrobko B.: *Programowanie i planowanie przedsięwzięć ochronnych w gminie i w przedsiębiorstwie*. W: *Biznes a środowisko. Źródła i sposoby finansowania inwestycji ekologicznych*. Poznań 1993 (maszynopis).
- 6.2.58. Poskrobko B.: *Kształtowanie polityki ekologicznej w Polsce*. W: *Polityka ekologiczna w Europie Środkowej i Wschodniej*. Europejskie Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, Bibl. „Ekonomia i Środowisko” nr 17, Kraków 1995.
- 6.2.59. Radecki W.: *Samorząd terytorialny i ochrona środowiska*. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa 1991.
- 6.2.60. Radecki W.: *Rola polityki regionalnej i samorządu terytorialnego w ochronie środowiska naturalnego*. Europejskie Stowarzyszenie Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, Oddział Polski. „Ekonomia i Środowisko” nr 5, Kraków 1992.
- 6.2.61. *Samorząd terytorialny a ochrona środowiska – aspekty ekonomiczne, organizacyjne i finansowe*. Praca zb. pod red. B. Fiedora, Wrocław 1992.
- 6.2.62. Starzewska – Sikorska A.: *Ocena oddziaływania na środowisko jako narzędzie planowania przestrzennego w ekorozwoju*. Wyd. Ekonomia i Środowisko, Białystok 1994.
- 6.2.63. Steckiewicz J.: *Rola Banku Ochrony Środowiska S..A. w realizacji polityki ekologicznej państwa*. W: *Ekonomia i Środowisko*, t. I, z. 1, Białystok 1992.
- 6.2.64. Sleszyński J.: *Gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego. Problemy wielokryterialności podejmowanych decyzji*. PAN, Biuletyn Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, z. 151, Warszawa 1990.
- 6.2.65. Wysocka E., Kozłowski J.: *Strategia rozwoju gminy*. Wydawnictwo Samorządowe Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa 1992.
- 6.2.66. Zeman – Miszewska E.: *Uwarunkowania i bariery samodzielności ekonomicznej samorządów lokalnych*. W: *Zachowania podmiotów sfery konsumpcji i gospodarstw domowych, samorządów terytorialnych, przedsiębiorstw i instytucji*. Katedra Badań Rynkowych i Marketingowych, AE, Katowice 1993.
- 6.2.67. „Sytuacja demograficzna województwa” Informacje i opracowania statystyczne, US w Bydgoszczy, 1999 r.
- 6.2.68. „Master plan narzędziem ekorozwoju gminy”, Franciszek Piątek, „Śląsk” Sp. z o.o. Katowice 1995.
- 6.2.69. „Lisewo i okolice”, Jacek Bachanek i Ryszard Kirkowski, Lisewo 1993 r.
- 6.2.70. *Wizja rozwoju województwa kujawsko – pomorskiego do 2010 roku*, Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego w Toruniu, grudzień 1999 r.

- 6.2.71. Diagnoza prospektywna województwa kujawsko – pomorskiego. Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego, wrzesień 1999 r.
6.2.72. B. Bodziny, R. Dziwiński, P. Gniadzik. Zagospodarowanie przestrzenne. PCB, Warszawa 1998r.
6.2.73. Wizja rozwoju województwa kujawsko – pomorskiego. Toruń 1999 r.

6.3. Normy prawne

- Ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie terytorialnym.
Ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym.
Ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie województwa.
Ustawa z 24.07.1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa.
Ustawa z 7.07.1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.
Ustawa z 17.05.1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne.
Ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami.
Ustawa z 29.04.1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości.
Ustawa z 29.09.19901 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości.
Ustawa z 24.03.1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców.
Ustawa z 19.10.1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.
Ustawa z 3.02.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
Ustawa z 26.03.1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów.
Ustawa z 28.09.1991 r. o lasach.
Ustawa z 14.12.1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu.
Rozporządzenie Rady Ministrów z 30.04.1996 r. w sprawie trybu i warunków przyznawania dotacji państwa na dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych realizowanych w trybie robót publicznych ...

6.4. Dokumenty formalno-prawne

7. Mapy poglądowo – tematyczne

Zarząd Gminy
Książki
Lwdzon B-8324-1999

SEKRETARIAŁ
Urząd Gminy Środowiska
Książki, dn. 13.03.1999 roku
22 MAR 1999
wg rozdzielnika
Wpł. 2582

Z A W I A D O M I E N I E

2877

Książki
22.03.1999
Bożeniewicz
Juliusz

Zgodnie z art.18 ust.2 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym /Dz.U.Nr 89,poz.415/ oraz uchwałą Rady Gminy w Książkach Nr V/26/99 z dnia 13 marca 1999r.zawiadamiam o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy K s i ą ż k i .

Przedmiotem studium są ustalenia zawarte w art. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym /Dz.U.Nr 89, poz.415/ ,celem opracowania jest określenie polityki przestrzennej i wizji rozwoju gminy wkomponowanego w szerszy system gospodarczy jakim jest gospodarka regionu i państwa .

Proszę uprzejmie o współpracę merytoryczną w zakresie problematyki zagospodarowania przestrzennego gminy K s i ą ż k i .

Wnioski do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Książki mogą być zgłaszane w terminie do 10 kwietnia 1999 roku w Urzędzie Gminy w Książkach .

odnawia przyrody

PRZEWODNICZĄCY
Zarządu Gminy w Książkach
mgr inż. MIECZYSLAW HUSARZ

W Studium należy uwzględnić
obronę i efekty środowiska
z tytułu ustawy o
odnawianiu przyrody
oraz dołączyć do
mediów Wąskowdy
Toruńskiego w tej
tematyce
8.04.99 AKR

P. Amis
23.03.99
Rada
99
Urząd Gminy Środowiska
Książki
ul. ...
13-100 Książki

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
w TORUNIU
87-100 TORUŃ, PLAC TEATRALNY 2

URZĄD GMINY
KSIĄŻKI
1999-04-20
Zatwier. Toruń, 14.04.1999 r.

PR.7320-33/99

ZARZĄD GMINY
87-222 Książki

Nawiązując do zawiadomienia z dnia 13.03.1999 r. znak : B-7324-1/4/99, Wydział Polityki Regionalnej i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu przekazuje 1 egz informacji do „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Książki”.

WICEPRZEWODNICZCY ZARZĄDU
Władysław Zubiak

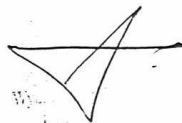
Zarząd Gminy
K S I A Ż K I

Odpowiadając na zawiadomienie L.dz. B- 8324-1/4/99 w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy KSIĄŻKI informuję, że projekt ww. studium należy opracować zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności :

- ustawą z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym /jednolity tekst z 1999r. Dz.U. Nr 15, poz.139 /,
- ustawą z dnia 24 października 1974r. Prawo wodne / Dz.U. Nr 38, poz. 230 z późn. zm./,
- ustawą z dnia 31 stycznia 1980r. o ochronie i kształtowaniu środowiska /jedn. tekst Dz.U.z 1994r. Nr 49, poz. 195 z późn. zm./,
- ustawą z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych /Dz.U. Nr 14, poz. 60 z późn. zm./,
- ustawą z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody /Dz. U. Nr 114, poz. 492 z późn. zm./,
- ustawą z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze /Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późn. zm./,
- ustawą z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych / Dz.U. Nr 16, poz.78 z późn. zm. /,

oraz innymi przepisami szczególnymi w zależności od problematyki zawartej opracowaniu, mającymi wpływ na określenie uwarunkowań i możliwości rozwoju gminy, a w konsekwencji na określenie docelowych kierunków rozwoju.

a/a

Warszawa, 1988.11.23.

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
MINISTER
GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I BUDOWNICTWA

Nr ewid. uprawnień 671/88

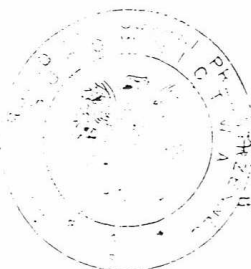
UPRAWNIENIA DO PROJEKTOWANIA W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM

Na podstawie § 11 rozporządzenia Ministra Administracji i Gospodarki Przestrzennej z dnia 31 stycznia 1985 roku w sprawie warunków jakie powinny spełniać jednostki opracowujące plany zagospodarowania przestrzennego, oraz przygotowania zawodowego do wykonywania funkcji w zakresie projektowania w planowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 3. poz. 14) stwierdzam, że:

Ob. Henryk SZKUTA
inż. bud. lądowego
urodzony dnia 24.06.1932 roku w Brześciu n/Bugiem

posiada uprawnienia do wykonywania funkcji

PROJEKTANTA MIEJSCOWYCH PLANÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

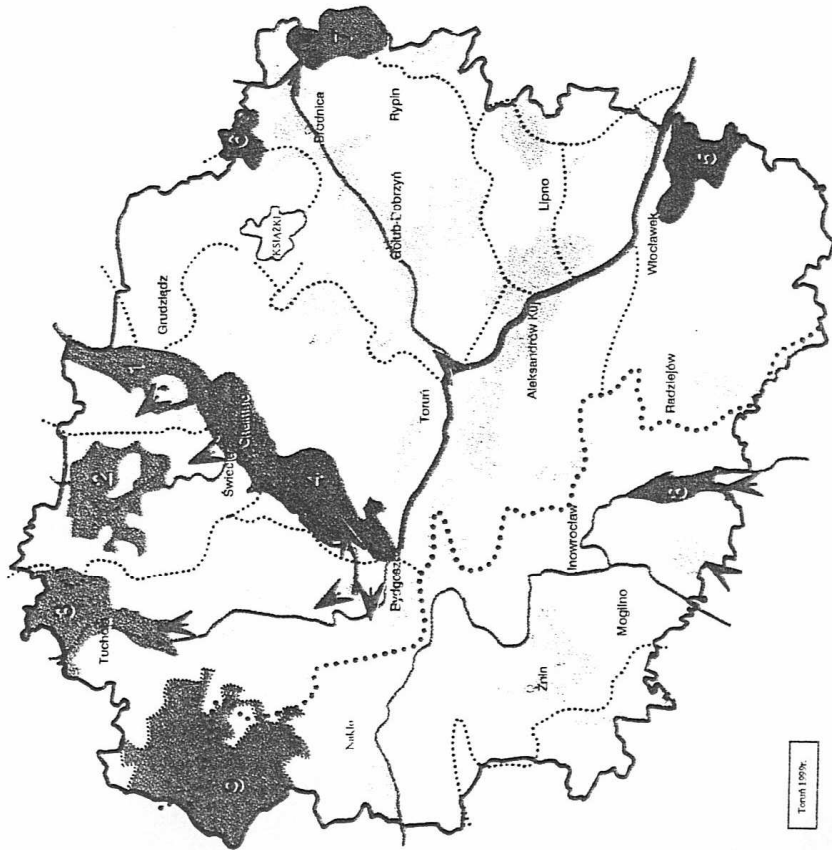

MINISTER

[Signature]
PODSZCZEGÓLNY

inż. arch. Lucjan Mieczkowski

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO – POMORSKIE
UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKI NATURALNEGO
GMINA KSIĄŻKI**

Tom I 199r.

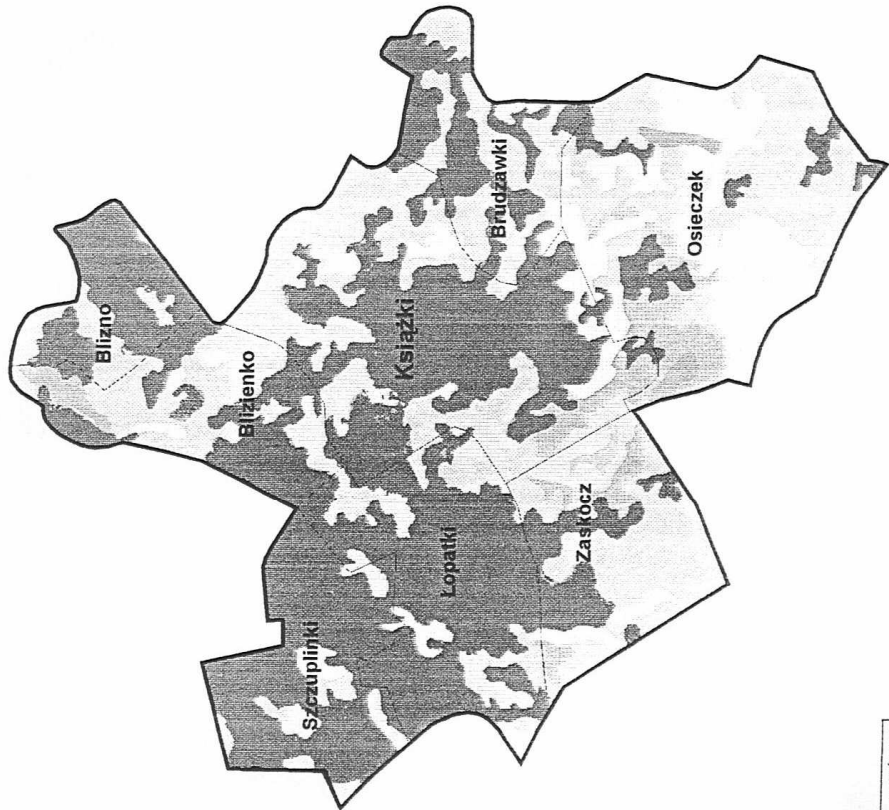
LEGENDA

- Parki krajobrazowe istniejące.
- Parki krajobrazowe projektowane.
- Strefa ochronna parku krajobrazowego.
- Obszary chronionego krajobrazu istniejące i projektowane.
- Granica Województwa Kujawsko Pomorskiego.
- Dział wodny Wisła – Odra.
- Pozostałe działy wodne.
- Główne kierunki powiązań ekologicznych.
- 1** Zespół Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych.
- 6** Brodnicki Park Krajobrazowy.

PRACOWNIA WYBUDOW I URZĄDNIW GOSPODARSTWA PRZESTRZENNEGO S.A.	
ul. Wolności 25, 85-100 Bydgoszcz, tel. 052 233 10 10, 233 10 11, 233 10 12, 233 10 13, 233 10 14, 233 10 15, 233 10 16, 233 10 17, 233 10 18, 233 10 19, 233 10 20, 233 10 21, 233 10 22, 233 10 23, 233 10 24, 233 10 25, 233 10 26, 233 10 27, 233 10 28, 233 10 29, 233 10 30, 233 10 31, 233 10 32, 233 10 33, 233 10 34, 233 10 35, 233 10 36, 233 10 37, 233 10 38, 233 10 39, 233 10 40, 233 10 41, 233 10 42, 233 10 43, 233 10 44, 233 10 45, 233 10 46, 233 10 47, 233 10 48, 233 10 49, 233 10 50, 233 10 51, 233 10 52, 233 10 53, 233 10 54, 233 10 55, 233 10 56, 233 10 57, 233 10 58, 233 10 59, 233 10 60, 233 10 61, 233 10 62, 233 10 63, 233 10 64, 233 10 65, 233 10 66, 233 10 67, 233 10 68, 233 10 69, 233 10 70, 233 10 71, 233 10 72, 233 10 73, 233 10 74, 233 10 75, 233 10 76, 233 10 77, 233 10 78, 233 10 79, 233 10 80, 233 10 81, 233 10 82, 233 10 83, 233 10 84, 233 10 85, 233 10 86, 233 10 87, 233 10 88, 233 10 89, 233 10 90, 233 10 91, 233 10 92, 233 10 93, 233 10 94, 233 10 95, 233 10 96, 233 10 97, 233 10 98, 233 10 99, 233 10 100	
mgr inż. Henryk Szala	Pracownik
mgr inż. Tomasz Szala	Pracownik
mgr inż. Andrzej Szala	Pracownik
mgr inż. Dariusz Szala	Pracownik
mgr inż. Andrzej Szala	Pracownik

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KOMPLEKSY PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ GLEB SCHEMAT 3

GMINA KSIĄŻKI

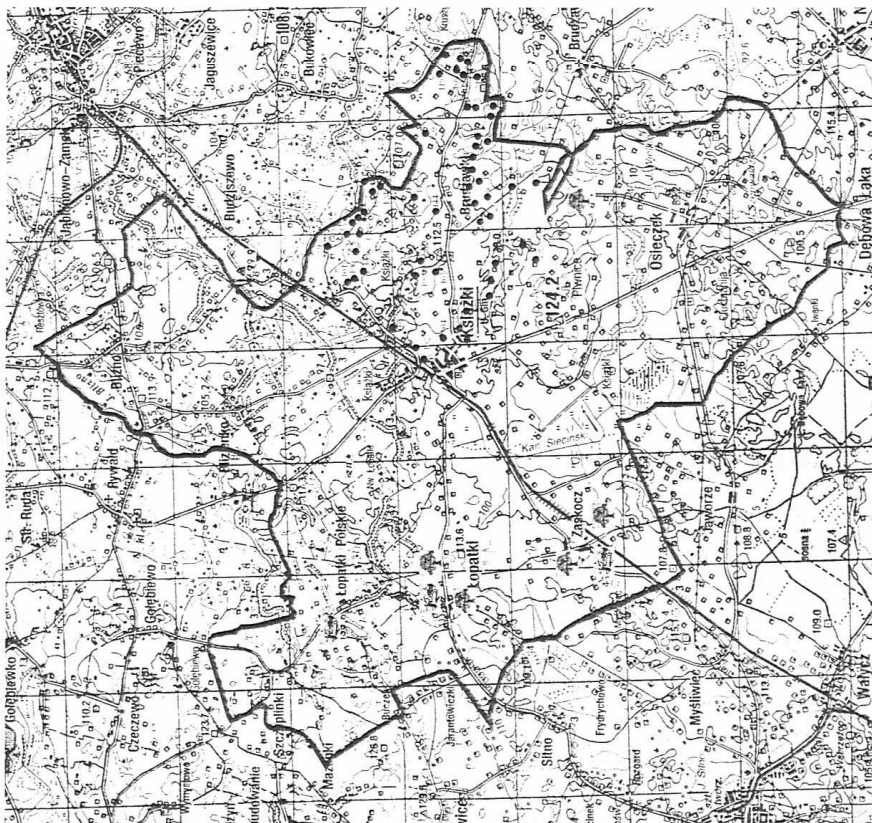
- Kompleksy pasenne**
 gleby lekkie, wytworzone z piasków gliniastych, ciekawych, o średnim i słabym stopniu wilgotności, o umiarkowanej i słabej żyzności, przydatne do uprawy pszenicy, jęczmienia, buraka.
- Kompleksy paszenno-żytnie**
 gleby lekkie, wytworzone z piasków gliniastych, ciekawych lub średnio-wilgotnych, o umiarkowanej i słabej żyzności, przydatne do uprawy pszenicy, jęczmienia, buraka, w tym także do uprawy żyta.
- Kompleksy żytnio-ziemniaczane**
 gleby lekkie wytworzone z cząstek siltowatych, ciekawych, gliniastych, podścielonych piaskiem, luźnym, żyły przepuszczalne i za suche. Gleby o wadliwym stanie uwilgotnienia, doboru roślin dla nich gleby nie są przydatne do uprawy pszenicy, jęczmienia, buraka, w tym także do uprawy żyta. W klasyfikacji gleby te zaliczane są do klas od II b do IV b.
- Kompleksy zbożowo-pastwienne**
 gleby lekkie, ciężkie i lekkie, trwałe podmokłe, zawodne, nierzędziej przydatne do uprawy pszenicy, jęczmienia, buraka, w tym także do uprawy żyta. W klasyfikacji gleby te zaliczane są do klas od IV b do VI c. Podmokłości zaliczane do klasy od III a do IV b.
- Trwałe użytki zielone**
- Lasy**
- Wody**
- Nieużytki - bagna**

Przedsiębiorstwo Usług Rolniczych "Ziemia" Spółdzielnia S.A.	
ul. Leśna 1, 83-100 Książki	
mgr inż. Tomasz Litwin	Pracownik
mgr Anna Wojcik	Pracownik
Dorota Szulca	Dir. graficzna

Toruń, 1999

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINA KSIĄŻKI

ŚRODOWISKO KULTUROWE SCHEMAT 4

Tonit, 1999r.

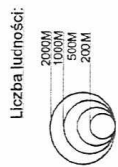
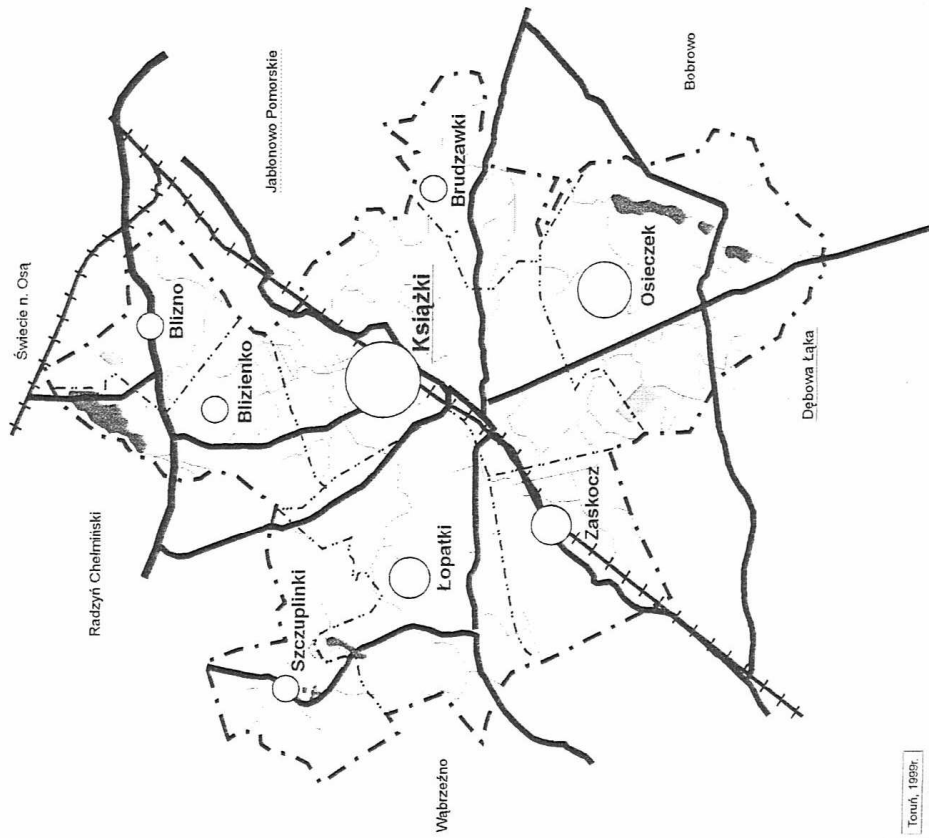
O Z N A C Z E N I A

- granice gminy
- pomniki przyrody
- parki wiejskie
- stowisko archeologiczne nr 8
- wody powierzchniowe
- lasy
- tereny zabudowane
- tereny pozostałe
- drogi
- linie kolejowe

Przedsiębiorstwo Usług Inżynierskich Gospodarczych "EKULTURA" S.A. Bielski, Legoniewo 62B, tel. 665 27 00, fax 18 48 675 25 11	
mgr inż. Tomasz Trzaski	projektant
mgr Andrzej Wójcicki	projektant
mgr Artur Wójcicki	mgr inż.

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ROZMIESZCZENIE LUDNOŚCI SCHEMAT 5 STAN NA 1999 r.

GMINA KSIĄŻKI

- o z n a c z e n i a
- granica gminy
 - - - granice sołectw
 - ▨ lasy
 - ▩ wody
 - droga wojewódzka, modernizowana
 - drogi powiatowe, modernizowane
 - Linia kolejowa I - izędowa, znaczenia państwowe

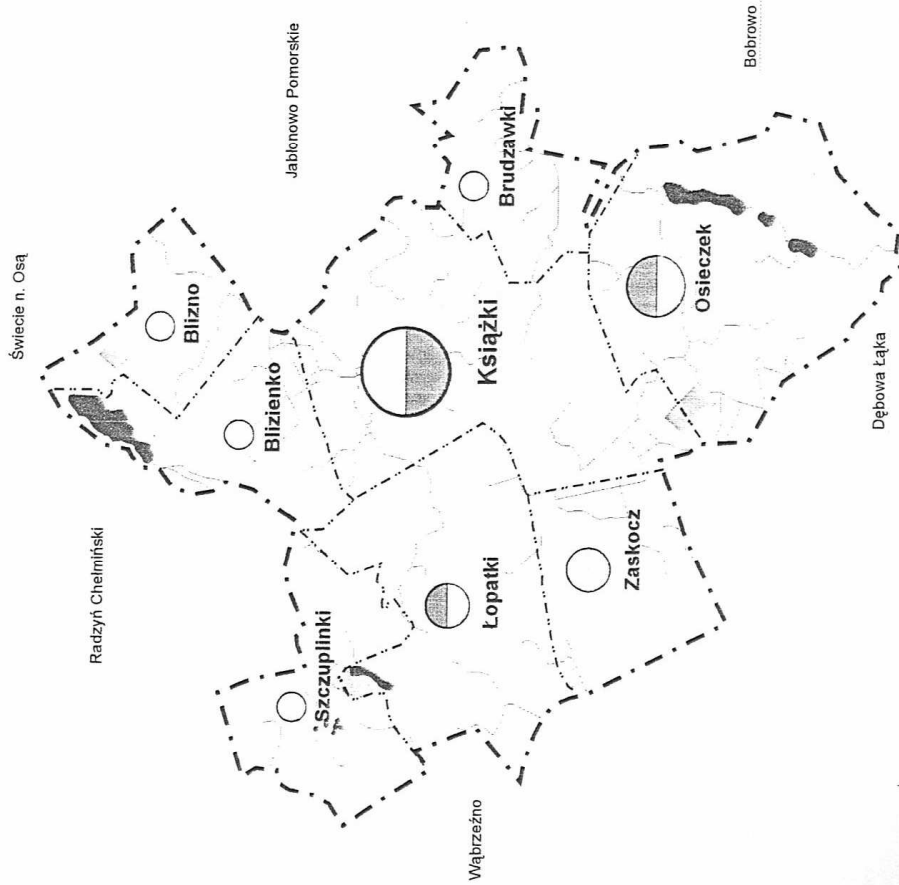
Przedsiębiorstwo Usług Inżyniersko-Geodezyjnych "SIZOJUK" S.A.	
Toruń, Lipowa 69, tel. 85 27 83 655; fax 85 25 23 11	
Inst. Inżyn. S. Stank	Projektant (br. uspr. 57.108)
mgr inż. Tomasz Henryk Stank	Projektant
mgr inż. Andrzej Wajsbach Stank	Projektant
Dariusz Stank	Opr. graficzna

Toruń, 1999r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ

GMINA KSIĄŻKI

SCHEMAT 6

o z n a c z e n i a

- granica gminy
- - - granice sołectw
- ▨ lasy
- ▧ wody

Funkcje jednostek osadniczych

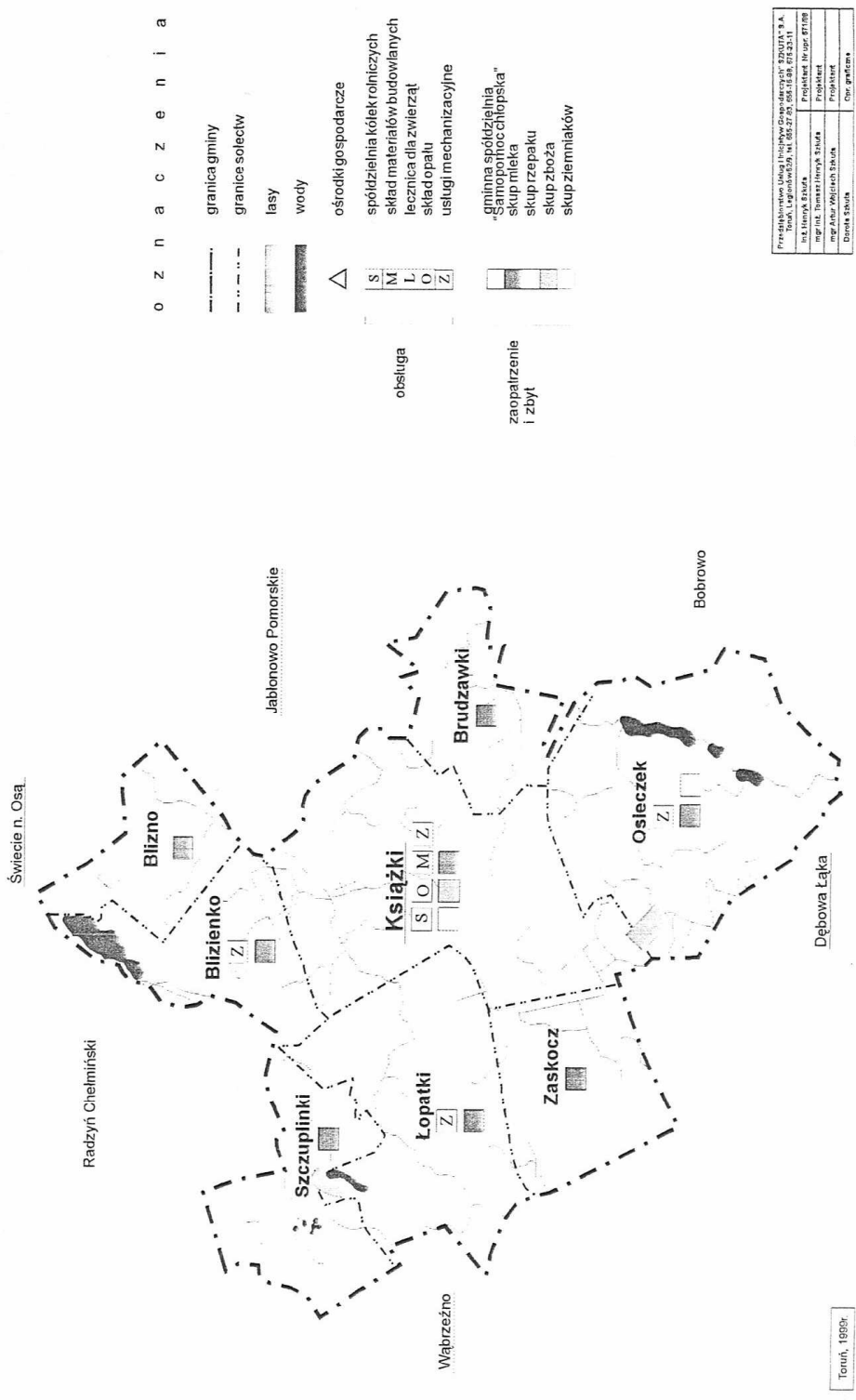
- ▨ administracyjna
- ▧ usługowa
- ▩ produkcyjna

Przedsiębiorstwo Usług i Wykonawstwo Inżynierskich i Budowlanych "ZSOUTA" S.A. ul. Łąkowa 40/2, tel. 55 22 24 50, fax 55 24 50 80, 85 23 11	
ul. Warszawska	Przedsiębiorstwo
ul. Piłsudskiego 100	Przedsiębiorstwo
ul. Wolności 100	Przedsiębiorstwo
ul. Wolności 100	Przedsiębiorstwo
ul. Wolności 100	Przedsiębiorstwo

Tow. 1989r.

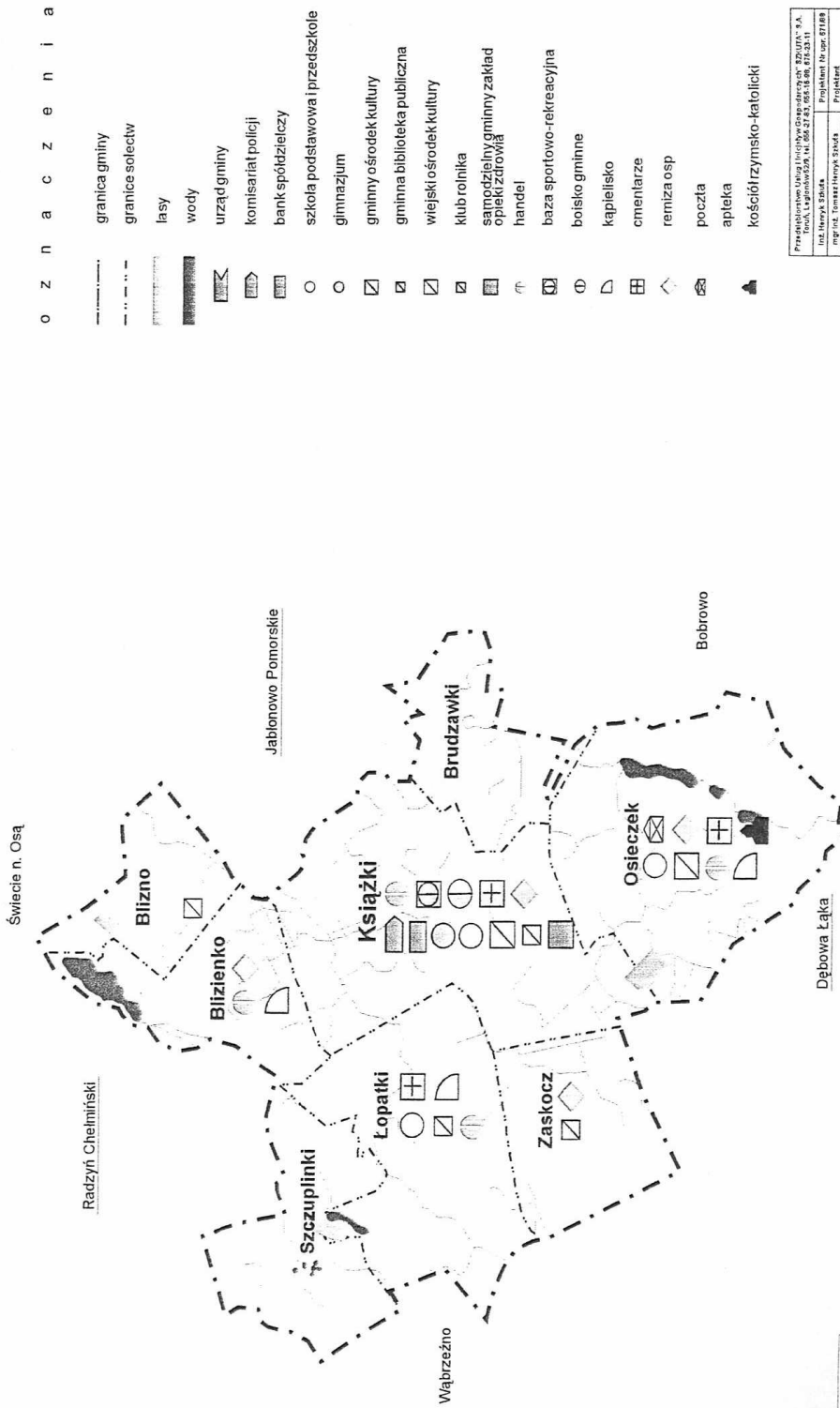
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBŚLUGA ROLNICTWA SCHEMAT 7

GMINA KSIĄŻKI

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ROZMIESZCZENIE USŁUG DLA LUDNOŚCI SCHEMAT 8

GMINA KSIĄŻKI

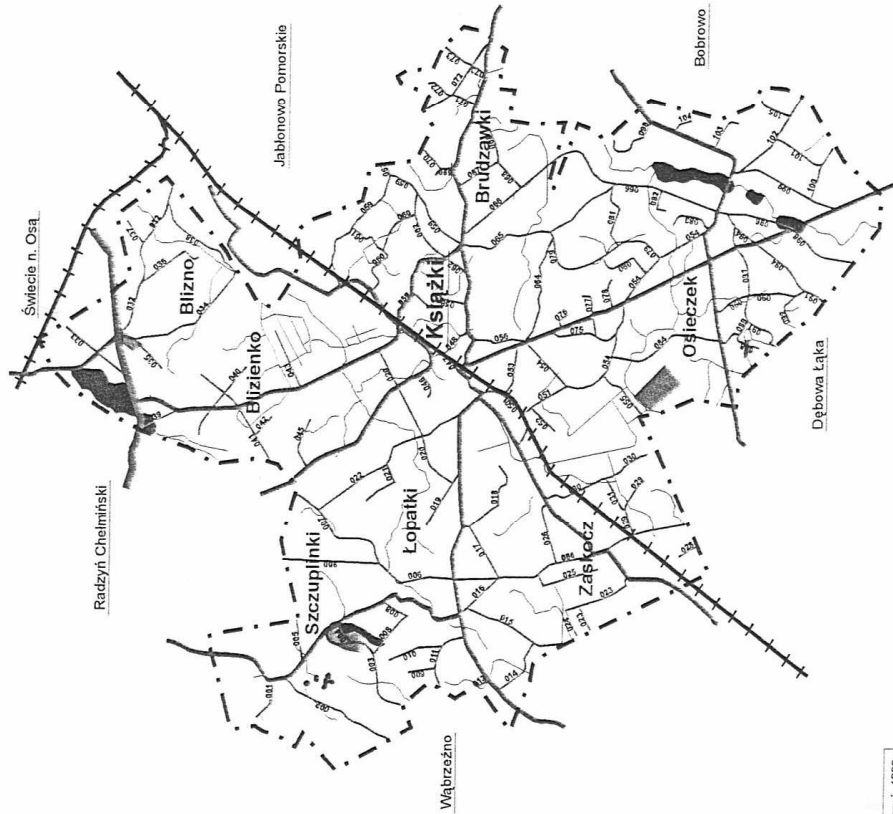
O Z N a c z e n i a

- granica gminy
- - - granice sołectw
- ▨ lasy
- ▭ wody
- ☒ urząd gminy
- ☒ komisariat policji
- ☒ bank spółdzielczy
- szkoła podstawowa i przedszkole
- gimnazjum
- ☒ gminny ośrodek kultury
- ☒ gminna biblioteka publiczna
- ☒ wiejski ośrodek kultury
- ☒ klub rolnika
- ☒ samodzielny gminny zakład opieki zdrowotnej
- ☒ handel
- ☒ baza sportowo-rekreacyjna
- ☒ boisko gminne
- ☒ kąpielisko
- ☒ cmentarze
- ☒ remiza osp
- ☒ poczta
- ☒ apteka
- ☒ kościół rzymsko-katolicki

Przebiegowo Usług Inżyniersko-Gospodarczych "SZUKAL" S.A.	
ul. Młoczańska 10A, 83-200 Książki	Projektant: E. Lipińska
mgr inż. Tomasz Młynowski	Projektant
mgr inż. Waldemar Szala	Projektant
Dariusz Szala	Opis graficzny

Toruń, 1999r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KOMUNIKACJA DROGOWA I KOLEJOWA SCHEMAT 9 GMINA KSIĄŻKI

- O Z N A C Z E N I A
- granica gminy
 - - - granice sołectw
 - ▨ lasy
 - ▩ wody
 - ▬ droga wojewódzka, modernizowana
 - ▬ drogi powiatowe, modernizowane
 - ▬ drogi gminne
 - ▬ linia kolejowa I-rzędowa, znaczenia państwowego

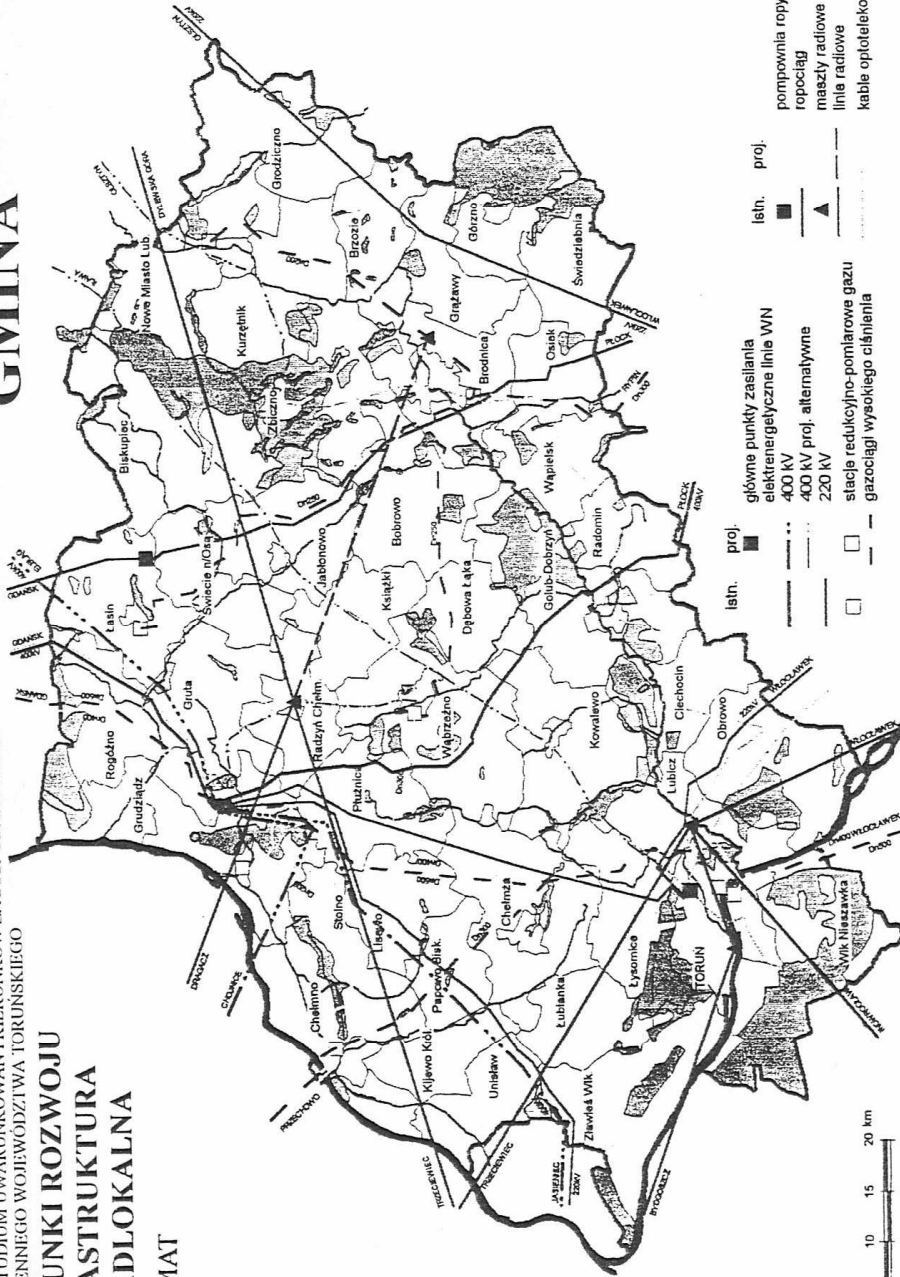
Projektant: Wydział Urbanistyki i Zagospodarowania Przestrzennego, Tomaszów S.A.	
Tytuł: Zagospodarowanie, nr 1536/27/03/056/18/20, 4732/2/11	
mgr Henryk Szulca	Projektant, Izdanie 01/1998
mgr Artur Wojciech Szulca	Projektant
Dorota Szulca	Opis graficzny

Tomul, 1998r.

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINA

DANE ZE STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA TORUNSKIEGO

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURA PONADLOKALNA SCHEMAT

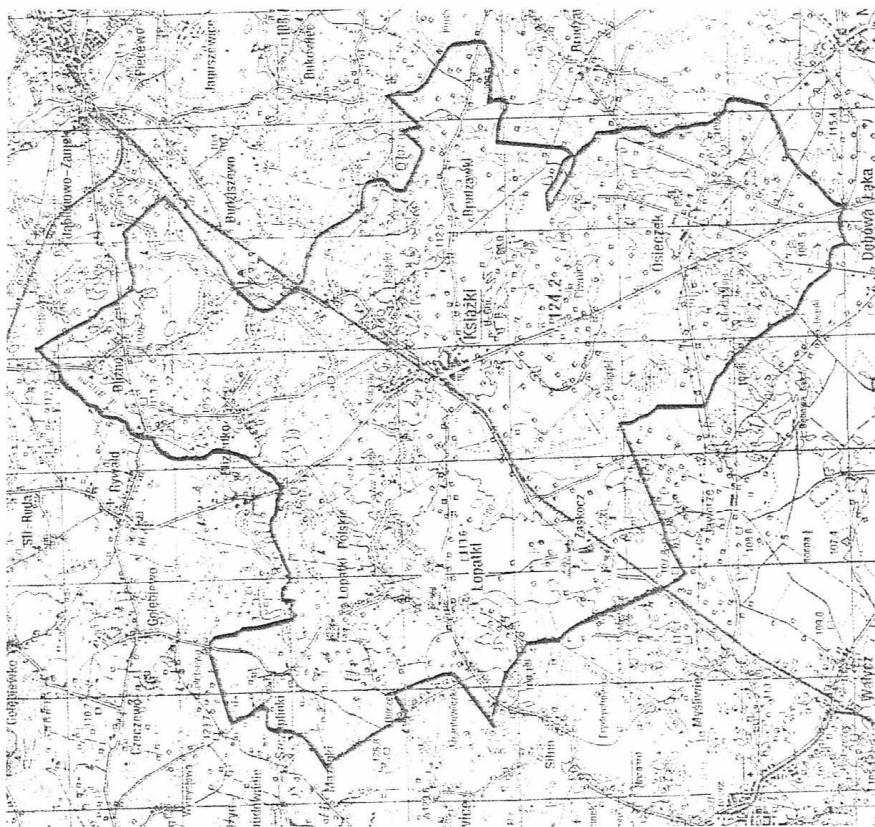
główne punkty zasilania
elektroenergetyczne linie WN	proj.	■	isth.	■	pompownia ropy naftowej	—
400 KV	proj.	—	isth.	—	ropociąg	—
400 KV proj. alternatywne	proj.	---	isth.	---	magazy radiowe	—
220 KV	proj.	---	isth.	---	linie radiowe	—
stacja redukcyjno-pomiarowa gazu	proj.	□	isth.	□	kable optelekomunikacyjne	—
gazociąg/wysokiego ciśnienia	proj.	---	isth.	---		

PRZEDSIĘWZIĘCIE WYKONANE W RAMACH WYKONANIA ZAMÓWIENIA: SPRAWIEZNIENIE	
nr. 131/1998	WYKONANE W MIASTOŚCIE TORUNIU, UL. KRAKOWA 53, TEL. FAX: (0 56) 975 23 11; 655 15 98; 602 316 393
mgr inż. Henryk SZAŁWIŁA	Główny Projektant, ul. Słoneczna 10, 87-100 Toruń
mgr inż. Tomasz SZAŁWIŁA	Projektant
mgr inż. Andrzej SZAŁWIŁA	Wykonawca
mgr inż. Dariusz SZAŁWIŁA	Wykonawca graficzny

TORUŃ 1999 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO STUDIUM PRZYRODNICZE SCHEMAT 11 GMINA KSIĄŻKI

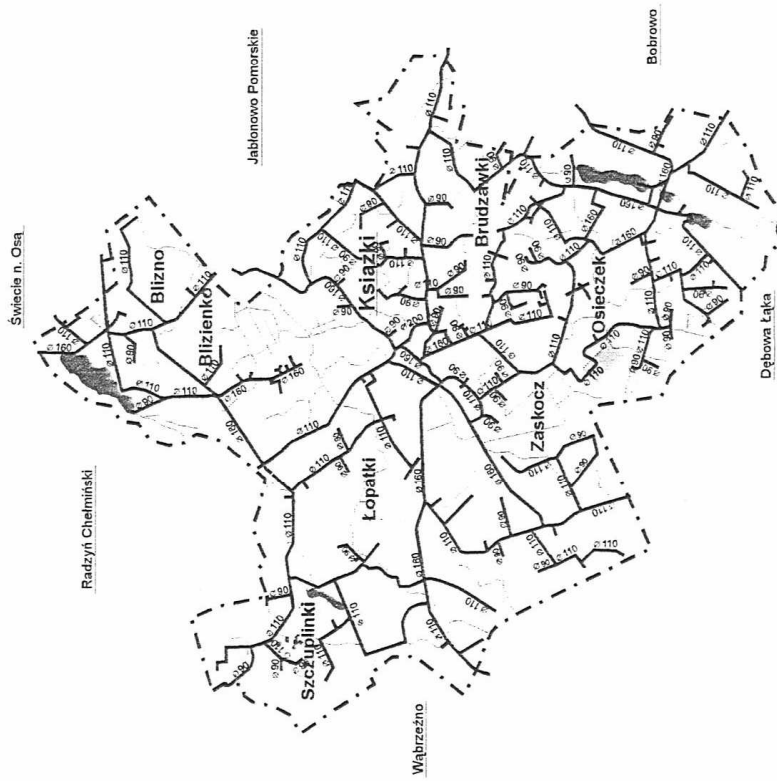
Tonuf, 1999r.

o z n a c z e n i a

- granice gminy
- pomniki przyrody
- parki wiejskie
- wody powierzchniowe
- lasy
- tereny zabudowane
- tereny pozostałe
- drogi
- linie kolejowe

Pracownia Techniczna Projektowanie i Budownictwo S.A. Tytuł: Zagospodarowanie przestrzenne Gminy Książki	
mgr inż. Tomasz Henryk Szlachetka	Projektant
mgr inż. Andrzej Wójcicki Szlachetka	Projektant
Dorota Szlachetka	Opis. graficzna

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ZAPATRZENIE W WODĘ SCHEMAT 12 GMINA KSIĄŻKI

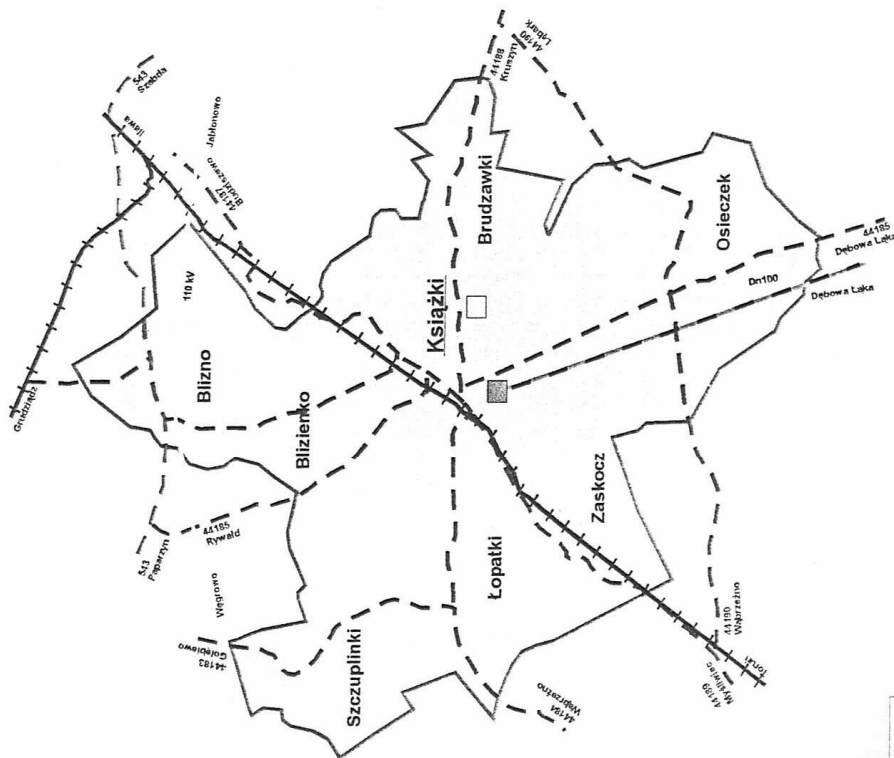

- O z n a c z e n i a**
- granica gminy
 - lasy
 - wody
 - sieć wodociągowa

Przedsiębiorstwo Usług Inżynierskich Gospodarczych "BUDOWA" S.A. Toruń, Legionów 62/9, tel. 855 27 25, 505 15 49, 671 23 11	
mgr inż. Henryk Szuka	Projektant
mgr inż. Tomasz Henryk Szuka	Projektant
mgr Andrzej Woźniak	Projektant
Dorota Szuka	Opis graficzny

Toruń, 1998r.

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ SCHEMAT 14 GMINA KSIĄŻKI

- o z n a c z e n i a
- granica gminy
 - droga wojewódzka, modernizowana
 - drogi powiatowe, gminne, modernizowane
 - linia kolejowa I - rzędowa, znaczenia państwowego
 - elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 110 kv
 - gazociąg wysokiego ciśnienia dn100
 - stacja redukcyjno-pomiarowa I st. Projektowana
 - gminna oczyszczalnia ścieków, wymagająca modernizacji

Przedsiębiorstwo Usług Inżyniersko-Geodezyjnych SZUKA S.A.	
ul. Henrykowska 10, 17-100 Książki	
mgr inż. Tomasz Henryk Szuka	Projektant
mgr inż. Alicja Wójcicka Szuka	Projektant
Dorota Szuka	Opis. graficzna

Topografia 1995r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINA KSIĄŻKI

GAZOWNICTWO SCHEMAT 14/a

o z n a c z e n i a

- granica gminy
- · - · - granica sołectw
- ▨ lasy
- ▩ wody
- projektowane gazociągł i ściep I
- projektowane gazociągł i ściep II
- projektowany gazociągł w/c dn 100
- ⊙ projektowana stacja red. pom. I°
q=3000m³/h

przeptyw (m³/h) → 609 / 238,9
kierunek przepływu → 110/3020

numer węzła 8
średnica (mm) 110/3020
ciężnienie (kPa)

Przebieg ulicy (ul. Inżynierska) w miejscowości Książki, gmina Książki, powiat Toruń, woj. Kujawsko-Pomorskie	
mgr inż. Tomasz Kozłowski	Projektant
mgr inż. Tomasz Kozłowski	Projektant
mgr inż. Tomasz Kozłowski	Opis. graficzne

Toruń, 1999r.